

OBZORNÁ

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 6 / JÚN 2011

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch - rádiová stanica RDS 66 na Tatrách 805

Čadca plná vojakov

/ Miroslav MINÁR

/ foto Lukáš MILAN

2

Predstaviť vojakov, ich výcvik a techniku tam, kde nie sú vojaci a vojenské posádky – to bola pred štrnástimi rokmi základná filozofia organizátorov podujatia Deň detí s Ozbrojenými silami SR. V Čadci sa 4. júna tieto očakávania do bodky naplnili. Od skorého rána prúdili na miestny futbalový štadión stovky malých i veľkých návštevníkov podujatia. Na úvod privítali medzi sebou ministra obrany SR Ľubomíra Galka, generalitu OS SR na čele s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom

Bulíkom. Radosť z toho, že toto podujatie zavítalo aj na Kysuce, neskrýval primátor Čadce Milan Gura. Hlavným partnerom bol opäť Odborový zväz potravinárov SR. Počas celého dňa sériu dynamických a statických ukážok dopĺňali kultúrne vystúpenia detských folklórnych, tanečných a divadelných súborov. Tradične zaujali prelety vrtuľníkov Mi-17, výsadok príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, vojakov Čestnej stráže OS SR, pozemných síl, ale aj špecialistov z Centra výnimočnosti

z Novák. Aj tento rok sa divákovi predstavili policajti, záchranári a hasiči. Spopretrením bol súboj futbalového mužstva ministra Galka s miestnym tímom Old Boys. Nechýbal branno-športový pretek a tradičné vyhodnotenie výtvarnej súťaže. Tá tento rok zaznamenala výnimočný rekord. Do redakcie Obrany prišlo z celého Slovenska vyše 1 800 výtvarných prác. Najúspešnejší mladí umelci si ocenenia prevzali z rúk ministra obrany a náčelníka generálneho štábu.

Lukáš MILAN
šéfredaktor

A je to tu. Blesková júnová povodeň v Malých Karpatoch ukázala, že vojakov Slovensko naozaj nepotrebuje. Náhradné mosty sa postavili samy, polámané konáre v korytách naskáču späť na stromy, ľudia psychicky aj fyzicky na dne vypracujú domy bez cudzej pomoci a bez tečúcej vody ich telesný odor môže spríjemňovať život im aj okoliu.

Povodeň v Píle, Horných Orešanoch a Majdane ukázala, že možnosti ozbrojených síl nie sú neobmedzené. Štyri metre široký most medzi Orešanmi a Majdanom nahradila úzka doska pripomínajúca gymnastickú kladinu. Jedna vojenská náhradná mostovka je krátka, druhá zase široká. No keď nie sú peniaze ani len na výcvik, tak na nové mostovky už tobôž nie.

Na Majdane nebýva veľa ľudí, ale aj oni platia dane a prispievajú na chod tohto štátu. Preto majú právo, aby im štát pomohol, keď treba. Bezpečnosť aj v tých najliberálnejších, či libertariánskych predstavách stále zabezpečuje štát. Zatiaľ nikto nevymyslel nič lepšie. Vôbec prvé demokratické štáty v starom Grécku vznikli len a len preto, aby sa efektívnejšie mohli brániť pred gréckymi susedmi a, samozrejme, aj pred Peržanmi.

Školstvo, zdravotníctvo, ale aj sociálne záležitosti dokážu kvalitne zabezpečiť aj súkromné firmy. Navyše s tučným ziskom. Bezpečnosť jednotlivca tiež. Ale ochranu štátu už nie. Preto má každý štát hasičov, policajtov, ale najmä vojakov a ich ťažkú techniku.

V čase uzávierky ešte nebolo jasné, ako sa vláda rozhodla v prípade strategickej voľby vyplývajúcej zo Strategického hodnotenia obrany, a teda čo z ozbrojených síl zostane a čo nenávratne zmizne v kolotoči dejín. Hádám preváža zdravý rozum a šťastná ruka!

Pekné leto bez záplav a povodní všetkým!

Jozef ZIAK

Z obsahu

Cvičilo
celé
Slovensko

str. 12 - 13

Premostili
Váh

str. 14 - 15

Nepriatelia
z Dukly

str. 42 - 43

str. 4-5 Krátko z rezortu
str. 6-8 Zachraňovali
v Slanských vrchoch
str. 9 Nový generál
str. 10-11 Záplavy v Karpatoch
str. 12-13 Cvičilo celé Slovensko
str. 14-15 Ženisti premostili Váh

str. 16 Čestný občan Indiany
str. 17 TECHNIKA – krátko
str. 18-21 Odstreľovačské pušky
str. 22-23 Od ohnivých šípov
po rakety
str. 24-25 Deti maľujú vojakov
str. 26 Rádiová Tatra

str. 27 Zástavnik
Ladislav Škultéty-Gabriš
str. 28-31 Bojové vozidlo Puma
str. 32 TECHNIKA – krátko
str. 33 Vojaci v Lurdoch
str. 34 Od spojenia
k spravodajským analýzám

str. 35 Zmeny si vyžiadala život
str. 36-37 Krátko z rezortu
str. 38-39 Zabitie bin Láďina
str. 40-41 Plusy a minusy MILES
str. 42-43 Nepriatelia z Dukly
str. 44-46 servis • tipy • rady
str. 47 Shi Lang – ExVarjag

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIX, č. 6/2011
Redakčná uzávierka 16. júna 2011
Do výroby zadane 21. júna 2011

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný a tlačový odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Lukáš MILAN
tel.: 0960 312 950, 0903 824 491
e-mail: lukas.milan@mod.gov.sk

Zástupca šéfredaktora:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKASOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ZIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MISKOLCIOVÁ
Lýdia SEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kútuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane:
Kresby detí výtvarnej súťaže

© Ministerstvo obrany SR
EC 41208, ISSN 1336-1910

V septembri stiahneme z Cypru päťtinu vojakov

/ Lukáš MILAN

Takmer 40 vojakov v septembri tohto roka stiahne Slovensko z Cypru. Slovenských vojakov v misii OSN – UNFICYP nahradia srbskí profesionáli. Slovenský minister obrany Ľubomír Galko to oznámil počas návštevy svojho chorvátskeho kolegu ministra Davora Božinoviča. Galko informoval Božinoviča o dohode so Srbskom medzi prvými, keďže aj Chorváti patria na Cypre pod slovenské velenie. Od septembra tak budú pôsobiť spolu so Srbmi. Ti budú v Sektore 4 pôsobiť ako strážna čata v počte 39 vojakov.

„Som rád, že sa nám veľmi rýchlo podarilo so Srbskom dohodnúť. Okrem toho, že máme veľmi dobré vzťahy so Srbskom, tak určitú úlohu zohralo aj to, že sa nám mierne znížila náklady na túto mierovú operáciu,“ konštatoval minister Galko.

Minister Galko pred Chorvátskom navštívil Bosnu a Hercegovinu a jeho hlavné mesto Sarajevo spolu so základňou Butmir, kde pôsobia aj slovenskí vojaci v rámci operácie EÚ – ALTHEA. Galko si zároveň prezrel aj slovenský styčný LOT tím priamo v Sarajeve. Dvojdennú zahraničnú cestu „spestrila“ nehoda lietadla s vŕtákom krátko pred prístátím v Sarajeve. Veliteľstvo vzdušných síl však v priebehu dňa zabezpečilo náhradný stroj za poškodený Antonov An-26. Program ministra pokračoval bez meškania ďalej.

Reformy NATO dostali zelenú

/ red

Štátny tajomník Róbert Ondrejcsák sa začiatkom júna zúčastnil v Bruseli na pravidelnom zasadnutí ministrov obrany členských štátov NATO. Počas rokovania ministri prediskutovali aktuálnu situáciu v oblastiach, kde pôsobia operácie krízového manažmentu EÚ. Najväčšiu pozornosť venovali námornej operácii ATALANTA, ktorá je aktívnym vyjadrením záujmu EÚ riešiť situáciu v pirátsvom postihnutých pobrežných vodách okolo Somálska. Venovali sa aj tiež situácii v Bosne a Hercegovine, kde sa politická situácia neustále vyvíja. Viaceré krajiny EÚ, vrátane SR, preto potvrdili, že prítomnosť síl EÚ v rámci operácie ALTHEA je prínosom k zaručeniu stability ďalšieho vývoja. Ministri odsúhlasili predĺženie mandátu operácie pod vedením NATO o ďalších 90 dní. Jej cieľom je kontrolovať vynucovanie zbrojného embarga a bezletovej zóny tým, že rokovania budú ďalej pokračovať. Ústrednou témou pracovnej večere ministrov obrany bola reforma veliteľskej štruktúry a agentúr. Samotné NATO rozbehlo proces reformovania svojich štruktúr v dôsledku potreby byť pripravení na úlohy a výzvy, ktoré so sebou prináša 21. storočie a obmedzené zdroje v dôsledku ekonomickej krízy. Aliancia sa dohodla na znížení súčasného počtu agentúr od roku 2012, zefektívnení veliteľskej štruktúry a rozložení jej prvkov v jednotlivých krajinách v súlade s úlohou, ktorá vyplývala z Lisabonského summitu. „Vitame model, ktorý predstavil generálny tajomník NATO a chcem poďakovať, že Slovensko víta ďalšie fungovanie niektorých prvkov aj v strednej Európe,“ uviedol R. Ondrejcsák.

Medaily za humanitu

/ Pavol VITKO

Bratislava 3. júna (TASR) - Výsledky, ktoré slovenskí vojaci stabilne dosahujú pri plnení náročných a zodpovedných úloh v medzinárodných misiách a operáciách, potvrdzujú, že patria k najlepším a robia česť Slovensku. Vyhlásil to minister obrany Ľubomír Galko, ktorý 3. júna udelil 14 vojakom a predstaviteľom Evanjelickej diakonie na Slovensku medaily za humanitárnu pomoc pre Afganistan. Pripomenul, že vďaka týmto ľuďom odišla v posledných troch rokoch do Afganistanu pomoc v hodnote približne 407 000 eur. Podľa šéfa rezortu obrany ocenenia, ktoré odovzdal, ukazujú ľudskú tvár armády, vojakov a Ozbrojených síl SR. Medaily za humanitárnu pomoc pre Afganistan si od ministra vyslúžili brigádny generál Jindřich Joch, plukovník Štefan Farský, podplukovník Milan Gajdoš, podplukovník Miloš Marcinčák, major Pavol Štepo, major Šimon Szórád, kapitán Stanislav Sikel, kapitán Csaba Lukács, kapitán Peter Rampala a Jaroslav Balocký. Rovnako aj predstavitelia Evanjelickej diakonie na Slovensku Ján Huba, Ján Gasper a zástupcovia US Aid v Uruzgane Jason P. Katz a cpt. Joshua Sims.

Desať rokov v UNFICYP

/ red

/ foto TASR

Minister obrany Ľubomír Galko 26. mája pri príležitosti desiateho výročia pôsobenia slovenských vojakov v operácii UNFICYP na Cypre prostredníctvom telemostu vysoko ocenil profesionalitu slovenskej misie, ako aj jej zahraničnopolitický význam. Prví slovenskí príslušníci misie UNFICYP odleteli na Cyprus v máji 2001 na základe uznesenia Národnej rady SR z 10. mája 2001. V júni 2001 sa uskutočnil oficiálny akt odovzdania Sektoru 4 slovenskému kontingentu, čím SLOVHUNCON (slovensko - maďarský kontingent) začal plne zodpovedať za tento sektor. Bolo to prvýkrát v histórii, keď Slovenská republika prebrala vedenie v jednom zo sektorov misie. Úlohou vojakov misie je kontrolovať hranicu medzi gréckou a tureckou časťou Cypru. Vzťahy medzi oboma znepriatelenými skupinami sa síce v posledných rokoch zlepšili, stále sú však problematické. „Misia na Cypre je mimoriadne dôležitá. Uvedomujeme si, že vnášate pokoj a stabilitu medzi dve strany, ktoré sa roky nevedia z rôznych dôvodov dohodnúť. A obrovský význam má aj zo zahranično-politického hľadiska,“ povedal minister Galko podplukovníkovi Vladimírovi Voštarovi. UNFICYP je časovo najdlhšou slovenskou vojenskou misiou, za desať rokov sa v nej vystriedalo 2015 príslušníkov Ozbrojených síl SR, z toho 73 žien. Pri príležitosti 10. výročia misie na Cypre minister Galko ocenil jej bývalých veliteľov. Bronzové čestné odznaky OS SR tretej triedy získali podplukovník v zálohe Milan Kováč a podplukovník Jaroslav Schönický. Strieborným odznakom druhej triedy bol ocenený podplukovník Ľubomír Kochanský a zlatý odznak prvej triedy dostal brigádny generál Ivan Hirka.

Najrýchlejší strelci boli z RTVS

/ red

/ foto Peter MICHNICA

Vitazné ceny 32. ročníka streleckej súťaže Novinárska muška si v tomto roku odniesli redakcie týždenníka Život, denníka Plus jeden deň a verejnoprávneho Slovenského rozhlasu.

V kategórii mužov sa najviac darilo Igorovi Bazalovi z týždenníka Život, zo žien najpresnejšie strieľala Juliána Bieliková z denníka Plus jeden deň. Titul najrýchlejšieho strelca si vo vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch vystrieľal Filip Domovec zo Slovenského rozhlasu, ktorý vo finále porazil televízneho kolegu z RTVS Pavla Kalinského. Aj tento rok sa udeľovala tradičná novinárska kačica, za „najmierumilovnejší“ výkon, teda najlepšieho strelca od konca. Novinársku kačicu získala Veronika Ševčíková z Nového Času. Podujatie pre novinárov organizované ministerstvom obrany prišiel podporiť aj šéf rezortu obrany Ľubomír Galko, ktorý vyskúšal všetky súťažné disciplíny. Podujatie Novinárska muška organizuje ministerstvo obrany v spolupráci so Slovenským syndikátom novinárov a je tradične spájané s memoriálom Katky Fornerovej. Profesionálna novinárka denníka Práca, ktorá sa venovala bezpečnostnej a vojenskej problematike, tragicky zahynula pri plnení pracovných povinností pri dopravnej nehode pred 15 rokmi.

Darovali krv

/ Pavol VITKO

Zamestnanci ministerstva obrany a profesionálni vojaci si 14. júna pripomenuli Svetový deň darcov krvi hromadným odberom. Nenahradiťnú tekutinu prišlo darovať asi 50 zamestnancov. Spolu darovali viac ako 22 litrov krvi. Zdravotníci z mobilnej transfúzne jednotky odoberajú krv na rezorte obrany pravidelne každé štyri mesiace. Ide vlastne interval, v akom môžu darovať krv ženy. Primár oddelenia hematológie a transfúziológie Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku Juraj Mitura tvrdí, že darovanie krvi je prospešná aj pre darcu. „Darca je vyšetrený asi tak, ako keby týždeň chodil po rôznych ambulanciách,“ zdôraznil primár Mitura s tým, že darovanie je najjednoduchší spôsob, ako si pravidelne skontrolovať zdravotný stav. Ústredná vojenská nemocnica v Ružomberku slúži mimo iného aj ako zásobáreň zmrazenej krvi v prípade krízových situácií, ako sú hromadné priemyselné havárie či prírodné katastrofy. Zároveň je kedykoľvek schopná zabezpečiť krv pre slovenských vojakov v zahraničných operáciách.

Lietadlo L-410 pri preprave vojakov do zahraničnej misie havarovalo v priestore Slanských vrchov na východe Slovenska. Jeden z pilotov vyskočil na padáku a pristál nezranený v korunke stromu, kde zostal zakliesnený. Druhý sa pokúsil núdzovo pristáť, ale lietadlo sa vo vzduchu začalo rozpadáť. Pasažieri z neho vypadli a trosky stroja dopadli na plochu výcvikového priestoru. Pilot, ktorý akoby zázrakom prežil, zostal zakliesnený v kabíne, z ktorej sa dymí. Tolko hovorila základná informácia.

/ Jozef ŽIAK

Zachraňovali v Slanských vrchoch

Na prešovskom letisku boli ihneď po prijatí signálu aktivované obe záchranné zložky. Na signál: Záchrana pozemná pátracia a záchranná služba a na signál Pohotovosť číslo 1 letecká pátracia a záchranná služba. Osádka jej vrtuľníka sa v tom čase nachádzala v pohotovosti číslo 3. Zo spomínaného stupňa mala jeho osádka 50 minút na to, aby vzlietla.

Druhé oči pilota

Vrtuľník leteckej pátracej a záchrannej služby Mi-17 v úprave SAR odletel pátrať do predpokladanej lokality havárie. Skúsenejší pilot kapitán Imrich Csizmadia, spoločne s druhým pilotom kapitánom Dušanom Špačekom, palubným technikom rotným Dušanom Petrulom, zdravotníkom záchrannárom Mariánom Kapralom a záchrannárom rotným Karolom Tarbajom využili pri podrobnej lokalizácii miesta havárie pátrací rádiokompas a ďalšie technické vybavenie stroja.

Zistené súradnice miesta havárie potom rádiom spresnili pre pozemnú pátraciu a záchrannú službu, ktorej velil nadporučík Marek Jurko. Spoločným úsilím sa LPZS a PPZS následne podarilo nájsť a zachrániť všetkých účastníkov leteckej havárie. Pri záchrane pilota z koruny stromu museli využiť zhruba 60 metrov dlhé lano, ktoré má nosnosť 1 700 kilogramov.

Pri tejto náročnej operácii sa musel pilot úplne spoľahnúť na palubného technika, ktorý z bočných dverí vrtuľníka pozorne sledoval situáciu pod strojom.

Poskytovanie pátracej a záchrannej služby je spolu s pohotovostným systémom najdôležitejšou úlohou, ktorú plnia vzdušné sily OS SR v čase mieru na území Slovenska.

„V tomto momente nič, čo sa deje pod vrtuľníkom, nevidím. Riadim sa pokynmi palubného technika, ktorý ma navádza. Pri takýchto operáciách predstavuje vlastne moje druhé oči,“ priznáva kapitán Csizmadia. S rotným Petrulom sú v takýchto situáciách už dobre zladení. Veď neraz takto spoločne zasahovali okrem iného aj pri hasení lesných požiarov v rôznych kútoch Slovenska. Naposledy v Starých Horách v Nízkych Tatrách.

Lano pod vrtuľníkom

Rotný Petruľa si dobre uvedomuje dôležitosť správneho navedenia pilota. Musí včas odhaliť na mieste predpokladaného pristátia aj rôzne skryté prekážky, o ktoré najmä v horskom teréne nie je núdza. „Keď som navádzal po prvý raz, mal som trochu obavy. Postupne, ako sme sa s pilotom počas mnohých spoločných akcií stále viac a viac zosúlaďovali, obavy mizli. Aj keď zdravý rešpekt zostáva,“ priznáva palubný technik. Záchrannár sa s jeho po-

Nakladanie zraneného do vrtuľníka

Pracovisko operátora

Pátracia a záchranná služba sa poskytuje nepretržite (24 hodín denne) posádke a cestujúcim lietadla bez ohľadu na jeho štátnu a rezortnú príslušnosť, nachádzajúcemu sa vo vzdušnom priestore alebo na území Slovenskej republiky, ktoré sa ocitlo v stave núdze.

mocou dostal k zranenému pilotovi a následne ho pripojil k sebe a vyzdvihol z koruny stromu.

Náčelník padákovej a výsadkovej služby vrtuľníkového krídla práporčík Milan Kocik pozorne sleduje celú operáciu.

„Pokiaľ sa berú do podvesu viacerí ľudia, využívame dvojité lano, ktoré má nosnosť až 2 800 kilogramov. Nič nemôžeme nechať na náhodu. Laná, ktoré majú priemer desať až dvanásť milimetrov pravidelne kontrolujeme. Po každom zamestnaní a pred ním. Dôkladnejšia kontrola sa robí každé tri mesiace,“ vysvetľuje práporčík Kocik. Medzitým pri ďalšom záchrannom manévri pilot využíval na záchranu osoby z koruny stromu až sto metrov dlhé lano. Táto činnosť si od pilota a palubného technika v bočných dverách vrtuľníka vyžadovala ešte väčšie sústredenie a pokojné ovládanie stroja, ktorý visel nad korunami stromov.

Požiar trosiek lietadla medzitým úspešne uhasili príslušníci hasičskej jednotky pod vedením slobodníka Mariána Bobeniča.

Moderní pomocníci záchranárov

Prešovské vrtuľníky Mi-17 LPZS sú okrem iného vybavené mnohými modernými pomôckami, ktoré ich osádkam pomáhajú rýchlejšie vyhľadať a zachrániť hľadané osoby. Je to napríklad aj elektrooptická hlavica EOP. Je umiestnená pod

Úloha LPZS

Leteckú pátráciu a záchrannú službu predstavujú vyčlenené sily a prostriedky vzdušných síl v stálej 24-hodinovej pohotovosti. Určené sú na vzdušné pátranie a záchranu posádky a cestujúcich lietadla, ktoré sa ocitlo v stave núdze, ako aj na zásahy pri mimoriadnych udalostiach, ako sú napríklad živelné pohromy, priemyselné a iné havárie. Zmena LPZS sa skladá z posádky: veliteľa posádky, druhého pilota, palubného technika a špecialistov. Sú to jeden, alebo dvaja záchranári, príslušníci padákovej, výsadkovej a záchrannej služby a záchranár - zdravotník.

LPZS má k dispozícii dva vrtuľníky Mi-17 LPZS, alebo Moder (hlavný a záložný). Vrtuľníky majú vo svojej výbave pátrací rádiokompas, žeriav, zdravotnícku výbavu a na palube stroja sa nachádza aj výbava zdravotníkov – záchranárov. Pozemná pátracia záchranná služba (PPZS) disponuje osobným terénnym automobilom, nákladným automobilom, zdravotníckym automobilom, vyslobodzovacím automobilom, pojazdnom rádiovou stanicou, dopravným prostriedkom na prepravu osôb (autobusom), hasičským automobilom a súpravou záchranára skupiny PPZS.

laminátovým krytom pod prednou časťou vrtuľníka. Pozostáva z televíznej a infračervenej kamery i laserového značkováča.

Je súčasťou súboru palubnej modernizácie CaeSAR. Tá ponúka vrtuľníku možnosť letieť a plniť úlohy aj v noci a v nepriaznivých poveternostných podmienkach, presnú navigáciu, prieskum a vyhľadávanie cieľov.

Aby mohli splniť úlohy aj záchranári na palube vrtuľníka, majú podľa záchranára rotného Karola Tarbaja k dispozícii aj hydraulické kliešte a rozpinák, rozbrusovačku, motorovú reťazovú pílu, závesný vak pod vrtuľník na transport raneného, rôzne horolezecké laná i hasiace prístroje. Zdravotník záchranár rotný Marián Kaprál sa chváli, že v zdravotníckej výbave nechýba ani resuscitačná súprava s maskou, súprava vákuových dláh a mnohé ďalšie potrebné a život zachraňuje pomôcky.

V Prešove držia pohotovosť

Leteckú pátráciu a záchrannú službu (LPZS) držia ako jedinu v celých ozbrojených silách v prešovskom vrtuľníkovom krídle. Pozemnú pátráciu a záchrannú službu (PPZS) majú v pohotovosti v každom z našich troch leteckých krídiel.

Cvičenie, ktoré sa v máji uskutočnilo na prešovskom letisku a v Slanských vrchoch vo výcvikovom priestore Ruská Nová Ves, malo podľa jeho riadiaceho a zároveň zástupcu veliteľa vrtuľníkového krídla podplukovníka Roberta Kleštince preveriť spoluprácu oboch zložiek pri fingovanej havárii vojenského dopravného lietadla.

„S plnením úloh a súčinnosťou oboch zložiek som spokojný. Zasahujúci sa museli rozhodovať podľa reálnej situácie. Komplexný nácvik ukázal, že vyčlenení príslušníci krídla sú pripravení v prípade potreby úspešne uskutočniť takýto zásah. Oceňujem najmä ich aktivitu a nasadenie. Pri každom takom nácviku musíme mať na pamäti, že pri zásahu a záchrane ľudského života je rozhodujúci časový faktor. Veď šanca na prežitie zranenej osoby sa znižuje o 80 percent po prvých 24 hodinách a nádej na prežitie nezranenej osoby veľmi rýchlo klesá po prvých troch dňoch,“ konštatoval riadiaci cvičenia podplukovník Kleštinec.

Od rakiet až po strategické voľby

/ **Ľudmila ANTAŠOVÁ**

/ **foto Peter DOVINA**

Čerstvý brigádny generál Josef Pokorný je vo vojenskej uniforme od svojich 15 rokov, teda už 35 rokov. Za ten čas sa vypracoval od navádzača protiletadlových rakiet v Dunajskej Lužnej cez veliteľské funkcie a Brusel až na náčelníka štábu strategického plánovania a rozvoja spôsobilostí Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Zároveň je národným riaditeľom pre rozvoj spôsobilostí Európskej únie pri Európskej obrannej agentúre.

Josef Pokorný sa narodil 19. decembra 1960 v Moravskej Třebovej. Vojenskú uniformu si prvýkrát obliekol v pätnástich rokoch pri nástupe na vojenské gymnázium v rodnom meste. Neskôr vyštudoval Vojenskú akadémiu v Liptovskom Mikuláši, a to elektrotechniku na fakulte protivzdušnej obrany.

Po vysokej škole nastúpil v roku 1985 ako poručík na miesto dôstojníka pre navedenie rakiet protiletadlového raketového oddielu v Dunajskej Lužnej. Do roku 1994 prešiel postupne technickými a štábnymi funkciami protiletadlovej raketovej brigády v Pezinku. S klasickým útvarovým životom má teda množstvo skúseností.

„Rád spomínam na cvičenia na raketovej strelnici v Ašuluku na púšti v Astracháni neďaleko Kaspického mora. Chodievali sme tam cvičiť ostré strelby z raketových komplexov S-2. Myslim, že je nás iba niekoľko na Slovensku, ktorí môžu povedať, že strieľali naostro tieto rakety,“ hovorí Pokorný.

V roku 1994 ako major nastúpil na Sekciu obrannej politiky a rozvoja armády ako špecialista na tvorbu a manažment strategických databáz, analýzu informácií a tvorbu odporúčaní pre strategické rozhodovanie. Do roku 2004 sa stal vedúcim oddelenia obranneho plánovania na tejto sekcii.

Vo vojenskom výbore

Práve v roku 2004 bol J. Pokorný vyslaný do Bruselu, kde v centrále NATO pôsobil na jednej z našich najvyšších pozícií. Bol zástupcom predstaviteľa strategického veliteľa pri Vojenskom výbore NATO. Zodpovedal za riadenie analytického tímu a vykonávanie analýz rokovaní a rozhodnutí vojenského výboru. Bol vlastne prvým reprezentantom slovenských ozbrojených síl, ktorý sedával na zasadnutí Vojenského výboru NATO pod vlajkou SACEUR.

Vrátil sa v lete 2008 na miesto zástupcu náčelníka štábu strategického plánovania. O rok neskôr sa stal projektovým manažérom pre zasadnutie Vojenského výboru NATO na Slovensku, čo bola zatiaľ najväčšia vojenská udalosť v novodobej histórii Slovenska.

Prírodovedný typ

Brigádny generál Pokorný má od detstva rád prírodné vedy – matematiku a fyziku. Už na strednej škole bol víťazom matematických olympiád a aj na vysokej škole zvíťazil v celorepublikovom kole vedeckej odbornej činnosti poslucháčov vojenských škôl. Od roku 1990 začal mimoriadne štúdium informatiky na Fakulte elektrotechniky a informatiky Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Popri práci sa venoval aj svojim záľubám: programovaniu, tvorbe webových stránok, ale aj záhradkárčeniu a športu. Niekoľkokrát bežal aj košíčky maratón s najlepším časom tri hodiny a 50 minút.

Aj vďaka angličtine a štúdiu informatiky bol J. Pokorný v roku 2001 zodpovedný za tvorbu nákladových analýz pri návrhu Modelu 2010. V rokoch 2002 – 2003 študoval na Vojnovej škole pozemných síl USA v Carlisle, kde získal titul „Master of Strategic Studies“. V roku 2007 ukončil doktorandské štúdium na Akadémii policajného zboru v Bratislave.

Manažérsky profil

Skúsený manažér s viac ako desaťročnými skúsenosťami so strategickým plánovaním a zefektívňovaním procesov pri riadení organizácie. Počas pracovného života získal cit na určenie vízie, smerovanie a strategické rozhodnutia, rozsiahle skúsenosti v programovaní rozpočtu a jeho alokácii, znižovaní výdavkov, analýzach a zefektívňovaní procesov. Líder so zodpovedným prístupom, zameraný na výsledky, využívajúci analytické a logické myslenie.

/ Pavol VITKO

Záplavy v Karpatoch ničili dediny

V obciach Malokarpatského regiónu, ktoré 7. júna zasiahli prívalové dažde, stále odstraňujú ich následky. Najviac postihnuté boli obce Píla, Častá, Dubová a Horné Orešany. Situáciu prišli hneď v noci riešiť minister obrany Ľubomír Galko, premiérka Ivetta Radičová i predseda BSK Pavol Frešo. Najhoršia bola situácia v obci Píla, kde voda zničila asi 60 domov.

„Nasadili sme 31 vojakov a zároveň vyčlenili aj ťažkú ženijnú techniku na uvoľňovanie zatarasovaných ciest, na odstraňovanie bahna a kmeňov. K dispozícii sme dali tatrovky, univerzálny nakladač aj motorové pily,“ uviedol minister obrany Ľubomír Galko. Do postihnutej oblasti vyslal rekognoskačnú skupinu, ktorá preverila aktuálnu situáciu aj v obci Horné Orešany, kde voda strhla most, a v Dolanoch, kde bola tiež strhnutá cesta a ďalšie podmytý s naplaveným bahnom. „Treba mierne upraviť nájazd na naše vojenské mostovky, ale hlavnú cestu z Modry na Trstín sprejzdníme,“

hovorí kapitán Rastislav Dubovecký z rekognoskačnej skupiny, ktorý je veliteľom rot Ženíjného práporu Sereď. „Jedno mostové pole privezieme zo Sereďe a jedno máme v Martine. Medzitým treba urobiť príslušné stavebné prípravné práce,“ dodal zástupca veliteľa technickej roty nadporučík Ján Štúber: Napokon však vojaci mosty neobnovovali, pretože krízový štáb rozhodol inak. „Vynášame bahno z pivníc, odpratávame zavalené vchody, čistíme cesty – je toho tu naozaj veľa,“ už unavene hovorí rotmajster Erik Bednár, tiež zo Sereďe. Mimochodom, od 6. júna až do konca týždňa mali mať

ženisti zo Sereďe vojenské cvičenie, ktorého námetom bola aj pomoc civilným občanom pri povodniach. Pre nečakanú prietrz mračien ho zmenili na ostrý zásah.

Minister Ľubomír Galko 9. júna opätovne navštívil obce postihnuté povodňou. „Pôvodne sme chceli v piatok vyslať do obce Píla už iba dve úencéčka s dvojčlennou obsluhou, ale po tom, ako som sa oboznámil so situáciou, prídu ešte pätnásť vojakov,“ oznámil minister obrany starostovi obce Píla Radovanovi Mičunekovi. „Vojaci nám mimoriadne pomáhajú, bez nich by sme neboli v odstraňovaní následkov ani zďaleka tak ďaleko, ako sme,“ poďakoval sa ministrom starosta. Ľ. Galko síce pripustil, že bezprostredné nebezpečenstvo v Píle už pominulo a že táto pomoc je trochu nad rámec povinností armády, ale podľa neho je dôležitý aj humanitárny aspekt.

V Píle pomáhalo 34 ženistov zo Sereďe, 10 vojakov z Mechanizovaného práporu z Nitrý a dvaja zamestnanci ozbrojených síl prišli na pomoc aj s technikou z Čerenian. „Veľmi oceňujem nasadenie a súčinnosť vojakov. Pomohli občanom aj všetkým ostatným spolupracujúcim jednotkám všade, kde sa dalo,“ povedal hlavný veliteľ zásahu v Píle plukovník Emil Motovský, riaditeľ Okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru v Pezinku.

„Chvalabohu - a najmä vďaka páňovi ministrom, že nám sem tých svojich zlatých a ochotných vojakov poslal,“ ďakuje pani Melánia Jurišová z Píly, ktorej veľká voda podmyla dom, zničila dve autá, zaplavila pivnice a odniesla hospodárske budovy aj s niekoľkými rodinami zajacov. „Našťastie sme všetci ostali živí – a každému, kto nám pomáha, zo srdca ďakujeme,“ ešte raz so slzami v očiach hovorí pani Jurišová.

Odborníci upozorňujú, že takého prívalové vlny sa dajú predpovedať maximálne pár minút pred samotnou skazou a len prostredníctvom radarových meraní. Prevencia a predpoveď je takmer nemožná.

Zo Sereďe prišla na pomoc aj ťažká technika

K tomuto domu museli vojaci najskôr urobiť provizórnu drevenú lávku

Čistenie zanesených brehov potoka v Píle

Minister obrany Ľubomír Galko medzi svojimi vojakmi v Píle

Minister Ľ. Galko, starosta H. Orešian J. Kormúth a prednosta Obv. úradu z Trnavy J. Klokner na moste v Horných Orešanoch

Vojaci pomáhajú čistiť dvor 75-ročnej Ľudmily Hoffmanovej

Ženísti vynášajú bahno z domu manželov Jurišovcov

V dňoch 9. až 13. mája sa v brigáde velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl vo Zvolene uskutočnilo v poradí už piate cvičenie zamerané na prípravu TACEVAL (systém hodnotenia vzdušných síl), tentoraz pod názvom Tatra Freedom.

/ Jozef ŽIAK

Cvičilo celé Slovensko

Do jednotlivých častí cvičenia boli však v tej či onej miere zapojené aj všetky podriadené roty rádiolokačného prieskumu od Michaloviec až po Mierovo. Ale hlavné bojové pole spomínaného cvičenia predsa len bolo vo zvolenských kasárňach, kde je umiestnené okrem iného aj veliteľstvo brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl.

Cvičenie preverilo pripravenosť brigády

„Pri koncipovaní tohtoročného cvičenia Tatra Freedom sme sa dôsledne poučili z kladov, ale aj záporov minulých cvičení. Podľa ich výsledkov bol napríklad úplne prepracovaný plán obrany a ochrany kasární, v ktorých sa velenie brigády nachádza. Spracovali a pripravili sme materiálové zabezpečenie takéhoto druhu cvičenia po logistickej stránke. V tomto roku sme si dali za úlohu zlepšiť vedenie vzdušných operácií v mieri, kríze a vo vojne prostredníctvom Strediska riadenia a upovedomovania (CRC) a preveriť čin-

nosť skupiny velenia (Battle staff). Práve spomínaná skupina rieši široké spektrum krízových a neštandardných situácií a ohrození. V tomto roku sme úplne iným spôsobom prerozdělili jej právomoci a zodpovednosť. Našou úlohou je postupne ďalej zefektívniť napríklad aj pohyb jednotlivých príslušníkov cvičiacich jednotiek po bojisku, ich taktiku, ale aj eskortovanie či zadržiavanie osôb. Teda všetky činnosti, ktoré neboli v podmienkach vzdušných síl v minulosti veľmi rozšírené a precvičované. Veľmi pozitívne hodnotím úsilie všetkých cvičiacich čo najlepšie splniť jednotlivé úlohy cvičenia, ich nasadenie. Priznám sa, trochu som sa obával, či sa nám podarí to veľké nasadenie a odhodlanie udržať aj v poradí už piatom cvičení (predchádzajúce sa uskutočnili pod názvom Burning Wall). Som príjemne prekvapený,” spokojne konštatuje veliteľ brigády plukovník gšt. Juraj Grivna.

Podľa náčelníka oddelenia riadenia operácií a autora scenára cvičenia majora Andreja Brádyho v priebehu cvičenia, ktoré sa uskutočňovalo v

16-hodinových cykloch, museli cvičiaci riešiť mnohé úlohy. Od správnej a včasnej reakcie na radiačné a chemické nebezpečenstvo, chemický poplach, fingovanú haváriu vozidiel v objekte kasární s ekologickými následkami, podozrivé fotografovanie objektov, kontaminovanie vody (kuchári museli pripravovať stravu v poľných podmienkach), cez požiarne poplach a následnú evakuáciu objektov až po sabotáž, pokus o prepašovanie narušiteľa v motorovom vozidle cez bránu a teroristický útok. Cvičenie okrem iného preverilo aj dodržiavanie časových noriem stanovených na uvádzanie do pohotovosti, systém prenikania signálov, rozkazov a nariadení.

Škola života

Ochranu kasární mala na starosti skupina obrany a ochrany, ktorá bola zložená s príslušníkov roty podpory velenia práporu rádiolokačného prieskumu. Do istej miery mala úlohu sťaženú aj tým, že sa dost podstatne oproti predošlým rokom zmenilo jej obsadenie. Pre mnohých bolo tohtoročné cvi-

čenie premiérovým. Bolo to aj v prípade poručíka Mareka Pelegrínyho, ktorý len minulý rok ukončil štúdium vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. „Je to pre mňa nová skúsenosť. Nabral som vďaka pomoci skúsenejších kolegov nové poznatky. Vždy, keď bolo treba, poradili mi”, spokojne poznamenáva poručík Pelegríny. Na oplátku major Brády na jeho adresu smeruje slová chvály. Podľa neho bol počas celého cvičenia iniciatívny a snažil sa čím skôr preniknúť do jeho problematiky.

Veliaci poddôstojník roty rádiolokačného prieskumu z Močiara nadrotmajster Marek Gondek počas celého cvičenia vyhodnocoval situáciu v oblasti radiačného a chemického ohrozenia. Na rozdiel od svojho mladšieho kolegu bol na všetkých piatich predchádzajúcich cvičeniach. Aj napriek tomu si pochvaľuje, že nie sú stereotypné a vždy sa do ich scenára podarí zakomponovať niečo nové. Napríklad aj ohrozenia, ktorým reálne čelia medzinárodné jednotky v takých operáciách, ako je napríklad ISAF v Afganistane.

Rotný Martin Petrák z roty podpory velenia mal na starosti pyrotechnický prieskum. Zabezpečoval, aby nástražné výbušné systémy a nevybuchnutá munícia neohrozovali cvičiacich pri plnení úloh. „Je to moje druhé cvičenie a musím priznať, že je náročnejšie ako to predošlé. Nástrahy boli umiestnené oveľa sofistikovanejšie. Dalo dosť námahy nájsť ich. Ale na druhej strane je to dobré, že sme sa ešte viac priblížili realným situáciám, ktoré napríklad môžu nastať v medzinárodných operáciách,” pochvaľuje si rotný Petrák. Do obrany a ochrany Strediska riadenia a upovedomovania (CRC) bol zapojený počas cvičenia aj metrológ práporčík Miloš Gálik a ďalší jeho pracovníci.

Škoda, že sme nemali MILES

„Je veľká škoda, že sme v tohtoročnom cvičení nemohli využiť prostriedky simulačnej technológie Miles 2000, ktoré nám tak v minulom roku pomohli v maximálnej miere zrealizovať jednotlivé epizódy. Zároveň naučili príslušníkov cvičiacich jednotiek pri plnení úloh dôslednejšie dbať na bojové správanie a krytie, ako aj hospodárnejšie využívať strelivo,” zdôrazňuje plukovník gšt. Grivna. Veľmi si pochvaloval činnosť skupiny rozohry: majora Andreja Brádyho, nadporučíka Roberta Rovňana, rotného Martina Boháča, ale aj príslušníkov imitačnej skupiny zo zmiešaného krídla Sliač, ktorí cvičiacim poriadne znepriemernili plnenie jednotlivých úloh.

Prepad základne teroristami

Prehliadka prichádzajúcich osôb

Na prepravu osôb a dopravnej a ľahkej bojovej techniky je určený pásový obojživelný transportér PTS-10. Na suchu dokáže prepraviť bremeno s váhou 5 ton (na krátkej vzdialenosti k vodnej prekážke až do 10 ton). Zdoláva vodné prekážky do rýchlosti vodného prúdu 2,5 metra za sekundu. Cez vodnú prekážku môže prepraviť až 72 vojakov s výstrojom, alebo 12 nosidiel s ranenými či 10 ton nákladu. Na vodnej hladine dosahuje maximálnu rýchlosť 10 kilometrov za hodinu, na cestných komunikáciách 42 kilometrov za hodinu. Osádku PTS-10 tvoria dvaja vojaci. Vozidlo má prázdnu hmotnosť bez nákladu 17 ton, je 11,42 metra dlhé, 3,30 metra široké a 2,8 metra vysoké. Vozidlá sa v posledných rokoch osvedčili pri záchrane osôb a techniky pri povodniach na celom území Slovenska.

Dokončený pontónový most

Pontónová súprava

Pontónová mostná súprava (PMS) je určená na stavbu mostov na plávajúcich podperách cez vodné prekážky. Techniku a materiál je možné previesť na druhú stranu vodnej prekážky aj pomocou prievozových súlodí. Ide vlastne o niekoľko kusov dielov PMS s únosnosťou 20,40 či 60 ton, ktoré postrkujú motorové vlečné člny. Kompletnú pontónovú mostnú súpravu tvorí celkovo 32 riečnych dielcov (každý má nosnosť 20 ton), 4 brehové dielce (s nosnosťou 10 ton), 4 vozidlá s vozovkovou konštrukciou, 12 motorových vlečných člnov a 2 súpravy pomocného príslušenstva (kotvový materiál, náhradné dielce, náradie, reťazové pily...). S pomocou jednotlivých súčastí PMS je možné postaviť most cez vodnú prekážku dlhý maximálne 227 metrov, široký 6,5 metra s únosnosťou 60 ton, alebo most dlhý 382 metrov, ktorý je široký 3,29 metra a má únosnosť 20 ton.

Ženisti premostili Váh

/ Jozef ŽIAK

- V rámci sústredeného výcviku pontónovej roty a roty podpory velenia seredského ženijného
- práporu premostili ženisti 17. mája koryto rieky Váh na vodnom diele pri Kráľovej nad Váhom.
- Vojaci precvičovali úlohy ženijnej podpory operácií mechanizovaných jednotiek.

Zastupujúci veliteľ pontónovej roty poručík Ján Smatana poznamenáva, že na premostenie rieky v šírke vyše 80 metrov využili jednotlivé súčasti pontónovej mostnej súpravy (PMS). Každý riečny dielce má hmotnosť 7,2 tony a pobrežný 7,7 tony. Vojaci pod vedením vedúceho stavby rotného Daniela Keila na stavbu použili dva brehové a osem riečnych dielcov. Postavili most široký 3,29 metra s únosnosťou 20 ton. Pri manipulácii s jednotlivými dielcami im pomáhali osádky motorových vlečných člnov MO-634. V prípade potreby je možné zo súčastí PMS postaviť pontónový most s nosnosťou 20 ton až v dĺžke 382 metrov. Čo sa týka mostu s únosnosťou 60 ton, môže byť jeho maximálne dĺžka až 227 metrov, pri šírke vozovky 6,5 metra.

Dobre zosúladený kolektív

Podľa poručíka Smatana prípravu a samotnú stavbu mosta ženistom znepriemernovali podľa scenára aj rôzne incidenty v poľnom parku pri rieke Váh, či počas presunov. „Museli reagovať na raketový útok, napadnutie strelbou, ale aj na nástražné výbušné systémy. Teda všetko, čo by ich mohlo reálne čakať v medzinárodných operáciách pri plnení úloh v prospech mechanizovaných jednotiek. Okrem toho sa museli popasovať aj s riečnym prúdom s rýchlosťou jeden a pol metra za sekundu. So splnením úloh, a najmä aktivitou vojakov som spokojný. V dobrom svetle sa ukázal najmä veliteľ pontónového družstva rotný Ján Dziak a technik roty rotný Stanislav Holub, ktorý dôkladne pripravil všetku techniku a materiál na zamestnanie,“ hovorí poručík Smatana, ktorý počas svojej vojenskej kariéry postavil už desiatky pontónových mostov.

Bolí nielen na Váhu, na Laborci, ale aj v Čechách na Labe pri Litoměřiciach. Ten bol najdlhší, ktorý za svoju vojenskú kariéru staval. Dosiahol dĺžku vyše 120 metrov. Najviac si však spomína na stavbu mosta práve na Váhu pri vodnom diele Kráľová nad Váhom pred niekoľkými rokmi. Vtedy celý výcvik sprevádzal neustály dážď, koryto rieky bolo vzduté na maximum a riečny prúd dosahoval rýchlosť vyše dvoch metrov. Poručík Smatana sa získané skúsenosti usiluje pri každom praktickom zamestnaní odovzdávať svojim mladším kolegom.

Nástrahy vodného diela

Preto pozorne sledoval aj činnosť vedúceho stavby mosta rotného Daniela Keila. Základom úspechu je vždy dobrá príprava. Rotný Keil prevzal prieskumné hlásenie od príslušníkov roty podpory velenia a na jeho základe vypracoval dispozičné usporiadanie stavby. Okrem iného sa musel vysporiadať aj s kolísajúcou hladinou rieky. Výška hladiny Váhu pod vodnou elektrárnou Kráľová nad Váhom totiž kolíše podľa odberu vody pre jej turbíny. „Ráno je vždy najnižšia a okolo obeda zasa dosahuje najvyššiu úroveň. To všetko musím mať na pamäti, aby som mal k dispozícii potrebný počet dielcov mostnej súpravy,“ priznáva rotný Keil.

Na základe dispozičného usporiadania určil, ktoré riečne dielce zostanú celé a ktoré sa budú rozpadáť. Pri tom musel brať do úvahy aj rýchlosť riečného prúdu. Lebo čím je vyššia, tým menší počet dielcov môže byť rozpojených. No a tie dielce, ktoré sa rozpadajú, musia mať pri brehu dostatočný priestor okolo seba.

práce každého člena tímu závisí úspech jednotlivých súlodí a od zosúladenia súlodí zasa úspech výstavby celého mosta. Samozrejme, k tomu sa pridružuje aj dobrá práca vodičov v pobrežnom družstve,“ pripomína rotný Keil.

Pre časť vojakov, ktorí stavali pontónový most, to bola premiéra na vodnom diele. Poručík Smatana konštatuje, že naposledy tu cvičili výstavbu pontónového mosta počas cvičenia mnohonárodného ženijného práporu Tisa (jeho súčasťou sú ženisti zo Slovenska, Maďarska, Rumunska a Ukrajiny) Plavá lavina v roku 2009. Odvtedy cvičili predovšetkým v útvarovom cvičisku na Váhu v Seredi. „Aj vzhľadom na to som s výsledkom spokojný. Vidieť, že do tímov súlodí dobre zapadli aj menej skúsení jednotlivci. A to bolo nakoniec jednou z hlavných úloh nášho sústredeného výcviku,“ konštatuje poručík Smatana.

Plávajúci transportér

Prevoz materiálu a osôb cez rieku zabezpečovalo aj družstvo čatára Branislava Pekaríka s pásovými obojživelnými transportérmi PTS-10. Ženisti naložili na brehu na svoj transportér osoby i potrebnú techniku v podobe nákladných vozidiel Praga V3S, na ktoré už netrpezlivo čakali ich kolegovia na druhom brehu Váhu. Pri vchádzaní s plne naloženým transportérom do koryta rieky vodič nasmeroval vozidlo proti smeru prúdu. Problémy im nerobila ani jeho rýchlosť. Veď osádky pásových obojživelných transportérov tvoria všetko skúsení vodiči, ktorí obdobný manéver absolvovali už nejdenný raz.

Vojaci neraz zasahovali pri povodniach na Slovensku. Naposledy pomáhali zachraňovať majetok a životy občanov minulý rok pri Drahovciach. Vodič čatár Peter Belička má skúsenosti aj z pôsobenia v Iraku a na Cypre a desiatnik Daniel Krajňák z ISAF v Afganistane. Spoločne s nimi na Váhu cvičilo aj družstvo z michalovskej ženijnej roty pod vedením rotného Mariána Valka.

/ Milan JANKURA

/ Pavol VITKO

Bulík čestným občanom Indiany

Guvernér štátu Indiana Mitchell E. Daniels udelil generálovi Bulíkovi počas jeho májovej návštevy USA čestné občianstvo štátu Indiana. „Čestné občianstvo mi udelili za dlhodobú spoluprácu s Národnou gardou Indiany. Bolo to pre mňa prekvapujúce a môžem povedať len to, že som naň naozaj hrdý, uviedol generál. Využívam tiež túto možnosť na poďakovanie sa všetkým svojim kolegom, vojakom i civilným zamestnancom, bez ktorých by získanie tohto ocenenia bolo nemožné – ĎAKUJEM.

Čestné občianstvo Indiana môže získať len ten, kto sa výnimočným spôsobom podieľa na zlepšení života a prosperity štátu Indiana a jeho obyvateľov a ten, kto si získa priazeň všetkých jej obyvateľov. Generál Bulík tento čestný titul získal ako prvý občan Slovenskej republiky.

S Národnou gardou aj v Afganistane

Generál Lubomír Bulík počas svojej návštevy (25. až 30. mája 2011) rokoval predovšetkým s veliteľom Národnej gardy štátu Indiana generálmajorom Royom Martinom Umbargerom. „So slovenskými ozbrojenými silami spolupracujem od polovice 90. rokov. Prežili sme toho spolu už naozaj veľa. Bol som veľmi milo prekvapený, že si na mňa na Slovensku spomeniete aj takou milou formou, akou bolo udelenie mimoriadnej ceny v rámci ankety Vojenský čin roka,“ úprimne sa poďakoval Martin Umbarger (oba na fotografii). Generálmajor vníma toto uznanie ako impulz na ďalšiu spoluprácu medzi ozbrojenými silami SR a USA.

Tá sa v súčasnosti týka predovšetkým partnerstva v operácii ISAF. „Dôležitá je najmä spolupráca v oblasti spoločného výcviku a prípravy výcvikových a styčných tímov (OMLT). Tieto tímy sa podieľajú na výcviku Afganskej národnej armády a polície tak, aby afganská vláda a jej bezpečnostné sily mohli postupne prevziať kontrolu nad celou krajinou,“ zdôraznil gen. Bulík. V tomto období pôsobí v afganskej provincii Urugzan v rámci medzinárodného

OMLT tímu 15 príslušníkov slovenských ozbrojených síl spolu s piatimi vojakmi Národnej gardy štátu Indiana. Veliteľom tímu je slovenský kapitán Štefan Zemanovič.

„Naše jednotky majú asi 15-tisíc príslušníkov pozemných síl a letectva a ďalších takmer 600 civilných zamestnancov. Len jadro gardy slúži ako profesionáli. Ostatní pracujú v civilných povolaniach a zúčastňujú sa na výcviku približne dva dni v mesiaci. Stretávajú sa aj na výcvikových sústreďeniach,“ predstavil svoje jednotky genmjr. Umbarger. Indiana má 6,3 milióna obyvateľov a približne dvojnásobnú rozlohu ako Slovensko. „V prípade potreby sú naši vojaci mimo činnú službu mobilizovaní. Pôsobili či pôsobia napríklad v Iraku, Afganistane, Kosove a v ďalších operáciách,“ konštatoval genmjr. Umbarger. Samozrejmosťou súčasťou ich činnosti je pomoc obyvateľom pri živelných pohromách a ďalších ohrozeniach.

Špičkové výcvikové zariadenia ako súčasť spolupráce

„Na podporu spolupráce medzi OS SR a USA, resp. Národnou gardou štátu Indiana bol zriadený fond Indiana State Partnership Program (IN-SPP), čo nás tiež posúva dopredu. O oblasť výcviku a spolupráce v ISAF máme naďalej veľký záujem,“ uviedol generál Bulík. Aj preto spolu s genmjr. Umbargerom navštívil výcvikový priestor pre boj v zastavanom priestore Muscatatuck Urbain Training Center (MUTC) a výcvikové centrum Camp Atterbury Joint Maneuver Training Center (CAJMTC). Tieto priestory využívajú aj príslušníci OS SR. „Novovytvorené priestory na výcvik jednotiek v zaplavených oblastiach a priestory na výcvik zdravotníckeho personálu sú skutočne na špičkovej svetovej úrovni,“ zhodnotil gen. Bulík. Súčasťou prezentácií výcvikových možností oboch centier boli aj novovytvárané výcvikové programy zamerané na exítovú stratégiu pre ISAF. V týchto výcvikových priestoroch cvičí ročne približne 16 000 príslušníkov ozbrojených síl. A to nielen z USA. Na najväčšom tohtoročnom cvičení s názvom „BOLD QUEST“ očakávajú koncom leta vojakov zo 14 štátov.

Počas návštevy sa náčelník Generálneho štábu OS SR zúčastnil ako čestný hosť aj osláv „Memorial Day“. Ten sa pôvodne slávil ako spomienka na vojakov Únie, ktorí padli v občianskej vojne Severu proti Juhu. Po druhej svetovej vojne sa stal sviatkom pripomínajúcich všetkých Američanov, ktorí padli v boji. Už tradične generalita a predstavitelia štátu popri kladení vencov k pamätníkom odovzdávajú zástavy so zlatou hviezdou pozostalým po padlých vojakoch. Zástavy symbolizujú stratu ich syna alebo dcéry. „Úcta a vážnosť, ktorá sa americkým vojakom dostáva zo strany verejnosti, je naozaj mimoriadna. Mala by byť pre nás inšpiráciou...“ poznamenal s uznaním generál Lubomír Bulík.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Holandsko sa stalo prvou krajinou v západnej Európe, ktorá z výzbroje kompletne vyradila tanky. Posledný výstrel z Leopardu 2A6 sa uskutočnil pri slávnostnej rozlúčke s týmto druhom zbrane 19. mája na strelnici Bergen-Hohne, kde svojho času vystrelil aj prvý Leopard krajiny tulipánov. História ťažkej pancierovej techniky v Holandsku tak po 90 rokoch končí a 60 ks strojov typu Leopard bude odpredaných. Ťaž-

ká pásová technika nie je jediná, ktorej sa dotkli škrtý v dôsledku finančnej krízy a snahy holandskej vlády znížiť výdavky štátneho rozpočtu o 18 mld. eur, z čoho sa týka rezortu ministerstva obrany v počiatočnej fáze 635 mil. eur.

Letectvo vyradí napríklad 12 dopravných vrtulníkov Cougar a tretinu z 87 stíhacích strojov F-16. Zrušené majú byť dve jednotky PVO, z toho jedna batéria systému

Patriot. Národné námorníctvo zníži počet minoloviek z 10 na 6 kusov, dve zo štyroch nových hládokových námorných lodí nebudú zaradené do služby. Zo služby v armáde bude musieť odísť jeden zo šiestich vojakov profesionálov. Z vysokých hodnôt sa počet postov zníži zo 119 na 80. V dlhodobom horizonte bude musieť navyše armáda ušetriť ďalších 325 mil. eur.

foto MO Holandska

Koniec tankov v Holandsku

Omshkosh Defense dodá na základe objednávky v rámci obmeny podporných vozidiel logistiky (program LVSR) viac ako 200 ťahačov a 70 vyslobodzovacích vozidiel pre veliteľstvo americkej námornej pechoty. Ide o verzie LVSR, ktoré doplnia už modely na prepravu nákladu, ktoré slúžia príslušníkom námornej pechoty v Afganistane od septembra 2009. Výroba ťahačov a vyslobodzovacích vozidiel LVSR je naplánovaná od januára do septembra 2012 a kontrakt má hodnotu 125 mil. USD. Ťahače sú určené na vytváranie jazdnej súpravy s vozidlami s celkovou hmotnosťou do 25,3 t a ťahanie lanom pomocou navijaka do hmotnosti 30 ton. Vyslobodzovacie vozidlá dokážu zasa odtrhnúť vozidlá s hmotnosťou 55 ton a zdvíhať vozidlá do hmotnosti 48 ton.

Južná Kórea predstavila 2. júna prvý raz svoju nadzvukovú lietadlo TA-50, ktoré je odvodené z cvičného stroja T-50 Golden Eagle a je

jeho bojovú vyzbrojenou verziou. Vzdušné sily plánujú už na budúci rok zaviesť do výzbroje prvé z 200 plánovaných nových lietadiel. T-50 je spoločný vývoj juhokórejského priemyslu a americkej firmy Lockheed Martin, pričom využije skúsenosti z vývoja F-16.

Zaradením do aktívnej služby je vždy dôležitý krok pre každý zbraňový systém. V júni sa to dotklo druhého plavidla fregaty triedy Horizon, ktoré charakterizujú prvky stealth. Loď Chevalier Paul sa zároveň zapojí k francúzskej flotile v operácii Harmattan, ktorá podporuje vojenské akcie pri líbyjských brehoch. Prvé dve fregaty Horizon – Le Forbin a Chevalier Paul v službe nahrádzajú staršie v vyradené raketové fregaty Suffren a Duquesne.

Spoločnosť BAE Systems odovzdala na konci mája britskému kráľovskému vojen-

skému letectvu RAF na leteckej základni Warton v grófstve Lancashire už stý viacúčelový stroj Typhoon. Nadzvukové stíhacie lietadlo Eurofighter Typhoon používa RAF na plnenie úloh vzdušného boja v rámci integrovaného systému protivzdušnej obrany. Výrobu lietadiel Typhoon zabezpečuje európske konzorcium Eurofighter. Technickú podporu a odborný servis strojov v operačnej prevádzke RAF zabezpečuje BAE Systems.

Európska komisia v máji informovala, že prvé vypustenie dvoch operačných satelitov systému Galileo sa uskutoční 20. októbra. Pôjde o prvý štart zo série viacerých naplánovaných zo strediska vesmírnych letov vo francúzskej Guiane. Prvé dva satelity systému Galileo by mali byť umiestnené na obežnú dráhu Zeme do výšky 23 600 km. Počiatočné služby by mal systém zložený z 18 satelitov poskytovať v roku 2014. Kompletné ukončenie

umiestňovania satelitov by sa malo ukončiť v roku 2019. Očakáva sa, že Galileo prinesie európskej ekonomike 60 mld. eur v priebehu 20 rokov.

Podľa oznámenia britského námorníctva spoločnosť BAE Systems začala stavbu HMS Prince of Wales, druhej z objednaných lietadlových lodí triedy Queen Elizabeth. Celková hodnota kontraktu predstavuje tri miliardy britských libier. Výroba komponentov prvej lietadlovej lode tejto kategórie sa uskutočňuje v šiestich rôznych lodeniciach. Budúce nosiče strojov F-35 JSF HMS Queen Elizabeth a HMS Prince of Wales s dĺžkou 280 metrov a výtlakom 65 000 ton, budú najväčšie a najvýkonnejšie bojové lode, ktoré vo Veľkej Británii postavili. Budú mať operačný dosah viac ako 10 000 km a do prevádzky majú byť zavedené v rokoch 2014 a 2016.

4 000 h pre nemecký Heron

Na konci mája deklarovali zdroje z nemeckých vzdušných síl, že 1. letka bezpilotných systémov Heron 1 so základňou v Mazáre Šaríf je plne operačne spôsobilá. Ku koncu mája bezpilotné stroje Heron (v rámci nemeckého programu SAATEG) odlietali v Afganistane viac ako 4 000 hodín, z toho v máji 600, čo je o 100 viac, než ako stanovuje kontrakt medzi nemeckými vzdušnými silami a spoločnosťou Rheinmetall (spolu s izraelskou IAI), ktorá prevádzku a servis prostriedkov Heron 1 zabezpečuje. Typická misia

SAATEG trvá 16 hodín, hoci maximálne môžu byť bezpilotné systémy v prevádzke do 27 hodín. Prieskumný prostriedok Heron 1 (kategória MALE) operuje vo výške 14 800 m a nemeckí vojaci ho využívajú v Afganistane od marca 2010. Bepilotný prostriedok s motorom s výkonom 900 kW je schopný pôsobiť za každého počasia, je vybavený vyspelými senzormi, začlenený do architektúry C4I a prenáša prostredníctvom satelitného detailinku získaný obraz v reálnom čase pozemnej obsluhy.

ilustračné foto IAI

Odstrel'ovačské pušky naše a od susedov

/ PhDr. Ján DOLINAY

/ foto archív autora

Na úvod jedna neodbytná jazykovo-terminologická poznámka: Autora seriálu prekvapilo, keď mu v minulej časti o útočných puškách jazykovi korektori opravili slová „odstreľovacíu“ a „odstreľovačskú“ na „ostreľovacíu“ a „ostreľovačskú“! Dotyční, podozrievajúci zrejme autora z neznalosti slovníka spisovnej slovenčiny, pochopiteľne nemôžu vedieť o jeho dlhoročnom úsilí presvedčiť pracovníkov Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV, aby do nového slovníka zahrnuli aj vojenský význam slova odstrel'ovať a od neho odvodené slová súvisiace s touto kategóriou vojaka a jeho výzbrojou. Naši akademici totiž zrejme ctia tradíciu a tvrdošijne „recyklujú“ doteraz vydané slovníky, v ktorých vojenský význam tohto pojmu chýba, ignorujúc fakt, že aj jazyková norma sa vyvíja a občas si žiada korekciu. A pritom to chce len porozmýšľať!

Lebo každý vojensky aspoň trochu gramotný človek vie, že ostreľovať znamená strieľať na niečo (spravidla na hromadný alebo plošný cieľ) nemierenou palbou a dokonca

aj vtedy, keď strelec cieľ nevidí. Ako napr. počas libanonskej krízy (1983 – 1984), kedy bojová loď USS New Jersey ostreľovala pobrežie delami kalibru 406 mm zo vzdialenosti 40 km, teda spoza obzoru! Nepriateľa možno ostreľovať napr. aj minometom ponad kopec alebo budovy v meste.

Vojenský odstrel'ovač (snajper) však v žiadnom prípade neostreľuje, ale miereňou strelbou odstrel'uje (likviduje, ničí) konkrétne a viditeľné živé nepriateľské ciele či jeho výzbroj a techniku. Práve na to má náročný taktický výcvik a je vybavený precíznou zbraňou s účinnou optikou.

Slová odstrel, odstrel'ovač a odstrel'ovačský vo vojenskom význame obsahuje Česko-slovenský vojenský slovník (Bratislava, MO SR 1995, s. 296) a odstrel'ovačov, ich výcviku a výzbroje sa týka aj viacero interných normatívnych aktov rezortu MO SR, ako napr. Vojenský predpis o odstrel'ovačoch mechanizovaných jednotkách (Vševojšk-6-1), Vojenský predpis o odstrel'ovačskej puške 12,7 mm Falcon (Del-21-29) a iné. Problém s pochopením etymológie (pôvodu a významu) tohto pojmu z vojenského hľadiska má iba SAV... A všetci tí, ktorí jej názor nekriticky preberajú!

Vo štvrtej časti seriálu o zbraniach vo výzbroji OS SR a v armádach našich susedov i niektorých spojencov predstavíme výnimočnú kategóriu odstrel'ovačských pušiek aj ich používateľov – odstrel'ovačov, pretože títo bojovníci tvoria v rámci dnešnej pechoty osobitný a nie príliš známy prvok.

História

Zrod vojenského odstrel'ovača, ktorého úlohou bolo zo zálohy likvidovať najmä dôstojníkov nepriateľa a narúšať jeho zostavu, sa kladie do začiatku 18. storočia. Vtedy pochopiteľne títo „ostrostrielci“, najmä bývalí poľovníci, používali ešte kresadlové predovky s hladkým vývrtom hlavne a jednoduchými mieridlami, takže ich úspech závisel najmä od dobrého oka. Prischlo im meno snajperi podľa anglického názvu

sluky (snipe), ktorú dokáže uloviť len skutočne vynikajúci strelec. Špeciálne zbrane pre nich sa však ešte dlho nevyrábali a boli odkázaní na vlastné praxou overené lovecké pušky, alebo na najpresnejšie vojenské pušky vyselektované z tých, ktoré mali poruke. Zrejme prvou skutočnou vojenskou odstrel'ovačkou sa stala perkusná mušketa s drážkovanou hlavňou kalibru .45 [11,43 mm] britského puškára Whitwortha, ktorou v americkej občianskej vojne (1861 – 1865) vojaci Konfederácie „lovili“ dôstojníkov Únie. Aj to bola ešte predovka, väčšinou s mechanickými mieridlami. Iba málo týchto pušiek nieslo dlhý ďalekohľad so 4-násobným zväčšením, pretože prekážal pri nabití a rýchlo sa zanášal spalínami z čierneho pušného prachu. Široké uplatnenie našli odstrel'ovači v 1. svetovej vojne, a to najmä na západnom fronte, kde boje čoskoro po jej vypuknutí ustrnuli v zákopoch. Vývoj špeciálnych pušiek však stagnoval a mechanickými dioptrami či optikou rozličnej kvality sa vybavovali bežné vojenské pušky, ako napr. Mauser 98k, Lee-Enfield Mk I, Ross-Enfield vz. 14, Mosin-Nagant vz. 1891 a iné. Význam odstrel'ovačov v bojových operáciách jednoznačne potvrdila 2. svetová vojna a v armádach znepriatelených strán ich nasadili tisíce.

V nacistickom Nemecku na ich prípravu zriadili viac ako 30 škôl a výcvikových stredísk a nemenšiu pozornosť tejto kategórii vojakov venovalo aj sovietske velenie. I v tejto vojne však odstrel'ovačom stále slúžili upravené sériové modely zbraní. Spočiatku mechanicky nabíjané opakovačky, ako napr. Mauser 98k so 4-krát približujúcou optikou Zeiss ZF42, Mosin-Nagant vz. 1891/30 s puškohľadmi PE, PEM a najčastejšie PU s 3,5 až 4-násobným zväčšením a iné. Neskôr prišli poloautomatické (samonabíjacie) pušky, ako napr. sovietska SVT-40 PU (Tokarev), ktorou sa inšpirovali Nemci pri zostrojení pušky Walther G43 s optikou ZF4 so 4-násobným zväčšením. V 2. svetovej vojne sa medzi odstrel'ovačmi po prvýkrát objavili aj ženy. V sovietskej armáde ich slúžilo viac ako 2 000!

Technický exkurz

Či sa nám to páči alebo nie, vojenský odstrel'ovač je vojak, ktorého úlohou je zabíjať a ničiť ciele nepriateľa v záujme záchranu životov na vlastnej strane. Vedomie,

že ak netrafí, môže zapríčiniť smrť spolubojovníkov, ho často psychicky zväzuje viac, než obava o vlastný život. Pri nasadení totiž podstupuje obrovské riziko, pretože je nielen lovcom, ale aj loveným a realita je taká, že v zajatí nemá dlhú životnosť. Odstrel'ovač preto vonkoncom nemôže byť bezcitným zabíjačom, ktorého prednosťou je iba presná muška. Naopak, musí to byť vyrovnaný človek s patričnou dávkou inteligencie, aby zvládol zásady taktiky boja, prieskumu, pohyb v rozličnom prostredí a s tým spojené spôsoby maskovania, ale aj balistiku zbraní, pretože presná strelba na veľké vzdialenosti na rozdiel od bežnej bojovej má výrazné

Takouto puškou Mosin-Nagant vz. 1891/30 PU strieľala legenda sovietskych snajperov Vasilij Zajcev

špecifiká. Okrem trpezlivosti a rozvahy, keďže neraz na rozhodujúci výstrel čaká celé hodiny, musí mať aj zmysel pre tímovú prácu. Pretože v akcii ho vždy sprevádza pozorovateľ a tzv. výpočtár, ktorý mu pomáha vyhľadávať ciele, vyhodnocovať ich, vypočítavať prvky strelby a prípadné korekcie a v neposlednom rade ho i chráni.

Zbrane dnešných odstrel'ovačov možno podľa kalibru a používaného streliva rozdeliť do dvoch základných skupín – na ľahké a ťažké, tzv. antimateriálové.

V rámci ľahkých prevažujú pušky kalibru 7,62 mm na puškové, resp. gulometné strelivo 7,62 x 51 mm NATO (ďalej len „7,62 mm NATO“) a 7,62 x 54 mm R (ruský) s efektívnou diaľkou strelby 800 m, ale patria sem aj výkonnejšie napr. na náboj .300 Winchester Magnum (7,62 x 67 mm) a na fínsky náboj .338 Lapua Magnum (8,6 x 70 mm) s efektívnou diaľkou strelby 1 200 až 1 500 m.

Tzv. antimateriálové pušky majú najčastejšie kaliber 12,7 mm a používajú náboj 12,7 x 99 mm NATO (.50 BMG – Browning Machine Gun) alebo 12,7 x 107 mm (ruský) s efektívnou diaľkou strelby 1 500 až 2 000 m. Do tejto kategórie však patria aj menej časté zbrane väčšieho kalibru, ako napr. azerbajdžanská puška Istiqlal či maďarská Gepárd na pôvodne protitankový náboj 14,5 x 114 mm, alebo rakúska IWS 2000 kalibru 15,2 mm na podkalibernú muníciu s ťažkým jadrom, schopnú prebiť 70 mm pancier, s efektívnou diaľkou strelby 1 800 až 2 300 m.

Najrozšírenejšia antimateriálová puška v NATO Barrett M82 A1

A existujú aj skutočne ručné delá kalibru 20 mm (napr. chorvátska puška RT-20, fínska Helenius RK20 či juhoafrická Denel NTW 20) alebo dokonca kalibru 25 mm (Barrett XM 109) na muníciu pre rýchlopalné kanóny s efektívnou diaľkou strelby nad 2 500 m! Antimateriálové pušky nie sú primárne určené na ničenie živé sily, hoci nachádzajú i také uplatnenie, ale predovšetkým na deštrukciu zbraní, techniky a opevnení nepriateľa.

„Naše“ odstrel'ovačské pušky

Začiatkom 70. rokov minulého storočia začala čs. armáda nahrádzať dovtedajšie domáce odstrel'ovačské opakovačky vz. 54, vychádzajúce z konštrukcie Mosin-Nagant, výbornými sovietskymi poloautomatickými puškami SVDN-1 (Snajperskaja vintovka Dragunova) na náboj 7,62 x 54 mm R s označením vz. 63. Po rozdelení čs. armády sa táto zbraň stala štandardnou odstrel'ovačskou puškou aj v OS SR a používa sa dodnes. Pracuje na princípe odberu časti plynov z hlavne v poloautomatickom režime a konštrukčne sa podobá na útočnú pušku Kalašnikova AK-47, hoci funkčné časti týchto zbraní sa navzájom zamieňať nedajú. SVDN-1 totiž strieľa oveľa silnejším nábojom, ktorý pri použití zameriavača so 4-násobným zväčšením zaručuje presný zásah až na vzdialenosť 800 m. Maximálny dostrel tejto pušky s tým, že projektil má smrtiacu schopnosť po celej jeho dĺžke, je však viac ako 4,5 km.

Odstrel'ovači 5. pluku špeciálneho určenia OS SR okrem „dragunoviek“ používajú ďalšie dva druhy ľahkých odstrel'ovačských pušiek britského pôvodu, a to Accuracy International AW PM (Arctic Warfare Precision Marksman) na náboj 7,62 mm NATO alebo .308 Winchester a účinnejšiu AWM (Arctic Warfare Magnum) na náboj .338 Lapua Magnum.

Z antimateriálových odstrel'ovačiek majú naši špecialisti k dispozícii české opakovačky bull pup pušky Falcon vz. 96 na náboj 12,7 x 107 mm a vz. 99 na náboj 12,7 x 99 mm NATO (.50 BMG) a britskú klasickú opakovačku Accuracy International AW 50F tiež na náboj .50 BMG.

Odstrel'ovačské pušky vo výzbroji susedov

Armáda Českej republiky, podobne ako OS SR, zdedila po spoločnej armáde poloautomatickú odstrel'ovačku SVDN-1, ktorú začína nahrádzať domácimi opakovacími puškami klasickej konštrukcie CZ 700 a CZ 700M1. Obe používajú štandardizované strelivo 7,62 mm NATO, ale líšia sa tvarom pažby a predpažbia, celkovou hmotnosťou, ako aj

dĺžkou, hmotnosťou a uložením hlavne. CZ 700 (6,2 kg) má 1 215 mm dlhú ťažšiu a voľne uloženú tzv. plávajúcu hlavňu, zatiaľ čo CZ 700M1 (5,4 kg) má pevne uloženú ľahšiu hlavňu s dĺžkou 1 142 mm.

V kategórii antimateriálových pušiek aj českí špecialisti používajú Falcony vz. 96 a 99, ktoré dopĺňa americká poloautomatická puška Barrett M82 A1 na náboj 12,7 x 99 mm NATO (.50 BMG).

V poľskej armáde popri dosluhujúcich poloautomatických „dragunovkách“ v roku 2007 zaviedli novú domácu opakovačku Bor konfigurácie bull pup na náboj 7,62 mm NATO s plávajúcou hlavňou. Špeciálna jednotka poľskej armády GROM používa aj americkú poloautomatickú odstrel'ovačskú pušku klasickej konfigurácie

Snajperka čs. vojskej jednotky v ZSSR Marie Ljalková sa s puškou SVT-40 PU vyznamenala pri Sokolove

SR-25 a takisto klasickú rakúsku opakovačku Steyr SSG 69, obe na náboj 7,62 mm NATO.

Z rovnakej dielne ako Bor (Tarnów) je aj nová poľská antimateriálová opakova-
cia puška WKW Wilk (do armády prijatá ako Tor) na náboj 12,7 x 99 mm NATO (.50 BMG), ktorá má tiež konfiguráciu bull pup a systém plávajúcej hlavne. Jed-
notka GROM má k dispozícii aj americkú antimateriálovú pušku Barrett M82 A1.

O výzbroji špeciálnych jednotiek ukrajinskej armády mnoho informácií niet a možno len predpokladať, že aj vzhľadom na ekonomickú situáciu naďalej používajú osvedčenú a stále dostatočne účinnú poloautomatickú pušku SVDN-1. Na Ukra-
jine v minulých rokoch v súkromných zbrojovkách síce vzniklo niekoľko nádejných konštrukcií ľahkých odstrelovačiek, ako napr. taktická klasická opakovačka Zbroyar Z-008 na strelivo 5,56 x 45 mm, 7,62 mm NATO, ako aj .300 Winches-
ter Magnum a .338 Lapua Magnum, ale ich zavedenie do výzbroje je otázne.

Ani maďarská armáda sa v kategórii ľahkých odstrelovacích pušiek ešte SVDN-1 nevzdala, ale jej špeciálne sily už dlhšie používajú aj americkú pušku Remington M24 SWS (Sniper Weapon System) na náboj 7,62 mm NATO a .300 Winchester Magnum, ktorej verzia A3 môže používať aj muníciu .338 La-
pua Magnum.

V kategórii antimateriálových zbraní je z maďarskej produkcie známa najmä puška Gepárd, vyrábaná od roku 1991 vo viacerých verziách. Verzia M1 je napr. klasická jednoranová opakovačka na náboj 12,7 x 107 mm s možnosťou úpravy i na náboj 12,7 x 99 mm (.50 BMG), M2 a M4 sú poloautomaty na rovnaké strelivo a verzie M3 a M6 poloautomaty na náboj 14,5 x 114 mm. Všetky poloautomatické verzie používajú 5-nábojový schránkový zásobník. Okrem maďar-
skej armády, ktorá tieto zbrane zaviedla v obmedzenom počte, ich používa aj indická armáda.

Špeciálne sily rakúskeho Bundesheeru používajú už spomenutú klasickú opako-
vačku Steyr SSG 69 na náboj 7,62 mm NATO, ktorá vo verzii SSG 69 PII môže strieľať aj nízkokalibrovou muníciou .22-250 Remington, čo sa hodí najmä na použitie v uzavretých priestoroch. Táto, síce nie najmladšia, ale dobre ovládateľná a ľahká zbraň, je aj vo výzbroji špeciálnych síl armád Argentíny, Holandska, Chile, Jordánska, Pakistanu, Peru, Poľska, Sýrie a Toga.

Aj v oblasti antimateriálových zbraní používa Bundesheer domácu pušku, a to Steyr HS .50 na štandardné strelivo 12,7 x 99 mm (.50 BMG). Je to klasická jed-
noranová zbraň s manuálne ovládaným odsuvným záverom a plávajúcou hlavňou.

Americká odstrelovačská puška M110 SASS s tlmičom zvuku

Tabuľka základných parametrov a výkonov (hmotnosť je hmotnosť zbrane bez nábojov a opti-
ky, skratka BP znamená konfiguráciu bull pup a V₀ je ústňová rýchlosť strely)

Model	Náboj	Zá- sobník	Hmotnosť	Celková dĺžka	Dĺžka hlavne	Činnosť / V ₀	Efekt. strel'ba
Ľahké odstrel'ovačské pušky							
Whitworth Rifle	.45 (11,43 mm)	1	4,1 kg	1 200 mm	840 mm	perk. Pre- dovka / ?	700 m
Mosin- Nagant PU	7,62 x 54 mm R	5	4,0 kg	1 232 mm	729 mm	manuál. / 865 m/s	1 000 m
SVT-40 PU	7,62 x 54 mm R	10	3,85 kg	1 226 mm	625 mm	poloaut. / 830 m/s	500 m
Mauser 98k	7,92 x 57 mm	5	3,7 kg	1 110 mm	600 mm	manuál. / 760 m/s	800 m
Walther G43	8 x 57 mm IS	10	4,1 kg	1 130 mm	546 mm	poloaut. / 775 m/s	800 m
Opu vz. 54	7,62 x 54 mm R	5	4,0 kg	1 148 mm	700 mm	manuál. / 795 m/s	1 000 m
Dragunov SVD vz. 63	7,62 x 54 mm R	10	4,31 kg	1 225 mm	622 mm	poloaut. / 830 m/s	800 m
Accuracy Int. AW PM	7,62 x 51 mm NATO (.308 Win)	10	6,5 kg	1 180 mm	660 mm	manuál. / 850 m/s	800 m
Accuracy Int. AWM	.338 Lapua Magnum	5	6,5 kg	1 230 mm	686 mm	manuál. / 915 m/s	1 500 m
CZ 700M1	7,62 x 51 mm NATO	10	5,5 kg	1 142 mm	650 mm	manuál. / 860 m/s	800 m
Bor Sniper Rifle	7,62 x 51 mm NATO	10	6,1 kg	1 038 mm	680 mm (BP)	manuál. / 870 m/s	800 m
Steyr SSG 69	7,62 x 51 mm NATO	5	4 kg	1 186 mm	650 mm	manuál. / 860 m/s	800 m
Steyr Scout	7,62 x 51 mm NATO	5, 10	3,3 kg	1 039 mm	508 mm	manuál. / 750 m/s	400 m
H&K PSG1	7,62 x 51 mm NATO	5, 20	7,2 kg	1 230 mm	650 mm	poloaut. / 868 m/s	800 m
M40A3	7,62 x 51 mm	5	7,5 kg	1 124 mm	610 mm	manuál. / 777 m/s	800 m
M24A1 SWS	7,62 x 51 mm NATO	5	5,4 kg	1 092 mm	660 mm	manuál. / 790 m/s	800 m
SR-25	7,62 x 51 mm NATO	10, 20	4,88 kg	1 118 mm	610 mm	poloaut. / 830 m/s	800 m
M110 SASS	7,62 x 51 NATO	10, 20	6,94 kg	1 181 mm	508 mm	poloaut. / 783 m/s	800 m
Ťažké (antimateriálové) odstrel'ovačské pušky							
Opu Falcon vz. 96	12,7 x 107 mm	2	12,7 kg	1 380 mm	927 mm (BP)	manual. / 785 m/s	1 500 m
Opu Falcon vz. 99	.50 BMG 12,7 x 99 mm NATO	2	12,5 kg	1 290 mm	839 mm (BP)	manuál. / 840 m/s	1 500 m
WKW Wilk	.50 BMG 12,7 x 99 mm NATO	7	16,1 kg	1 350 mm	880 mm (BP)	manual. / 850 m/s	1 500 m
Gepard M1	12,7 x 107 mm	1	17,5 kg	1 570 mm	1 100 mm	manuál. / 860 m/s	1 500 m
Steyr HS 50	.50 BMG 12,7 x 99 mm NATO	1	12,4 kg	1 370 mm	833 mm	manual. / 840 m/s	1 500 m
Barrett M95	.50 BMG 12,7 x 99 mm NATO	5	10,7 kg	1 143 mm	737 mm (BP)	manual. / 845 m/s	1 800 m
Barrett M82 A1	.50 BMG 12,7 x 99 mm NATO	10	13,5 kg	1 220 mm	508 mm	poloaut. / 853 m/s	1 800 m
McMillan Tac-50	.50 BMG 12,7 x 99 mm NATO	5	11,8 kg	1 448 mm	737 mm	mechanic. / 823 m/s	1 600 m

V roku 2006 pozoruhodný počet 800 kusov týchto pušiek kúpil Irán! Špeciálna skupina Bundesheeru Jagdkommando má vo výzbroji aj americkú antimateriálovú opakovaciu pušku Barrett M95 konfigurácie bull pup na rovnaké strelivo.

Najzaujímavejšie a najrozšírenejšie odstrel'ovačky spojencov

Z ľahkých zbraní tu treba rozhodne spomenúť rakúsku univerzálnu odstrel'o-
vačskú pušku Steyr Scout. Je to klasicky usporiadaná mechanicky nabíjaná zbraň s plávajúcou hlavňou, vyrábaná v niekoľkých verziách, napr. na náboje 5,56 x 45 mm NATO, .223 Remington, .243 Winchester, 7,62 mm NATO, .308 Winchester, .376 Steyr a iné. O jej kvalitách svedčí, že ju používa aj špeciálna jednotka US Army Delta Force, ale vo výzbroji ju mala aj bývalá kosovská UCK!

Z európskych konštrukcií sa stále vysoko hodnotí aj klasická nemecká poloauto-
matická odstrelovačka s plávajúcou hlavňou na štandardné strelivo 7,62 mm NATO Heckler a Koch PSG1. Vznikla pre potreby špeciálnych jednotiek po teroris-
tickom útoku na izraelských športovcov na LOH v Mníchove v roku 1972. Okrem špecialistov viacerých krajín (napr. Albánska, Francúzska, Indie, Indonézie, Luxemburgu, Malajzie, Holandska, Nórska, Pakistanu, Španielska, Kórey a USA) ju ako štandardnú odstrel'o-
vačku používajú aj ozbrojené sily Litvy, Mexika a Taiwanu.

Britská ľahká odstrel'ovačská puška Accuracy International AW PM

Klasikou medzi americkými odstrel'ovač-
kami je mechanická opakovačka M40 na náboj 7,62 mm NATO, ktorá v nie-
koľkých verziách sprevádzala amerických vojakov už vo Vietname, počas libanon-
skej krízy, pri invázii na Grenadu, vo vojne v Zálive, v druhej irackej vojne a používajú ju ešte aj dnes v Afganistane. Pokračovateľmi tohto veterána v US Army sú pušky M24, SR-25 a M110.

Klasická opakovačka M24 SWS je vojenskou i policajnou verziou vynikajúcej civilnej zbrane Remington M700. Ako štandardná odstrel'ovačská puška okrem USA slúži v Izraeli a Libanone a používajú ju aj niektoré špeciálne armádne zložky v Maďarsku a Japonsku i viaceré americké policajné tímy SWAT (Special Wea-
pons and Tactics).

Puška SR-25 s plávajúcou hlavňou je klasicky usporiadaná poloautomatická konštrukcia slávneho Eugena Stonera na náboj 7,62 mm NATO a viac ako 60 % jej časti je zameniteľných s jeho staršími zbraňami AR-15 a M-16. Okrem ozbrojených síl USA, Austrálie a Thajska ju používajú aj špeciálne sily Grécka, Izraela a poľský GROM.

Relatívne najmladšou americkou odstrel'ovačkou (vo výzbroji od roku 2008) je M110 SASS (Semi-
Automatic Sniper System) na náboj 7,62 NATO, poloautomatická klasická konštrukcia vzhľadom tiež pripo-
minajúca Stonerove pušky AR-15 a M-16. Objavila sa už v Iraku a v súčasnosti ňou nahrádzajú pušky

Poľská bull pup puška Bor

M-24 SWS špecia-
listi námornej pe-
choty (US Marine Corps) v Afganistane.

Najrozšírenejšou antimateriálovou odstrel'ovačkou špeciálnych síl armád NATO (16 krajín z 28) je americký Barrett M82 A1, po-
loautomatická puška klasickej konštrukcie na náboj 12,7 mm NATO (.50 BMG), zavedená v USA do vý-
zbroje v roku 1989. Celkovo ho používajú v 38 kraji-
nách celého sveta a z bývalých krajín východného bloku v armádach Českej republiky, Poľska a Litvy.

Špeciálna jednotka amerického námorníctva US Navy SEALs, ktorej komando nedávno zlikvidovalo bin Láďina, používa novšiu antimateriálovú odstrel'ovačku McMillan Tac-50, zavedenú do výzbroje v roku 2000. Je to klasicky konfigurovaná opakovačka s mechanickým nabíjaním a plávajúcou hlavňou na štandardný náboj 12,7 x 99 mm (.50 BMG). Okrem SEALs ju majú vo výzbroji ozbrojené sily Kanady, commandos francúzskeho námorníctva a špeciálne sily Izraela.

Desať najlepších odstrel'ovačov v histórii

Občas v médiách nájdeme rozličné rebríčky ľudí, ktorí dosiahli najlepšie výsledky v nejakej oblasti. A hoci to niekomu môže pripadať morbidne, takýmto hodnote-
niam sa nevyhli ani vojenski odstrel'ovači! A do tabuľky skóre sa vpisuje počet usmrtených nepriateľov alebo výnimočnosť výstrelu. Samotný strelec však za svo-
jimi výkonmi vidí skôr životy spolubojovníkov, ktorí už mohli nebyť v prípade, že by on zlyhal. Jeden z rebríčkov Top Ten odstrel'ovačov v histórii je takýto:

1. **Simo Häyhä (1905 – 2002)**, fínsky vojak s prezývkou „Biela smrť“, sa pova-
žuje za najúspešnejšieho odstrel'ovača všetkých čias. V Zimnej vojne medzi ZSSR a Finskom (1939/ 1940) v priebehu 100 dní puškou M28 (verzia pušky Mosin -Nagant) preukázateľne zlikvidoval 505 nepriateľských vojakov!

2. **Carlos Norman Hath-
cock II (1942 – 1999)**, vojak US Marine Corps. Počas vojny vo Vietname mu po-
tvrdili 93 zneškodnených cieľov. Vo februári 1967 dosiahol jeden z najlepších zásahov v histórii, keď 12,7 mm guľometom M2 Brow-
ning HB zlikvidoval nepriateľ-
ského odstrel'ovača na vzdia-
lenosť takmer 2 290 m!

3. **Adelbert F. Waldron (1933 – 1995)**, americký snajper vo Vietname. Dosiahol najvyšší počet 109 potvrdených zneškodnených cieľov medzi americkými najpermi v histórii.

4. **Desiatnik Francis Pegahmagabow (1891 – 1952)**, indián z kmeňa Ojibwa, bojoval počas 1. svetovej vojny ako príslušník kanadského zboru v Európe. Potvrdili mu 378 zabitých nemeckých vojakov, viac ako 300 ďalších údajne zranil. Bol jed-
ným z najefektívnejších odstrel'ovačov 1. svetovej vojny.

5. **Ľudmila Pavličenko (1916 – 1974)**, snajperka sovietskej armády v 2. sveto-
vej vojne. Puškou Mosin-Nagant 1891/ 30 PU dosiahla 309 potvrdených zneškodnených cieľov.

6. **Vasilij Zajcev (1915 – 1991)**, sovietska snajperská legenda. V bohoch o Stalingrad od októbra 1942 do januára 1943 dosiahol 242 potvrdených zásahov, ale hovorí sa, že v skutočnosti zlikvidoval až okolo 500 nemeckých vojakov!

7. **Desiatnik Rob Furlong (1976)**, príslušník kanadských ozbrojených síl. V marci 2002 v Afganistane tromi výstrelmi z antimateriálovej pušky McMillan Tac-50 dosiahol rekordný zásah na vzdialenosť 2 430 m!

8. **Charles „Chuck“ Mawhinney (1949)**, príslušník US Marine Corps vo Vietname. V priebehu 16 mesiacov najmä puš-
kou M-40A1, ale aj M-14 dosiahol 103 potvrdených úspešných zásahov a ďalších 216 mu vyhodnotili ako pravdepodobných, keďže ich v boji nebolo možné overiť.

9. **Seržant Grace (?)**, snajper 4. georgijského pešieho pluku konfederanej armády v americkej občianskej vojne. Počas bitky pri Spotsylvanii 9. mája 1864 britskou puškou Whitworth na vzdialenosť viac ako 900 m do hlavy zasiahol a usmrtil generála Únie Johna Sedgwicka.

10. **Thomas Plunkett (? – 1851)**, írsky vojak britského 95. pešieho pluku. Počas bitky pri Cacabelos 3. januára 1809 mušketau Baker zo vzdialenosti asi 600 m zasiahol a usmrtil francúzskeho Napoleonovho generála Augusta Marie-
Francois Colberta.

Od ohnivých šípov po rakety

/ pplk. Vladimír KAVICKÝ

Vedenie bojovej činnosti bez použitia rakiet si v 21. storočí nevieme predstaviť. Sú podstatnou súčasťou výzbroje všetkých druhov vojsk. V ľudoch je zafixované, že s raketami sa začalo experimentovať až na začiatku 20 storočia.

Prvé rakety mali Nemci vo verziách V-1 a V-2. Prvé raketomety boli ruské: BM-13-12 nazývaný vojakmi „Katuša“, BM-8-48 „Andrjuša“ a BM-31-12 „Váňuša“ a nemecký „Esel“. Hlavní konštruktéri mali byť Rusi Čiolkovskij a Korolov, Američan Goddard, Francúz Pelterie a Nemci Oberth a W. von Braun. Táto predstava je veľký omyl!

Princíp raketového pohonu a rakety

Kto konkrétne a kedy prišiel na princíp raketového pohonu, je otázka, na ktorú asi nikdy nedostaneme presnú odpoveď. Ako o prvom zariadení na reaktívny pohon sa hovorí o plynovej reaktívnej guli Herona Alexandrijského z roku 120 pred n. l. Zdrojom energie bola zohriata vodná para, ktorá dvoma tangenciálne smerovanými tryskami unikala z gule a spôsobila jej roztočenie.

Začiatky rakiet siahajú do Číny. V ilustrovanej časti čínskeho rukopisu „Úplný výťah vojenských klasikov [Wu-ching Thung-yao]“ od Tseng Kung-Lianga z roku 1045 je znázornený ohnivý šíp (fei-huo). Je to šíp, na ktorom je v blízkosti hrotu pripevnená rúrka (bambosová alebo papierová) naplnená horľavou zmesou. Šíp sa vystreľoval z luku a rúrka s horľavinou pôsobila ako „prídavný raketový motor“. Zväčšoval sa dolet šípu, udeľovala sa mu väčšia rýchlosť, čo nielen predĺžilo dolet, ale mohlo zväčšiť aj priebojnosť šípu. Neskôr sa systém „prídavného raketového motora“ začal používať aj na kópiách. Tento spôsob je opísaný vo viacerých ďalších čínskych rukopisoch, nikde však nie je presne definované, či ide o prvé rakety. S veľkou pravdepodobnosťou sú to skôr zápalné šípy a kopije.

Na raketový pohon potrebujeme vhodnú látku, ktorá by horela dostatočne rýchlo, produkovala pri horení veľa plynov a horenie bolo relatívne konštantné. Aj keď čínsky alchymisti pripravovali rôzne zmesi už okolo roku 960, tou naozaj vhodnou zmesou sa stal až čierny (strelný) prach. Takže čas, keď mohli vzniknúť prvé účinné rakety, je pravdepodobne totožný s časom, keď bol objavený čierny prach. A to bolo niekedy v prvej polovici 13. storočia.

Rakety ako bojový prostriedok

Zaznamenané prvenstvo pri použití rakiet patrí Číňanom, konkrétne dynastii Sung. V roku 1232 obrancovia mesta Keai-fung-fu (dnešný Peking) využili rakety pri obrane pred nájazdom mongolského vojska. Doboví zapisovatelia tejto udalosti uvádzajú, že „zbraň robila hluk podobný hromu, a letela až do vzdialenosti 100 li a pri dopade vypálila kruh asi 200 stôp veľký“. Pri prepočte sa ukázalo, že primitívne rakety lietali do vzdialenosti 9 km! Pri všetkej úcte k čínskym vojenským aj technologickým schopnostiam, ktoré boli v tom čase na vysokej úrovni, zdá sa vzdialenosť prehnaná. Väčšina vtedy zaznamenaných udalostí hovorila o čínskych raketách ako o malých ľahkých a mobilných zariadeniach jednoduchej konštrukcie lietajúcich do vzdialenosti max. 400 krokov t. j. asi 300 m. S ohľadom na skutočnosť, že Číňania sa až do 18. storočia neusilovali veľmi zdokonaľovať rakety, ale skôr odpaľovacie zariadenia, vzdialenosť 300 m sa javí prijateľnejšia. Číňania sú aj konštruktérmi prvých raketometov. V spomínanom období mali vo výzbroji štyri ručné, dva pojazdné a jeden stacionárny typ raketometov. Najrozšírenejšími boli ručné raketové koše LEOPARD (40-ranový) a TIGER (100-ranový).

O rozmach rakiet sa postarali Mongoli ako najčastejší protivník Číňanov a rýchlo si osvojili používanie rakiet a raketometov, najmä ich ľahkých verzií. Tak, ako „Mongoli postupovali cez Áziu“, oboznamovali sa ostatné národy s existenciou rakiet: Kórejci, Indovia, Arabi a v rokoch 1274 a 1281 aj Japonci pri invázii na ich ostrovy. Pri svojom „informo-

vani“ o raketách a zápalných strelách nevynechali ani Európu. V polskej kronike Jana Długosza sa uvádza, že už v roku 1241 v bitke pri Lehnici v Sliezsku použili vojská Džingischá-novho vnuka Batu, pod velením Ordu chána „dračie hlavy chrliace oheň, dym a smrad“. Zo strany Mongolov išlo s najväčšou pravdepodobnosťou o kombináciu dymovej clony a raketového útoku, proti rytierom sliezskeho kniežata Henricha II. Pobožného. Ďalší z Európanov, ktorí sa oboznámili s existenciou rakiet, boli účastníci 7. križiackej výpravy (1248-1254) pod vedením francúzskeho kráľa Ľudovíta IX. Pri pochode kresťanov po východnom brehu Nilu smerom k egyptskému mestu Dimjat, na nich neveriaci zaútočili „takým projektílom, čo sa odrazil od brehu rieky, preletel ponad rieku a dopadol silne horiaci rytierom a ich koňom k nohám“. Opis rakety, ktorý z tejto udalosti zaznamenal francúzsky historik de Joinville, sa veľmi podobal na pozemné raketové torpédo. Také isté torpédo opísal sýrsky vojenský teoretik al-Hasan al-Rammáh Nejdm al-din al-Adhat vo svojich spisoch „Kniha o bojoch koňmo a s vojnovými strojmi“. V tom čase sa rakety volali „ignis volantis in aere“ (lietajúci oheň) alebo „tunica ad volandum“ (puzdro určené na lieta-nie). Názov „raketa“ v talianskej podobe „rochetta“ použil raz taliansky historik Muratori až v roku 1373 pri opise bitky pri Chiozzy.

Súmrak nad raketami

Na prelome 14. a 15. storočia sa začalo nad použitím rakiet ako bojového prostriedku zataňovať mračno. V tomto období opisovali ešte niektorí autori isté lepšenia raketovej techniky, ale väčšina týchto nápadov sa už nerealizovala. Rakety v porovnaní s delostrelectvom stratili taktickú výhodu. Nemali dostatočne účinné bojové hlavice, pôsobiť mohli iba ako signálne, zápalné a dymové strely, ich strelba bola veľmi nepresná a proti opevneným cieľom neúčinná. V roku 1429 v bitke pri Orleáanse ešte pomohol prvý oficiálny raketový oddiel francúzskeho kráľa Karola VII. Jane z Anku poraziť Angličanov, ale následne sa už rakety až do druhej polovice 18. storočia využívali na pompézne oslavy šľachty spojené s veľkolepými ohňostrojmí. V týchto rozmaroch vynikali najmä francúzski a anglickí králi a ruskí cári. Toto obdobie však prinieslo aj pozitíva. O čo menej sa s raketami bojovalo, o to viac teoretických štúdií a technických zdokonalení sa navrhlo. Priestor sa venoval predovšetkým odstráneniu technologických nedostatkov, vhodnosti paliva, vytvoreniu raketových zväzkov s delovými stabilizátormi, vznikali nákresy viacstupňových rakiet. V roku 1529 navrhol Conrad Haas v rumunskom Sibiu dvojstupňovú raketu, v roku 1536 trojstupňovú a v roku 1555 dokonca štvorstupňovú raketu. V oblasti zlepšenia vnútornej balistiky opísal na začiatku 17. storočia ruský puškár Michajlov možnosť vytvorenia kanálka v prachu. Zmyslom tejto technickej vymoženosti bolo zvýšiť plochu horenia a zväčšiť tak množstvo plynov za jednotku horenia, čiže raketu zrýchliť. Navrhol tiež pridávať do pohonnej zmesi piesok a ortuť, čím sa znížilo riziko explózie raketového motora. V Európe sa postupne objavovali aj ďalšie teoretické návrhy na zdokonalenie rakiet, ale stále sa vyrábali iba v domáciach puškárskych dielňach.

Prelom vo výrobe nastal v 17. storočí

V roku 1650 vydal poľský delostrelecký dôstojník podplukovník Kazimierz Siemienowicz knihu „Veľké umenie delostrelecké“. V III. časti tejto knihy zozbieral teoretické úvahy o raketách, ktoré publikoval na dovtedy nevidaných 25 stranách. Jeho kniha sa stala na

200 rokov základnou literatúrou v oblasti teórie rakiet. Druhou udalosťou, ktorá zmenila situáciu, bolo vytvorenie špecializovaného Ústavu na výrobu rakiet v roku 1680 v ruskom Petrohrade. Ústav dal vybudovať sám ruský cár Peter I. a za jeho osobnej asistencie sa tu vyrábali ohňostrojové aj vojenské rakety. V pozostalosti samotného ruského cára sa dochovalo veľa odbornej literatúry dotýkajúcej sa rakiet a výbušnín, takže by sme mohli tvrdiť, že Peter I. bol „cár pyrotechnik“.

Opäť v centre boja

Zatiaľ čo sa Európa oddávala radovánkam pri sledovaní rakiet ako prostriedkov na ohňostroje, v Ázii si rakety naďalej udržiavali svoje postavenie vo vojenstve. Prvenstvo v technologickom vývoji rakiet v tomto období však nepatrilo Číne, ani Mongolsku, ale Indii. Maisúrsky rádzastan mal už v roku 1766 vytvorený raketový zbor vo veľkosti 1 200 mužov, ktorý neskôr radža Tippu Sahib rozšíril až na 5 000 ľudí. Rakety mali už kovovú spalovaciu komoru, na ktorú boli z boku alebo zozadu pripevnené stabilizačné bambusové tyče dlhé 4 až 10 m. Raketa mala ocelové kovové hroty. V roku 1792 sa o technologickom ná-

skoku Indie dozvedeli Angličania. Pri bitke v dnešnom Singapore Indovia použili „251 vojakov dvoch výzvedných jednotiek“, ktoré pôsobili v tyle Angličanov, na signalizáciu pomocou rakiet. Jednotky signalizovali rozmiestnenie anglických, francúzskych a domorodých jednotiek, ako aj začiatok a smer ich útoku. Zo strany Indov nasledoval mohutný raketový útok, ktorého výsledok spôsobil prehru Angličanov.

Dve rakety kalibru 38 mm a 58 mm, použité v tejto bitke sú dodnes uložené v múzeu kráľovského delostrelectva vo Woolwich blízko Londýna. Vo Woolwich sa s konštrukciou rakiet oboznámil aj William Congreve. Tento muž sa neskôr vyhlásil za vynálezcu rakety, čo mohutne podporovala aj anglická tlač. Congreve využil pri konštrukcii technologický a technický náskok Anglicka, použil kvalitnejšie materiály na výrobu jednotlivých komponentov, zlepšil lisovanie prachovej náplne, a najmä nahradil železný hrot rakety bojovou hlaviciou. Najskôr použil zápalnú hlavicu, ktorú využívalo námorníctvo, následne bola pre potreby delostrelectva a pechoty skonštruovaná triestivá hlavica. Rakety tohto typu sa používali v kalibroch od 1,5 až do 135 kg, najrozšírenejšie boli 32-librové (14,4 kg) s dostrelom 2,7 km. V roku 1806 použili Briti 2 500 rakiet typu Congreve pri útoku na Boulogne. O rok neskôr zničili takmer celú Kodaň, na ktorú vystrelili asi 25 000 rakiet. Bitky národov pri Lipsku v októbri 1813 sa zúčastnili dve britské raketové jednotky a bitky pri Waterloo v roku 1815 dokonca celá britská raketová brigáda.

Po týchto bitkách sa rakety rozšírili po celej Európe. Už v dvadsiatych rokoch 19. storočia mali samostatné raketové oddiely Anglicko, Dánsko, Grécko, Francúzsko, Holandsko, Poľsko, Rakúsko, Rusko, Švédsko, Sicília, Sardinia a Taliansko. Vo vyspelých krajinách vznikli výskumné raketové strediská: Woolwich (Anglicko), petrohradská továreň (Rusko), pyrotechnická škola v Métach (Francúzsko) a raketová továreň vo Viedni (Rakúsko). Tento boom spôsobil ďalšie zdokonalenie rakiet. Rakúšan Vinzenz von Augustin prvý použil delostreleckú šrapnelovú strelu ako hlavicu rakety. Francúzi umiestňovali trhavú nálož do stabilizačných tyčí a inžinier Montgériss navrhol raketu odpaľovanú z dela (Granátoraketa). Postupne sa zdokonalil aerodynamický tvar, odpaľovanie sa vyriešilo špeciálnym zariadením alebo elektricky, pribudla trhavá a osvetľovacia hlavica. V roku 1846 prišiel Angličan William Hall s nápadom zmeniť stabilizáciu na rotačnú. Ťažkopádnu stabilizačnú tyč nahradil tromi lopatkami, umiestnenými za tryskou, čím dosiahol skrátenie rakety o dĺžku stabilizačnej tyče, t. j. o niekoľko metrov, zníženie hmotnosti, väčšiu mobilitu rakiet a lepšiu manipuláciu. Napriek technickému a technologickému pokroku rakety zase ustúpili zo svojich pozícií. Nastal rozmach delostrelectva: skvalitnila sa výroba diel, vznikli drážkované hlavne, ktoré mali vplyv na lepšiu presnosť a väčší dostrel. Boli objavené nové druhy prachov, ako aj nové druhy delostreleckej munície. Takémuto progresu nemohli rakety konkurovať. A tak boli raketometné oddiely ako neperspektívne v jednotlivých armádach postupne rušené. Najskôr to urobilo Rakúsko v roku 1866 a ako posledné Rusko v roku 1890.

Toto obdobie však nemalo trvať dlho. O čo menší záujem o rakety mali generáli, o to viac sa o ne zaujímali vynálezcovia. S rozvojom letectva a astronautiky ich zaujal najmä raketový pohon a možnosť dosahovať vysoké výšky. Na prelome 19. a 20. storočia Konstantín Čiolkovskij sformuloval princíp pohybu rakety do matematickej rovnice. Tá sa stala základnou poučkou modernej raketovej techniky a astronautiky. K ďalším pokusom o oživenie raketovej techniky došlo počas prvej svetovej vojny. Rakety s výnimkou využitia signálnej, zápalnej a osvetľovacej techniky však nemali významný podiel na bojovej technike. Ale predsa sa jedna prevratná novinka uskutočnila! Francúzi začali dávať rakety do výzbroje lietadiel. Zaslúžil sa o to Le Prieur a jeho koncepcia. Postupne sa rakety objavili na lietadlách typu: Nieuport 12 a 17, Sopwith pup a ďalších. Napríklad lietadlo Farman HF 40 malo na každom kridle po 5 rakiet typu Congreve. Tieto rakety boli určené najmä na boj proti nemeckým balónom, ale 25. septembra 1916 zostrelil Angličan A. Walker týmto typom rakety nemecké lietadlo LVG. Tým sa preukázala opodstatnenosť rakiet a v 20. a 30. rokoch nastal opätovný rozmach raketovej techniky. Rakety sa teda opäť dočkali. A keď sa svet začal pripravovať na 2. svetovú vojnu, takmer všetky mocnosti ich mali už vo výzbroji. Tam niekde bol počiatok slávnych rakiet V-2 a raketometov „Katuša“.

Katarína Adamčinová

Tomáš Grešo

Kristína Staníková

Vanessa Kasmanová

Jakub Fedák

Janko Bartoš

Daniel Tocík

Deti maľujú vojakov

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, redakcia OBRANA a organizátori Dňa detí s armádou vyhlásili na rok 2011 10. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl Deti maľujú vojakov. Na súťaži sa zúčastnilo skupinovo 209 škôl a kresby zaslali aj 2 jednotlivci. Porota hodnotila celkovo 1 816 výtvarných prác, čo bolo o 1 422 viac ako vlni.

V kategórii mladší žiaci porota udelila tri ceny:

1. miesto: Jakub Fedák (6 r.), Súkromná ZUŠ, Štúrova 3, Stará Ľubovňa
2. miesto: Kristína Staníková (7 r.), ZUŠ Ferka Špániho, Žilina
3. miesto: Tomáš Grešo, ZŠ Hliny 7, Žilina

V kategórii starší žiaci udelila tri ceny:

1. miesto: Katarína Adamčinová (15 r.), ZŠ Lesnícka 1, Prešov - Solivar
2. miesto: Janko Bartoš, Spojená škola Pod Kalváriou 941, Topoľčany
3. miesto: Vanessa Kasmanová (11 r.), ZUŠ Ferka Špániho, Žilina

Čestné uznanie poroty patrí Danielovi Tocíkovi (15 r.) zo ZŠ M. R. Š. v Trebišove

Vítazi v obidvoch kategóriách získali diplomy, knihy, propagačné predmety OS SR a finančné odmeny, ktoré im na Dni detí s OS SR v Čadci odovzdal minister Ľ. Galko, náčelník GŠ OS SR Ľ. Bulík a šéfredaktor Obrany Ľ. Milan.

Rádiová Tatra

/ Mgr. Peter KADLEC

/ VHÚ – VHM Piešťany

/ foto Miroslav MIHÁLIK

Rádiová stanica RDS 66 na terénnom automobile T-805 so zníženou skriňovou karosériou tvorí súčasť zbierkového fondu VHÚ – VHM Piešťany. Vojenské múzeum ju získalo kúpou v roku 1997 od súkromného zberateľa. RDS 66 je stredná smerová stanica pracujúca v pásme decimetrových vln. Pri použití zariadenia nosnej telefónie a zariadenia tónovej telegrafie umožňuje rádioreléová stanica viacnásobné využitie pracovného kanálu na prenos telefonických a ďalekopisných hovorov.

Stredná smerová stanica RDS 66 umožňuje duplexné viackanálové telefónne, telegrafné a ďalekopisné spojenie na všetkých stupňoch velenia, najmä pre spojenie armády s divíziou, divízie s plukom a pre iné špeciálne úlohy.

Nahradila koristnú nemeckú techniku

Stanica pracuje v kmitočtovom rozsahu 360 až 390 MHz, t. j. asi 77 až 83 cm. Toto pásmo je rozdelené na 16 vysokofrekvenčných kanálov, ktoré sú od seba vzdialené 2 MHz. Dosah pri optickej viditeľnosti a použití úplných anténnych systémov bol 40 km v koncovej prevádzke a 25 km pri reléovej prevádzke. Stanica mohla spolupracovať s inými zariadeniami nosnej telefónie a tónovej telegrafie, ktorých výstupné kmitočtové pásmo nepresiahlo rozmedzie 3,5 až 20 kHz a ak parametre RDS-66M vyhovovali požiadavkám na prenos.

Prenášané nízkofrekvenčné pásmo v rozsahu 0,3 až 2,4 kHz sa používalo pre služobný kanál a pásmo 3,5 až 20kHz bolo využívané telefóniou nosnými prúdmi, čo umožňovalo prenos 4 telefónnych hovorov mimo služobný kanál, ktorý bol zabudovaný v smerovej stanici a mal vlastnú signalizáciu. Na kanáloch telefónie nosnými prúdmi bolo možné pomocou zariadenia pre tónovú telegrafiu tiež prenášať ďalekopisné, prípadne fototelegrafné signály. K jednej rádiovej stanici patrila súprava 8 vysielačov, číslovaných 1 až 8. Každý vysielač bol pevne naladený na dva kmitočty, ktoré sa prepínali do polohy „A“ a „B“.

Začiatkom päťdesiatych rokov s využitím koristného nemeckého materiálu bola skonštruovaná osemkanálová rádiová stanica RDV-68, ktorá sa dostala do výzbroje v roku 1955. Vzhľadom na náročnosť obsluhy a vysokú poruchovosť sa začala postupne vyradovať z výzbroje armády. Vývojová skupina Josefa Ženiška skonštruovala strednú štvorkanálovú stanicu Dúha. Jej sériová výroba pod označením RDS 66 sa začala v podniku Tesla Hloubětín. V opravárenskom závode 064 v Hradci Králové sa uskutočňovala montáž stanice do terénneho automobilu Tatra 805 so zníženou skriňovou karosériou, ktorá sa vyrábala v ČSAO Dvůr Králové. Do armády bola zavedená v roku 1957.

Dúha

Súprava stredných smerových staníc RDS 66 sa skladala z dvoch rádiových áut. Prvé auto bolo označené „A“ a obsahovalo dve kompletne smerové stanice RDS 66. Druhé auto, označené „B“, obsahovalo jednu kompletnú strednú smerovú stanicu. Neskôr z úsporných dôvodov bolo druhé auto zrušené. Dúha prešla modernizáciou a pod označením RDS 66 M bola vo výzbroji armády do osemdesiatych rokov 20. storočia. Rádio stanica sa nachádza aj v expozícii múzea. Skriňová nadstavba, ktorej výroba prebiehala klasickou technológiou, to znamená oplechovaním drevenej kostry, je plne využitá z vnútornej aj vonkajšej strany. Po obvode sa nachádzajú schránky, v ktorých je uložená časť spojovacej súpravy, nosiče a zvinovače poľného kábla, príslušenstvo potrebné na výstavbu antén, náhradné súčiastky pre automobil a rezervné koleso. Vstup do vozidla je riešený zo zadnej časti a z bočnej strany skriňovej nadstavby. Vnútorň priestor je rozdelený na dve časti. V prednej sú dve pracoviská obsluhy spojovacej aparatury RDS 66 b-2 (6782511) a RDS 66 b-2 (6782512). V zadnej sa nachádza piecka na vykurovanie, skrinkové úložné priestory so spojarským vybavením, závesné lôžka na oddych obsluhy a rádiová stanica R 108 d vj-robného čísla 08811.

Konštrukčné riešenie a vnútorné usporiadanie vytvára podmienky na prevádzku rádiových staníc mimo auta a rieši možnosti odpočinku a stravovania obsluhy so zreteľom na časovú a priestorovú odlúčenosť od jednotky. V kabíne vodiča je namontovaná zvuková sig-

RDS-66	
Kmitočtový rozsah	360 až 390 Mhz, 16 kanálov
Výkon vysielača	08 až 1 W
Dosah	40 km v koncovej prevádzke a 25 km pri reléovej prevádzke.
Druh modulácie	kmitočtová
Citlivosť prijímača	30 µV
Prenášané pásmo	0,3 až 30 MHz
Anténa	dve smerové antény typu Yagi, ktoré umožňujú horizontálnu a vertikálnu polarizáciu
Napájanie	220 V, 50 Hz alebo elektrocentrálou EC 1 kVA
Príkon	80 VA
Hmotnosť - stanice	37 kg
- príslušenstva	200 kg
Rozmery stanice:	
- dĺžka	410 mm
- šírka	370 mm
- výška	300 mm
Tatra 805	
Hmotnosť	4 385 kg
Maximálna rýchlosť do	50 km/h
Rozmery:	
- dĺžka	4,93 m
- šírka	2,00 m
- výška	2,67 m

nalizácia s tlačidlom na spojenie medzi vodičom a obsluhou. Vedľa spolujazdca vodiča sa nachádza držiak na poľný telefónny prístroj TP 25. Ten sa zapojil na dvojsvorku, ktorá bola zakončená bleskpoistkovou svorkovnicou. Od začiatku výroby bolo zostrojených spolu asi 1 700 rádiových staníc.

Zástavník Ladislav Škultéty-Gabriš

/ Doc. PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.,

Vojenský historický ústav

Keď v roku 1825 prišiel podľa zaužívaného zvyku v habsburskej c.-k. armáde rad na 8. husársky pluk, aby vykonával strážnu službu na cisárskom dvore, významný publicista a etnograf žijúci vo Viedni Ján Čaplovič (1780 – 1847) uverejnil v nemčine písanom týždenníku Iris článok s názvom Ladislav Škultéty – najstarší vojak. Vzápätí aj veľa ďalších viedenských periodík nešetřilo slovami chvály a obdivu na adresu husára, ktorý sa stal raritou a heroickým vzorom vojenskej služby v celosvetovom meradle.

Ladislav Škultéty-Gabriš sa narodil 27. júna 1738 v Mojťíne. Jeho otec, Juraj Gabriš, slúžil v husárskom pluku baróna Jána Gilániho. Po matkinej smrti roku 1750 sa k tomuto pluku dostal aj 12-ročný Ladislav. Treba poznamenať, že taká prax nebola vtedy ničím nezvyčajným. Tak ako Ladislav slúžilo najmä u husárov viaceru tzv. detí či synov pluku. Nosili uniformu a plnili si povinnosti ako ostatní dospelí vojaci. Po Gilániho smrti sa majiteľom pluku stal v roku 1752 generálmajor Andrej Hadik, neskôr slávny poľný maršal..

V radoch Hadikovho pluku sa Škultéty dostal do bojového virvaru tzv. sedemročnej vojny (1756 – 1763). Pod osobným velením gen. Hadika sa aj vtedy 19-ročný Ladislav vyznamenal v bitke pri Kolíne (18. 6. 1757) a vzápätí pri najúspešnejšej akcii habsburskej armády – dobytí Berlína 16. 10. 1757. V oboch bitkách bol Škultéty zranený, čo však neohrozilo jeho účasť na všetkých bojových akciách pluku.

Dobre stavaný husár

V rámci reorganizácie roku 1768 bol Hadikov pluk zrušený a švadrónu, v ktorej Škultéty slúžil, prevelili do druhého najstaršieho (neskôr 8.) husárskeho pluku habsburskej armády. V tomto pluku, ktorý neskôr vlastnili viacerí majitelia, Škultéty slúžil až do konca života. Po rebríčku hodnosti postupoval zdaniľvo pomaly. Až po 25-ročnej službe (roku 1775) sa stal vicekaprálom (čiže poddesiatnikom), roku 1778 – počas vojny o bavorské dedičstvo – ho povýšili na riadneho desiatnika. Ako vyplýva z muštrácie (vojenskej prehliadky), uskutočnenej roku 1780, desiatnik Škultéty mal výšku „5 stôp, 4 palce a 7 čiarok“, čiže meral takmer 170 centimetrov a ako sa ďalej uvádza, bol „dobře stavaným husárom“.

Po dvojročnom plnom bojovom nasadení v poslednej protitureckej vojne (1787 – 1791) sa ocenenia dočkal aj viackrát zranený Ladislav Škultéty. Dňa 11. apríla 1790 ho povýšili na strážmajstra a zároveň vymenovali za zástavníka pluku. Vtedy sa však už pluk presúval z Balkánu do západnej Európy, kde akcelerovali závažné svetodejinné udalosti vyvolané francúzskou revolúciou.

Na dotvorenie predstavy o prvom vojnovom roku, no napokon aj o celom období napoleonských vojen možno uviesť, že Wurmserov husársky pluk, ktorého zástavníkom bol vtedy 54-ročný Ladislav Škultéty, mal začiatkom leta 1792 pred vstupom na bojisko 2 324 mužov a 2 268 koní. Pri úpise na konci roka mal pluk už len 1 298 mužov a 1 163 koní, takže za šesť mesiacov stratil takmer polovicu mužstva i koní. A pritom nebojoval v žiadnej väčšej bitke, iba v menších šarvátkach. Pri tomto podiele a počte strát (v piatich koalíčných vojnách proti Francúzsku a jednej proti Rusku zahynulo viac než 350-tisíc vojakov z Uhorska) možno vlastne považovať za zázrak, že zástavník Škultéty vôbec prežil útrapy napoleonských vojen v rokoch 1792 – 1815. Vyslúžil si dve najvyššie vyznamenania pre mužstvo habsburskej armády: striebornú Medailu za hrdinstvo (1790) a Armádny kríž, nazývaný aj delový kríž podľa toho, že ho odlievali z ukoristených nepriateľských diel.

Litografia s podobizňou Ladislava Škultétyho-Gabriša, ktorú vydali roku 1825 vo Viedni a predávali ju za jednu zlatku.

Stretnutie s cisárom

Počas dvorskej a paláцovej služby 8. husárskeho pluku roku 1825 vo viedenskom Hofburgu si cisár František medzi nastúpenou čestnou strážou hneď všimol staručkého, vtedy 87-ročného zástavníka, ktorý dôstojne a bez pohnutia držal štandardu pluku. Keď sa dozvedel, že Ladislav Škultéty odslúžil už 75 rokov, dal si ho predvolať do pracovne a povedal: „Milý Škultéty, akú odmenu si želaš za takú dlhú vojenskú službu? Povýšim ťa na dôstojníka a umožním ťi odísť na zaslúžilý odpočinok.“ Traduje sa, že Škultéty vtedy cisárovi odpovedal: „Vaša Výsosť, ďakujem za túto česť, no ak mi chce Výsosť prejavíť milosť, potom prosím, aby som bol ponechaný v tom, v čom som, aby som mohol zostať zástavníkom a ako zástavník aby som aj zomrel.“ Škultétyho odpoveď zapôsobila na cisára, ktorý dodal: „Dobre, môj milý, nech je tak, ako chceš.“ Potom sa obrátil na veliteľa pluku Karola Luženského so slovami: „Pán plukovník, zabezpečíte, aby tento muž zostal v stave pluku ako doživotný zástavník s tým, že bude oslobodený od akýchkoľvek služobných povinností, bude požívať výhody dôstojníka a bude mať ročný príplatok k žoldu vo výške 100 zlatiek.“ Keď sa o tejto skutočnosti dozvedel majiteľ pluku, generál jazdeckta Michael Kienmayer, aj on priznal Škultétymu ďalších 100 zlatiek príplatku ročne.

Posledné roky života Škultéty strávil s plukom v Haliči a Sedmohradsku. Z pamätí vtedajšieho plukovného kaplána a neskôr farára v Diosegu (Sládkovičovo) Michala Staročka vyplýva, že Škultéty bol hlboko veriaci človek, každý mesiac sa pravidelne spovedal a pri tejto príležitosti nikdy neopomenul darovať zlatku alebo toliar svojmu spovedníkovi. Staroček ďalej zaznamenal, že roku 1814, keď mal Škultéty vyše 75 rokov a ovládal slovenčinu, maďarčinu, nemčinu a latinčinu, naučil sa aj po francúzsky.

Ladislav Škultéty, ktorý v sedle odslúžil 81 rokov, zúčastnil sa na 22 vojnových ťaženiach a posledných 41 rokov bol zástavníkom 8. husárskeho pluku, zomrel vo veku 93 rokov 19. augusta 1831 v plukovnom lazarete v obci Svätý Mikuláš (Sănnicolau Mic), ktorý je dnes súčasťou mesta Arad v Rumunsku.

. Škultétyho príklad je výstižným svedectvom toho, že len vďaka armáde mohol jednoduchý slovenský poddaný dosiahnuť spoločenskú a životnú úroveň i civilizačný rozhľad, o akom jeho rovesníci a rodáci ani nesnívali.

Nemecko malo vždy reputáciu excelentného producenta pancierovej techniky. Hlavný bojový tank Leopard je dobrým príkladom, ktorý sa vďaka kombinácii kvality a ceny presadil nielen v západnej Európe. Na podobný úspech sa bude snažiť podľa konzorcia Projekt Systems and Management (PSM), ktoré tvoria spoločnosti Rheinmetall a Krauss-Maffei Wegmann, nadviazať aj nové bojové vozidlo pechoty Puma.

/ Roman KMENT

/ foto KMW a Rheinmetall

Bojové vozidlo pechoty Puma

Nemeckí výrobcovia sa ukázali, že dokážu ponúknuť bojové vozidlo pechoty už na konci 60-tych rokov, keď prišli s vozidlom Marder, ktoré sa stalo vôbec prvým západným strojom tejto kategórie. Dnes sú už prvé Mardery, ktoré zaviedol nemecký Bundeswehr do výzbroje v roku 1971, beznádejne zastarané a na konci technickej životnosti.

Moderné výzvy

Nahradiť by ich mali úplne nové bojové vozidlá pechoty Puma. Dizajn pásového vozidla, ktorého prvé dva sériové kusy si prevzal 6. decembra 2010 nemecký Spolkový úrad pre obranné technológie a obstarávanie (BWB) v Kasseli, je podobný ako pri americkom M2/M3 Bradley, švédskej rodine CV90 a novom SEP, singapurskom Bionix II či novom kórejskom XK-21. Pri všetkých týchto typoch hrá hlavnú úlohu modularita, ktorá sa prispôsobuje zmene prostredia súčasných vojenských operácií, vyspelé elektronické systémy a zvýšená odolnosť voči hrozbám, ako sú miny a nástražné výbušné systémy.

Vývoj a dodávka bojových vozidiel pechoty Puma je jedným z najväčších programov vyzbrojovania nemeckého Bundeswehru. V júli 2009 získalo konzorcium PSM, GmbH, zmluvu na dodávku 405 vozidiel pre nemecké ozbrojené sily, ktorej finančný objem sa pohybuje na úrovni 3,1 mld. eur. Dodávka vozidiel by sa mala ukončiť do roku 2020.

Program nového bojového vozidla Puma sa označoval skoršie aj ako Igel alebo Neuer Schuetzenpanzer. Nemecký parlament schválil počiatočnú úvodnú výrobu piatich vozidiel v decembri 2004. Prvý prototyp nového bojového vozidla a systémový demonstrátor opustil výrobnú linku v decembri 2005 a bol dodaný do skúšok v máji 2006. Päť predvýrobných vozidiel dodalo konzorcium PSM v roku 2007 a tieto vozidlá začali vojenské skúšky na začiatku roka 2008. V marci 2009 dve predsériové Pumpy úspešne dokončili testy a skúšky, ktoré vykonávalo výcvikové stredisko nemeckých pozemných síl. Program vývoja nového vozidla zahŕňal aj výrobu množstva demonstrátorov podsystémov Pumpy. Skúšala sa balistická ochrana vozidla, zbraňový a nabíjací systém, tri verzie veže a tri verzie podvozku.

Nová konštrukcia

Cieľom vývoja a konštrukcie bolo ponúknuť vozidlo, ktoré by dokázalo nielen držať v teréne krok s tankami typu Leopard, ale tiež pôsobiť po rýchlej preprave vzdušnou cestou samostatne v rôznych operáciách, ideálne vo všetkých klimatických podmienkach. Trup pásového vozidla, za ktorého vývoj a konštrukciu zodpovedá Rheinmetall, nie je pokračovaním starších koncepcií, skôr nový dizajn. Má modulárnu konštrukciu a dá sa prepraviť lietadlom typu Airbus A400M. Bojové vozidlo ovláda trojčlenná posádka

zložená z veliteľa, strelca a vodiča a môže viesť v zadnej časti výsadek maximálne ôsmich (štandardne šesť) plne vyzbrojených vojakov.

Novou je myšlienka rozmiestnenia posádky na úrovni podvozka, čo umožňuje diaľkovo elektricky ovládaná strelecká veža. Navyše výsadek nie je izolovaný od posádky, a tak sa konštruktéri mohli sústrediť v princípe na maximálnu ochranu jedného kompaktného priestoru a eliminovať nevyužitý priestor, ktorý vzniká pri koncepcii vozidla s vežou. Z hľadiska bezpečnosti nikto nesedí v streleckej veži, ktorá je exponovanou časťou bojového vozidla. Filozofia vozidla si tak zakladá na zvýšení pasívnej bezpečnosti, kde dôležitú úlohu hrá aj vizuálny kontakt celej posádky a možnosť dobrej vzájomnej komunikácie, ktorá je vždy rozhodujúca pri bojovej operácii.

Nastavenie nových štandardov pri konštrukcii tohto typu vozidla tvorí aj rozmiestnenie pohonného reťazca, ktorý vyplňa maximálne 92 % prednej časti vozidla.

Na pohon je použitý vznetový vidlicový desatvalec MTU z radu 892 s maximálnym výkonom 800 kW (1 088 k). Pomer výkonu motora k celkovej hmotnosti Pumpy predstavuje 25,4 kW / tona. Bojové vozidlo má k dispozícii spúšťač generátor, ktorý je umiestnený medzi motorom a prevodovkou a dokáže ponúknuť výkon do 170 kW (228 k).

Nové pojazdné kolesá sa stali štandardom aj pre iné platformy BVP, sú uchytané pomocou pružného spojenia, aby prenášali čo najmenej otrasov na trup vozidla, a tým zatažovali čo najmenej posádku. Systém perovania vozidla od Krauss-Maffei Wegmann je riešený podobne ako pri komerčných aplikáciách v automobilovom priemysle – prvky hydro pneumatického odpruženia zároveň absorbujú aj nárazy. Pásky z ľahkej ocele s dĺžkou takmer 26 metrov pochádzajú z dielne Diehlu, redukujú celkovú hmotnosť vozidla o viac ako 500 kg oproti klasickým tankovým pásom. Riešenie podvozku znížilo hlučnosť Pumpy, v porovnaní s klasickou úrovňou hluku pri súčasných bojových vozidlách okolo 120 decibelov sa pohybuje do úrovne 95 decibelov.

Vybavenie vozidla

Puma disponuje zabudovaným systémom manažmentu pre činnosť na bojisku, umožňuje sieťové prepojenie jednotlivých podsystémov do jedného celku. Veliteľ Pumpy má k dispozícii novo vyvinutý pozorovací periskop od firmy Zeiss. Ovláda sa nezávisle od streleckej veže, pričom prenáša obraz do vnútra vozidla cez zvislý optický systém podobne, ako je to riešené na ponorkách. Pozorovaný obraz sa prenáša nielen na okulár operátora, ale

môže slúžiť vďaka zabudovanej kamere aj ako výstup na monitor. Obraz z periskopu tak môžu využívať aj veliteľ vozidla aj strelce.

V prípade potreby sa môže na monitor zobrazovať aj obraz z denného i nočného infračerveného pozorovacieho prístroja. Okrem veliteľa a strelca je výnos zabezpečený na dva monitory v priestore pre výsadek, kde šiesti pešiaci môžu sledovať rovnako situáciu v okolí vozidla, čo im dá možnosti lepšej informovanosti. V neposlednom rade sa získané informácie dajú odoslať na vyšší stupeň alebo ďalším spolupracujúcim vozidlám.

Na vlastnú ochranu využíva bojové vozidlo aj aktívne prostriedky. Je vybavené viacúčelovým systémom protiopatrení MUSS od EADS Defence Electronics. Systém MUSS pozostáva z infračerveného senzora výstrahy pred riadenými strelami, systému výstrahy pred laserovým ožiarением vrátane elektronických a pyrotechnických prostriedkov, ktorých použitie riadi počítač. Systém MUSS dokáže súčasne riešiť štyri ohrozenia vozidla a je účinný v azimute 360° a elevácii 70°.

Výzbroj Pumpy

Tradične býva hlavná výzbroj umiestnená v strede streleckej veže, pri riešení pre vozidlo Puma sa konštruktéri rozhodli, že kanón umiestnia na veži asymetricky. To umožňuje, že vozidlo má k dispozícii horný núdzový únikový priestor pre veliteľa a výsadek vozidla. Strelecká veža je však tiež „vyosená“, a tak nakoniec je hlavný kanón v stredovej osi vozidla. Práve touto siluetou je Puma charakteristická – kanón v pravej časti veže, veža umiestnená v ľavej polovici vozidla. Zameriavací prístroj strelca je umiestnený vedľa hlavného kanóna a otáča sa spolu s ním. Ponúka tak možnosti aktívnejšieho a nezávislejšieho útoku na nepriateľa podobne, ako majú hlavné bojové tanky. Ak veliteľ vozidla spozoruje nepriateľský cieľ v periskope, môže preniesť obraz strelcovi. Veža s kanónom sa automaticky natáča na cieľ, ktorý môže strelec neutralizovať, pričom veliteľ Pumpy sa už môže sústrediť na ďalší cieľ, keďže má k dispozícii samostatne ovládaný periskop.

Ballistická ochrana Pumpy sa dá monitor pomocou ochranných modulov AMAP

Posádka vozidla je v jednom priestore

Konštruktéri odskúšali na Pume tri verzie veže a podvozkov

Puma má diaľkovo ovládanú streleckú vežu, ktorej hlavnú výzbroj tvorí 30 mm automatický kanón Mauser MK 30-2/ABM s možnosťou obojstranného nabíjania strelivom. Ako doplnkový je spriahnutý guľomet HK MG4 kalibru 5,56 mm. V zadnej časti veže je tiež vrhač zadymovacích granátov kalibru 76 mm. Vývoj streleckej veže mal na starosti Kraus-Maffei Wegmann, integráciu s automatickým kanónom MK 30-2 a duálnym nabíjacím systémom spoločnosť Rheinmetall. Kanón MK 30-2 na štandardné strelivo sa dodáva aj pre španielske bojové vozidlá Pizarro a rakúske BVP Ulan. Má rýchlosť strelby 700 výstrelov za minútu a efektívny dosah do 3 000 m. Používa tiež muníciu typu APFSDST a FAPIDST.

Nemecká Puma využíva upravený kanón MK 30-2 na strelivo ABM (Air Burst Munition). Novú 30 mm muníciu vyvinula spoločnosť RWM Schweiz AG (bývalý Oerlikon Contraves Pyrotec). Kanón na strelivo typu ABM váži 198 kg, čo je o 25 kg viac ako pri klasickom MK 30-2. Rovnako je dlhší o 473 mm a dosahuje dĺžku 3 780 mm, rýchlosť strelby je nižšia a predstavuje 200 výstrelov za minútu. Efektívny dosah zostal na úrovni 3 000 m. Náboj streliva typu ABM je 173 mm dlhý a obsahuje okrem elektronického časovača, ktorý sa aktivuje v ústovej časti hlavne, množstvo tvrdených projektilov, ktoré sa tesne pred zásahom cieľa rozptýlia.

Bojové vozidlá Puma budú vyzbrojené protitankovými riadenými strelami Spike-LR (Long Range) typu „vystrel a zabudni“ od konzorcia Eurospike. Vozidlo bude disponovať maximálne 8 ks ATGM Spike-LR. Riadená raketa, ktorá váži 13 kg, môže účinne pôsobiť na cieľ vo vzdialenosti od 200 m do 4 000 m.

Balistická ochrana

Bojové vozidlo je konštruované variantne na tri úrovne ochrany podľa rôznych požiadaviek na plnenie charakteru operácií. Základná je úroveň A s celkovou bojovou hmotnosťou 31,45 tony, ktorá ponúka ochranu proti

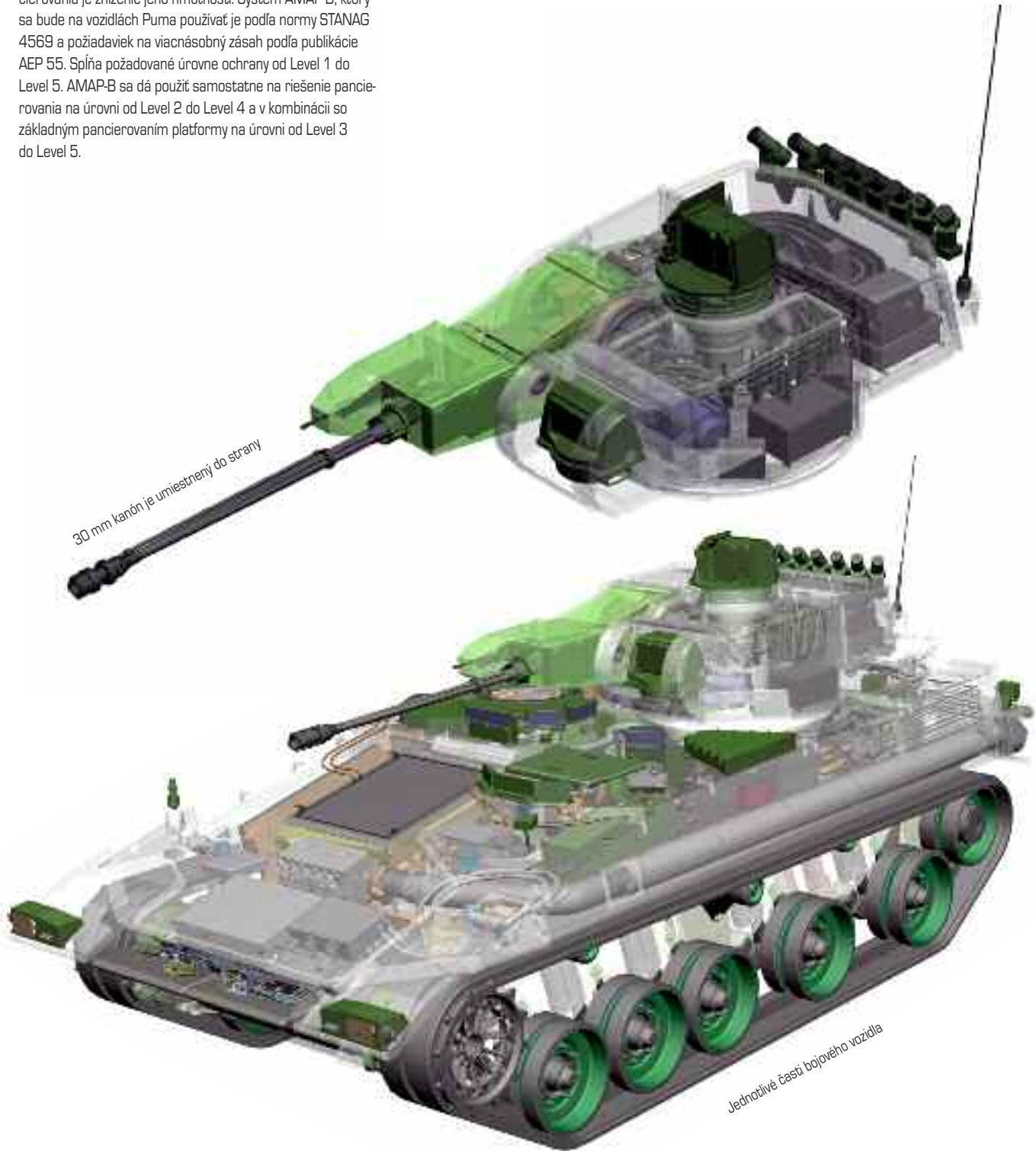
Rýchlosť strelby kanónu Mauser MK 30-2/ABM je 200 výstrelov za minútu

TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE PUMA	
Určenie	bojové vozidlo pechoty
Posádka	9 (3+6)
Celková hmotnosť (úroveň A až C)	31,5 až 43 t
Dĺžka /šírka / výška	7,33 m / 3,71 m / 3,05 m
Motor	MTU 892
Max. výkon	800 kW (1 088 k)
Pomer výkon/hmotnosť	25,4 kW/t
Max. rýchlosť	70 km/h
Dojazd	600 km
Hlavná výzbroj	autom. kanón 30 mm (MK 30-2/ABM)
Doplnková výzbroj	5,56 mm guľomet MG4, max. 8 ks RS Spike LR, 76 mm zadymovacie granáty

trieštivým mìnám, vystreleným projektilom a strelám s kinetickou energiou do kalibru 14,5 mm a reaktívnym strelám z pancieroviek typu RPG-7. V čelnej časti vozidla je použitá zvýšená úroveň pancierovania, ktorá poskytuje ochranu pred účinkami kinetickej energie 30 mm kanónovej munície.

Úroveň A bude základom pre nemecké bojové vozidlá pechoty Puma. Vozidlá v tejto úrovni sú tiež chránené proti účinkom 10 kg trieštivo-trhavých mìn.

Dodatočné moduly pancierovania sa dajú na trup a vežu bojového vozidla namontovať na maximálne najvyššiu C úroveň, kedy sa bojová hmotnosť Pumpy zvýši na 43 ton. V tejto podobe treba napríklad na prepravu troch vozidiel štyri lietadlá Airbus A400M, kde tri dopravné stroje prepravujú vozidlá a štvrté prídavné modulárne pancierovanie. Systém modulárnej balistickej ochrany AMAP spĺňa medzinárodné NATO štandardy a pred vývojom sa podrobil sofistikovanej analýze a rozsiahlym testom. Výhodou moderného a vyspelého keramického pancierovania je zníženie jeho hmotnosti. Systém AMAP-B, ktorý sa bude na vozidlách Puma používať je podľa normy STANAG 4569 a požiadaviek na viacnásobný zásah podľa publikácie AEP 55. Spĺňa požadované úrovne ochrany od Level 1 do Level 5. AMAP-B sa dá použiť samostatne na riešenie pancierovania na úrovni od Level 2 do Level 4 a v kombinácii so základným pancierovaním platformy na úrovni od Level 3 do Level 5.

30 mm kanón je umiestnený do strany

Jednotlivé časti bojového vozidla

Kontrakt na Arma 6x6

Turecký výrobca vozidiel Otokar získal v tomto roku už druhý zahraničný kontrakt na svoje nové kolesové obrnené vozidlá Arma 6x6 v hodnote 63,2 mil. USD. Taktické vozidlá sa majú začať dodávať v budúcom roku a Otokar zabezpečí aj dodávku náhradných dielov a výcvik osádok. Vývoj vozidiel Arma začal v roku 2007, vo verzii 6x6 môže jazdiť aj so zapnutým pohonom náprav 6x4, záleží od terénu. Vozidlo je obojživelné, poháňajú ho dve skrutky. Má ocelovú korbu a zvýšenú protimínovú ochranu, vrátane sedačiek pre posádku. Je dlhý 6,4 m, široký 2,7 m a vysoký 2,2 m. Vo verzii 6x6 má celkovú bojovú hmotnosť 19 ton. Okrem vodiča a veliteľa prepraví 8-členné družstvo.

foto Otokar

Disponuje ochranou pred ZHN, dá sa prepraviť lietadlom kategórie C-130. Prvé dve nápravy sú natáčateľné a umožňujú vozidlu otočenie s rádiusom 7,85 m. Arma využíva nezávislé hydro-pneumatické perovanie, pneumatiky majú dohustovanie počas jazdy. Vozidlo poháňa vodou chladený vznetrový turbodiesel s maximálnym výkonom 335 kW (450 k), ktorý povoľuje maximálnu rýchlosť 105 km/h. Pomer výkon hmotnosť je 18 kW/t. Predný nájazdový uhol 45° a zadný 60°, bočný náklon 30°.

Medzinárodná spoločnosť Kongsberg získala od amerických pozemných síl objednávku na diaľkovo ovládané stanice Protector v rámci programu CROWS II v hodnote 552 mil. nórskych korún. Objednávka je súčasťou navyšeneho kontraktu z februára tohto roka, kedy sa spoločnosť zaviazala dodať US Army celkovo 11 690 systémov. Počiatočná rámcová zmluva na CROWS II bola podpísaná už v auguste 2007. V roku 2010 mal Kongsberg tržby vo výške 15,5 mld. NOK a skupina zamestnávala 5 681 ľudí v 25 krajinách..

Podľa najnovšej správy, ktorá sa venuje globálnemu trhu vozidiel na ochranu pred výbušnými IED systémami vo výhlade na najbližších 10 rokov, trh poklesne o 0,43 %. V tomto roku má potenciál 25,1 mld. USD. Pokles v strednodod-

bom horizonte sa podľa správy očakáva v súvislosti so znižovaním angažovanosti vojenských jednotiek v Afganistane a Iraku. V roku 2021 by príjmy z predaja vozidiel kategórie MRAP mali byť na úrovni 24,1 mld. USD a počas desiatich rokov by si výrobcovia mali celkovo priliepiť o 265 mld. USD. Z množstva nakúpených vozidiel by 31,9 % malo ísť pre USA a Kanadu, Európa pre pretrvávajúce finančné problémy by mala nakupovať len 26,5-percentný podiel. V Ázii by sa malo podať umiestniť 24,1 %, na Blízkom východe 8,8 % a v Južnej Amerike 4,7 % z vyrobených vozidiel.

Spoločnosť Eurocopter Vostok prešetrovala na májovej výstave Heli-Russia 2011 vrtuľník EC-135 (dodaný pre spoločnosť Gazpromavia) vybavený ruskou avionikou z produkcie Transas Aviation. Okrem toho tiež predstavila stroj AS-350

B3, ktorý používa UTair Aviation. Spoločnosť Eurocopter patrí k lídrom výrobcov západnej proveniencie na trhoch Ruska a Spoločenstva nezávislých štátov. Eurocopter Vostok, vytvorená v roku 2006, je 100 % pobočka Eurocopter SAS. Odvtedy predala na východnom trhu viac ako 140 strojov Eurocopter.

Spoločnosť Elbit Systems oznámila v máji, že získala zákazku v hodnote 18,6 mil. USD na modernizáciu dopravných lietadiel C-130 rumunských vzdušných síl. Podľa zmluvy stroje typu Hercules budú vybavené rôznymi vyspelými elektronickými systémami z dielne Elbitu. Projekt je naplánovaný na štyri roky a bude zahŕňať spoluprácu s rumunskými spoločnosťami zastrešenými pod miestnym združením leteckého priemyslu. Elbit získal kontrakt podľa svojich slov vďaka 15-ročnej spolu-

práci s rumunským priemyslom a skúsenostiam s projektmi modernizácií kórejských C-130 a brazílskych C-95.

Tri skúšobné odpálenia rakiet a tri úspešné zásahy s optimálnym umiestnením. To sú výsledky testov protitankového riadeného systému vzduch-zem PARS 3 LR od spoločnosti MBDA. Skúšky s raketami s bojovou hlaviciou sa uskutočnili na bojových vrtuľníkoch Tiger nemeckých ozbrojených síl. Prvé testy systému PARS (kategória „vystrel a zabudni“) na Tigroch sa uskutočňovali na stacionárne pozemné ciele v malej výške do 20 m, stroje odpalovali rakety vo vzdialenosti 7 000 m. Na pohybujúce sa ciele s rýchlosťou 40 km/h Tiger strieľal z výšky 100 m a vzdialenosti 700 m.

Ďalšie F-15K pre Kóreu

Spoločnosť Boeing dodala na začiatku júna ďalšie dve viacúčelové stíhacie lietadlá F-15K Slam Eagle, označené F-15K49 a F-15K50, pre vzdušné sily Kórejskej republiky. Stroje pristáli na leteckej základni Daegu. Boeing doteraz dodal do Južnej Kórei v rámci kontraktu Next Fighter II 10 kusov F-15K. Podľa Rogera Besanceneza, viceprezidenta Boeingu pre program F-15, sú presné a včasné dodávky strojov F-15K pre firmu dôležité a Soul je veľmi významný zákazník spoločnosti. Prvých šesť strojov z celkovo 21 lietadiel dodal kórejským vzdušným silám Boeing v rámci programu budúceho stíhača 2. série v roku 2010 a ďalšie dve v apríli tohto roka. Zostávajúcích 11 lietadiel F-15K by firma mala dodať do apríla 2012. Prvých šesť kórejských Slam Eagle by malo už na začiatku budúceho roka cvičiť na americkej leteckej základni Nellis v Nevade. F-15K je vylepšený variant modelu F-15E vybavený najnovšími technológiami. Servisný cyklus je naplánovaný do roku 2040.

foto Boeing

Vojaci sa stretli v Lurdoch

Päťdesiata tretia medzinárodná vojenská púť v Lurdoch 22. mája vyvrcholila medzinárodnou slávnostnou svätou omšou v podzemnej bazilike sv. Pia X. Jej účastníkom zostanú nadhlo v pamäti a v srdciach zážitky zo Slovenskej svätej omše pred Lurdsťou jaskyňou zjavenia, spoločnej omše slovanských národov, večernej slávnosti svetla – mariánskej procesie, Slovenskej križovej cesty na Lurdsťu Kalváriu, či zo stretnutí so svojimi kolegami z iných armád.

Keď sa v roku 1958 po prvý raz stretli v juhofrancúzskom pútnickom meste Lurdy bývalí nepriatelia z mnohých vojnových konfliktov v uplynulých stáročiach, francúzski a nemeckí vojaci, aby prostredníctvom modlitieb hľadali cestu k zmiereniu, málokto čakal, že podujatie nadobudne také rozmery ako v súčasnosti. V tomto roku sa od 20. do 22. mája pod Pyrenejmi zišlo na 53. medzinárodnej vojenskej púti vyše 25-tisíc vojakov a príslušníkov ozbrojených zborov z 37 krajín sveta štyroch kontinentov.

Na začiatku bolo zmierenie nepriateľov

Okrem tradičných účastníkov z krajín západnej Európy a USA sa pripájali také krajiny, ako Kanada, Argentína, Filipíny, Kórea, Pobrežie Slonoviny, Madagaskar, Senegal. Vatikán dlhodobo reprezentujú príslušníci Švajčiarskej gardy. Veľký zlom nastal po roku 1990, keď sa postupne na púti začali objavovať aj vojaci z krajín strednej a východnej Európy. V súčasnosti nechýbajú na medzinárodnej vojenskej púti zástupcovia armád Poľska, Českej republiky, Maďarska, Litvy, Slovinska, Chorvátska, Bosny a Hercegoviny či Ukrajiny.

/ Jozef ŽIAK

Slovenskí vojaci sa stali účastníkmi v roku 1995. V tomto roku do Lúrd putovalo pod vedením Ordinára Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. Františka Rábeka 186 príslušníkov ozbrojených síl, policajného zboru, zboru väzenskej a justičnej stráže, hasičského záchranného zboru, občianskych zamestnancov rezortov obrany a vnútra.

V Lurdoch boli príslušníci útvarov a zariadení doslova z celého Slovenska. Od Michaloviec až po Kuchyňu. Z pozemných a vzdušných síl, vojenskej polície či síl výcviku a podpory.

Väčšina pútníkov prišla do pútnického mesta načerpať nové duchovné sily, ktoré by im pomohli v ďalšom období v rodinnom i pracovnom živote. Inak to nie je ani v prípade plukovníka Miroslava Hatalu z generálneho štábu, rotného Rudolfa Pirohu z dopravného krídla v Kuchyni, rotmajstra Jána Valocku zo zmiešaného krídla Sliach, majora Ľuboša Fajmona z trenčianskej Spoločnej logistickej podpornej skupiny, desiatničky Viery Kederovej z rožňavského práporu RCHBO i rotnej Adriany Novotnej z Centra výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vikanovej.

Veliaci poddôstojník michalovského mechanizovaného práporu štábný nadrotmajster Marek Stretavský je v Lurdoch aj so svojimi kolegami z útvaru, ktorí spoločne tvorili posledný slovenský kontingent v operácii KFOR v Kosove. Práporčík Marek Hrinďa z toho istého útvaru je v Lurdoch aj s manželkou Miroslavou. Podľa nej je táto púť aj podakovanie za to, že sa manžel vrátil z operácie ISAF v Afganistane domov živý a zdravý. Vôbec po prvý raz v histórii slovenskej účasti sa na púti do Lúrd zúčastnil aj gréckokatolícky vojenský kňaz s manželkou. Duchovný dopravného krídla Kuchyňa poručík Slávko Ganaj putoval so svojou manželkou Erikou. V Lurdoch nechýbali ani niektorí jeho kolegovia, ktorí sa spoločne vrátili v decembri minulého roku z operácie ISAF v Afganistane.

To sa musí zažiť!

Desiatnik Martin Burjak má za sebou aj kilometre pešej púte z Varšavy do Čenstochovej. V Lurdoch ho uchvátila atmosféra spolupatričnosti medzi príslušníkmi armád z celého sveta.

Práve tento úžasný pocit spolupatričnosti toľkých ľudí v uniformách z rôznych kútov našej planéty už po tretí raz pritiahol do Lúrd čatára Jána Ondáka z prešovského útvaru vojenskej polície. „Tá atmosféra sa nedá dosť dobre opísať, to musí každý zažiť,“ hovorí čatár Ondák.

Každý ročník púte má svoju ústrednú tému. Tohtoročná podľa biskupa Františka Rábeka prebiehala pod heslom Spojení Otcom tou istou modlitbou! „Skutočná púť je prejavom toho, že niečo hľadáme. Ak stratíme my, alebo niekto z našich blízkych zdravie, nastáva putovanie po lekároch a nemocniciach. Obetujeme tomu všetko... Púť je teda cesta, na ktorej hľadáme niečo dôležité. Niečo pre čo zanechávame aspoň načas naše bežné prostredie a naše istoty, berieme na seba námahu a strádanie cesty,“ zdôrazňuje Mons. Rábek.

Od spojenia k spravodajským analýzám

/ Oskar MACHUT

/ foto npor. Mário PAŽICKÝ

Dedo skončil kariéru s hodnosťou podplukovník a otec nadpráporčík. Na otázku, aké je jeho životné krédo, nevie odpovedať hneď. Je ich totiž viac a všetky majú spoločného menovateľa – sú to mottá jednotiek predurčených na špeciálne operácie: „Šťastie praje pripraveným“ (belgické Commandos), „Kto sa odváži, vyhrá“ (britská SAS), „Pokiaľ dýham, dúfam“ (Prostějovská 601. skupina špeciálnych síl) a „V ťažkostiach statočnosť rastie“ (5. pluk špeciálneho určenia).

Rasta od malička zaujímali všetky blikajúce, pipajúce a bzučiace hračky, a tak jeho cesta smerovala, presne ako dedova a otcova, k spojárom. V roku 1992 nastúpil do Vojenskej strednej školy spojovacieho vojska v Novom meste nad Váhom, jedinej škole svojho druhu vo vtedajšej spoločnej republike. Delenie Československa a rozdelenie armády zastihlo Rasta v prvom ročníku vysnívanej školy, ktorú v lete zrušili. Stredoškolské odborné vzdelanie dokončil vo Vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši. Pri sťahovaní žiakov stála šťastena pri Rastovi a spolu so žiakmi „prestahovali“ i študijné odbory.

Úspešná maturita bola základným predpokladom na jeho uplatnenie v každodennom vojenskom živote. Stalo sa tak na jar 1996 a určovací lístok veľil azimut Žilina. Rasto mal i vďaka krátkej stredoškolskej stáži istú predstavu o službe v žilinskom 5. pluku špeciálneho určenia. Ale čo si naozaj vyžaduje, zistil, až keď sa naplno zžil so svojou prvou funkciou. Spojárom skupiny špeciálneho určenia bol dvanásť rokov. Pred tromi rokmi sa naskytila príležitosť zmeniť náplň služby v ozbrojených silách a v súčasnosti zastáva post „Analytik skupiny špeciálneho určenia“. Na nudu v práci sa sťažovať nemôže. Okrem kurzov súvisiacich s jazykovou prípravou úspešne absolvoval i niekoľko odborných. Medzi ne patria, na domácej pôde organizované kurzy obsluhy a opráv rádiostanice Harris 5800 HMP a poľného terminálu, spravodajská príprava bojiska, kurz ručného obvrátenia padáku pre padáky typu krídlo, kurz kontra IED vedený americkou AT-Solutions, kurzy COMBAT strelby a potápačský kurz. V zahraničí, prevažne v Belgicku a Nemecku, bol frekventantom Special operations tactical intelligence seminar, NATO SOF forensic exploitation course, NATO Special operation forces intelligence course, Technical site exploitation a kurzu vedenia bojových vozidiel MRAP MAXX PRO. Rasto sa postupne prepracoval výsadkovými triednosťami III., II. a I. triedy. Dnes je s 350 zoskokmi, z ktorých je 230 voľných pádov, držiteľom triednosti „Inštruktor“.

V 5. pluku špeciálneho určenia pôsobí pätnásť rokov. Túto službu prerušil zatiaľ dvakrát, keď veľil spojovaciemu družstvu v operácii UNDOF na Golanských výšinách a v úlohe zástupcu veliteľa skupiny čaty prieskumu, ochrany a obrany v operácii Iraqui Freedom.

Rotmajster Rasto je typickým potvrdením pravidla o padajúcom jablku. Ani on nepadol ďaleko od rodinného stromu, veď jeho dedo i otec slúžili vo vojenskej rovnôšate po tridsať rokov.

Rasto je ženatý a otec štvorročnej dcéry. Ťažko povedať, či aj ona zasväti život vojenskej uniforme, isté je, že v tejto rodine sú uniforme verní. Službu v armáde po dedovi a otcovi nenasledoval len Rasto, ale i jeho starší brat Richard.

Svojich najbližších dočasne opustí opäť, pripravuje sa totiž na nasadenie v operácii ISAF v Afganistane, tentoraz ako analytik skupiny v zostave skupiny pre špeciálne operácie spolu so špeciálnymi silami USA.

Zmeny si vyžiadal život

/ Jozef ŽIAK

/ foto AP Martin

V rámci poslednej reorganizačnej zmeny k 1. júlu 2009 vznikol v Martine prápor výcviku, ktorý integroval všetky dovtedajšie školiace zariadenia v rámci ozbrojených síl. V jeho štruktúre dnes bývalé odborné výcvikové školy, základná výcviková škola a poddôstojnícka akadémia tvoria jednotlivé výcvikové roty.

V prípade poddôstojníckej akadémie došlo aj k ďalšej významnej zmene. Zodpovednosť za výcvik a prípravu majú poddôstojníci v najvyššej poddôstojníckej hodnosti štábný nadrotmajster. Poddôstojnícka akadémia v súčasnosti zabezpečuje vzdelávanie a výcvik poddôstojníkov od prípravy profesionálnych vojakov v hodnosti desiatnik na povýšenie do prvej poddôstojníckej hodnosti čatár, ale aj poddôstojníkov na výkon funkcie s cieľom pripraviť ich na vedenie a výcvik vojakov.

Široká ponuka

Podľa veliteľa poddôstojníckej akadémie štábného nadrotmajstra Milana Pavlíka sa v súčasnosti v poddôstojníckej akadémii uskutočňujú Kariérne kurzy: vstupný poddôstojnícky kurz OR-5, zdokonaľovací poddôstojnícky kurz OR-6, vyšší poddôstojnícky kurz OR-7 a kurz štábných nadrotmajstrov OR-9. Funkčné a odborné kurzy: štábný poddôstojnícky kurz pre OR-4 až OR-9, kurz veliáci poddôstojníkov rôt úrovne pre OR-7 a OR-8, kurz regrutačných poddôstojníkov úrovne OR-5 až OR-7 a kurz inštruktorov základného vojenského výcviku úrovne OR-6 až OR-8. Po absolvovaní kariérnych kurzov OR-6 a OR-7 realizuje aj odborný výcvik líderstva. Základom ďalšieho odborného výcviku poddôstojníkov frekventantov kurzov je ich spoločná odborná príprava a odborná taktická príprava v jednotlivých odbornostiach (ženijnej, mechanizovanej a tankovej, chemickej, delostreleckej a logistickej). Obsahovej náplni a cieľom jednotlivých kurzov sme sa bližšie venovali vlni v júňovej Obrane v článku „Poddôstojnícka akadémia po novom.“

Nové kurzy

Ako pripomína veliteľ poddôstojníckej akadémie reálny život a potreby jednotlivých útvarov a zložiek OS SR si vyžiadali niektoré zmeny. Na jednej strane sú to zmeny obsahovej náplne jednotlivých kurzov. Už v minulom roku spracovali nové programy najmä kariérnych kurzov usúťých na mieru požiadavkám našich odberateľov, tento výcvikový rok realizujú kurzy podľa novo spracovaných programov. Na strane druhej je to koncepcia zámeru vytvorenia nových kurzov, ktoré by odzrkadľovali súčasnú potrebu OS SR. Koncepciu predložili na vojenskú radu NGŠ v apríli tohto roka. Materiál obsahuje návrhy riešení vzdelávania a prípravy mužstva a poddôstojníkov v Prápor výcviku SvP OS SR v Martine v zmysle meniacich sa potrieb OS SR. Z dokumentu vyplýva, že sa usilujú o zriadenie viacerých nových kurzov. Napríklad kurzu výkonných

poddôstojníkov, technikov rôt, kurzu inštruktorov či štandardného kariérneho kurzu OR-8, t. j. kurzu pre nadrotmajstrov.

Výkonní poddôstojníci sú poddôstojníci, ktorí každodenne pracujú s materiálom vysokých účtovných hodnôt. Skúsenosti ukazujú nevyhnutnosť vytvoriť a zaradiť predmetný kurz do systému vzdelávania a prípravy poddôstojníkov. Lebo keď nebude výkonný poddôstojník dostatočne odborne pripravený, môže svojím ne kvalifikovaným výkonom funkcie spôsobiť škody na majetku OS SR. Programy kurzu chcu postaviť na vedomostiach predpisov o starostlivosti, manipulácii s materiálom, účtovaní, vedení dokumentácie, vedení skladového hospodárstva a pod.

Nové trendy vzdelávania

Skúsenosti ukazujú, že treba vytvoriť aj kurz technikov rôt. Veď práve technik roty je predpokladom dobrého fungovania techniky každej jednotky. V súčasnosti väčšinou zastávajú spomínané funkcie bývalí absolventi vojenských stredných odborných škôl či práporčíckej školy. Postupne však na ich miesta prichádzajú poddôstojníci, ktorí spomínanú odbornú prípravu a vzdelanie nemajú. „Preto ich treba v tejto oblasti odborne pripraviť. Dôraz v tomto kurze chceme položiť predovšetkým na ovládanie predpisov týkajúcich sa starostlivosti o techniku, vedenie základnej prevádzkovej dokumentácie, vykonávanie revízií, detekciu porúch, ako aj plánovanie prevádzky techniky a jej ošetrovanie,“ pripomína štábný nadrotmajster Pavlík.

To však nie je všetko. Pripravujú kurz inštruktorov, prostredníctvom ktorého by boli pripravovaní všetci inštruktori OS SR na svoje pozície tak, aby ich budúci výkon bol plnohodnotný, a najmä metodicky správny. Prax ukazuje, že chýba štandardný kariérny kurz OR-8, a to kurz pre nadrotmajstrov. V súčasnosti ho nahrádza vyšší poddôstojnícky kurz OR-7, ktorý pripravuje poddôstojníkov na povýšenie ako do hodnosti rotmajster, tak aj nadrotmajster.

Práca s mapou

Dohoda ministerstva a veteránov

Minister obrany Ľubomír Galko podpísal 3. júna Dohodu o vzájomnej spolupráci medzi Ministerstvom obrany SR a Úniou veteránov Slovenskej republiky. Ocenil prácu Únie veteránov (predtým UN Veterans Slovakia), ktorá sa dlhodobo usiluje o propagáciu OS SR a ich vojenských misií. Predmetom dohody je najmä starostlivosť o vojnových veteránov a spolupráca pri prezentácii činnosti OS SR. „Ďakujeme za podporu, ktorú dostávame a ktorá isto aj vďaka tejto aktuálnej Dohode bude pokračovať,“ povedal prezident Únie plukovník vo výslužbe Ľubomír Kolenčík, v roku 1993 veliteľ prvého kontingentu Armády SR na Balkáne. Minister Galko mu zároveň zablahožedal k vyznamenaniu, ktoré 30. mája prevzal v sídle OSN v Ženeve. Pamätnú medailu OSN za prínos k posilneniu mieru vo svete mu odovzdal Laurent Attar – Bayron, prezident Medzinárodnej asociácie príslušníkov mierových síl. Únia vojnových veteránov SR sa zároveň stala riadnym členom asociácie, ktorá má sídlo vo francúzskom Lyone.

/ Pavol VITKO

Obhájili víťazstvo

Slovenské modré barety na Cypre obhájili víťazstvo v súťaži vojenských zručností, ktorá sa uskutočnila 26. mája v priestoroch veliteľstva misie v Nikózii. Potvrdili tak, že sú najzručnejšími vojakmi pôsobiacimi v misii UNFICYP. Podujatia sa zúčastnilo deväť tímov. Zastúpenie v nich mali aj britskí, argentínski, írski, srbskí, chorvátski či maďarskí vojaci. Okrem fyzickej záťaže museli zvládnuť aj disciplíny, ktoré preverili ich pripravenosť na riešenie reálnych úloh vyplývajúcich z mandátu misie. Súťažilo sa v zrýchlenom presune so záťažou, riešení veliteľskej úlohy, čítaní mapy, jazde autom, streľbe z osobnej zbrane, reakcii na incident a na záver pripravenosť preverila prekážková dráha. Slovenský tím si vytvoril dobrú východiskovú pozíciu už pri zrýchlenom presune so záťažou, ktorý s prehľadom vyhral. „Ďakujeme víťaznému tímu za vzornú reprezentáciu Slovenska v zahraničí. Boli ste pre nás víťazi už na štarte, v celi ste len potvrdili vaše kvality a darovali nám tak nádherný darček k desiatemu výročiu pôsobenia slovenského kontingentu v tejto misii,“ uviedol veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Vladimír Vošťiar.

/ kpt. Elemír FARKAŠ

/ foto rtm. Radovan HVIŠŤ

Memoriál Jozefa Gabčíka

V Žiline sa uskutočnil 28. mája už 17. ročník memoriálu Jozefa Gabčíka. Takmer 170 účastníkov behu dlhého 10, 5 kilometra čakali ťažké podmienky. Počas preteku, ktorý bol odštartovaný neďaleko rodného domu hrdinu protifašistického odboja Jozefa Gabčíka v obci Poluvsie, museli bojovať s miestami hustým dažďom a rozmočenou traťou. Podľa veliteľa žilinského piateho pluku špeciálneho určenia plukovníka gšt. Ľubomíra Šeba súťažili pretekári nielen zo Slovenska, ale aj z Českej republiky, Poľska a Ukrajiny. Celkovým víťazom sa napokon stal Jozef Urban z Bardejova, medzi ženami dominovala Natália Malaja z Ukrajiny. Medzi vojakmi bol nakoniec najrýchlejší poručík Karol Ďžalaj z domáceho žilinského útvaru. V najstaršej vekovej kategórii mužov nad 60 rokov si úspešne počinaj aj prvý veliteľ žilinského pluku plukovník vo výslužbe Jozef Tuček. Zaujímavosťou bol spoločný beh celého 60-členného balíka príslušníkov žilinského pluku. Do cieľa ich trochu netradične viedla na svojom koni Tomina ich kolegyňa majorka Svätľana Tomanová.

/ Jozef ŽIAK

Striebro pre študentku AOS

/ PhDr. Alena HARAGOVÁ

Na Majstrovstvách Slovenska vo fitness žien, ktoré sa konali 21. mája v Piešťanoch obsadila študentka Akadémie ozbrojených síl voj. Nikola Bezoušková v kategórii do 163 cm 2. miesto. Je študentkou 1. ročníka AOS, študuje odbor manažment vojenskej organizácie. Intenzívne trénuje len tri mesiace a samotnú ju prekvapili výsledky. Majstrovstvá Slovenska boli jej druhou súťažou, na ktorej sa zúčastnila. Prvou konfrontáciou s konkurentkami bola aprílová exhibičná súťaž Miss fitness českých a slovenských fitnessiek v Trenčíne, kde v konkurencii 12 súťažiacich obsadila 5. miesto. Nikola sa pripravuje v klube VTJ Technika, FBC Liptovský Mikuláš pod vedením trénera kulturistiky a fitness Ing. Ľubomíra Hečku. Venuje sa aj športovej gymnastike v Závažnej Porube pod vedením Ivany Betkovej.

Pohár vyhrali slovenskí veteráni

/ Pavol VITKO

V prvom ročníku medzinárodného Pohára vojnových veteránov (War veterans cup) v malom futbale zvíťazil tím Únie vojnových veteránov Slovenskej republiky. Víťazi získali putovný pohár ministra obrany SR Ľubomíra Galka. Turnaj sa konal 20. mája v Tomášikove na počesť slovenských vojakov, ktorí zahynuli počas plnenia svojich povinností v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Bol aj súčasťou osláv Medzinárodného dňa príslušníkov mierových síl OSN. Štátny tajomník MO SR Róbert Ondrejcsák odovzdal pohár ministra obrany Ľubomírovi Kolenčíkovi, plukovníkovi vo výslužbe a prezidentovi Únie vojnových veteránov SR, ktorý bol v roku 1993 bol prvým veliteľom slovenského kontingentu v misii UNPROFOR na Balkáne. V Tomášikove medzi sebou súperili napríklad mužstvá vojenských pridelencom akreditovaných v SR, vojnoví veteráni z Varšavy, Česká stráž prezidenta SR, či mužstvo ministerstva obrany. Tucet tímov doplnili o. i. mužstvá trnavského a banskobystrického samosprávneho kraja, policajti z Galanty či zástupcovia Združenia miest a obcí Slovenska z regiónu Galanty a Sale.

Majster Európy z Dukly

/ red

/ foto VŠC Dukla

Čo slúbil pri návšteve ministra obrany Ľubomíra Galka vo VŠC DUKLA, to aj splnil. Nielenže zvíťazil na majstrovstvách Slovenska ale je opäť najlepším kulturistom v Európe v kategórii do 100 kg. Už päťnásobný majster Európy v kulturistike mužov a párov rtm. Štefan Havlík je známy tým, že pred žiadnym významným podujatím v tomto športe nehovorí iba o postupe do 6-členného finále, ale vždy otvorene a priamo o chystanom útoky na najvyššiu priečku. Inak to nebolo ani pred odchodom na ME 2011 do Sofie (21. - 22. mája). „Kulturistika je beh na veľmi dlhé trate. Venujem sa jej pomaly už dvadsaťdva rokov. Začínal som, keď som mal štrnásť, onedlho budem mať tridsaťšesť,“ povedal pretekár Vojenského športového centra DUKLA Banská Bystrica. „Už po sobotňajšom semifinále som vedel, že vo finále idem na zlatú medailu. Stačilo mi vidieť fotografie súperov zo semifinále a vedel som, že ak dobre zabojujem a totálne predám svoju aktuálnu športovú formu, budem mať štvrtý titul v individuálnej súťaži z majstrovstiev Európy. Jeden som vyhral s Jankou Purdjakovou v súťaži párov,“ povedal Štefan Havlík.

Skvelý Matej Tóth

/ red

Historický zápis sa v portugalskom mestečku Olhao postaral na 20 km slovenský chodec nrtm. Matej Tóth, ktorý časom 1:23:53 obsadil druhé miesto. Najlepší európski chodci sa stretli 21. mája v pobrežnom meste Olhao na juhu Portugalska na 9. ročníku Európskeho pohára. Medzi 222 účastníkmi z 26 krajín nechýbali pod vedením trénerského dua Benčíkovcov ani 8 Slováci (až siedmi z nich členovia VŠC DUKLA Banská Bystrica). Najväčšia pozornosť a očakávanie sa upierali na slovenskú chodeckú jednotku Mateja Tótha, ktorý v súťaži potvrdil svoje kvality. Slováci sa v európskej konkurencii nestarali a z Portugalska sa domov vrátili ako najúspešnejšia výprava v histórii Slovenska hlavne vďaka striebornej medaile Mateja Tótha a deviatemu miestu Patrika Špeváka. V pretekoch sa nestaral ani náš druhý reprezentant Anton Kučmín, ktorý obsadil slušné 17. miesto, čím obhájil pozíciu z minuloročných ME.

Bin Ládinov úkryt

/ pplk. Peter ŠVRLO

náčelník oddelenia spravodajstva a EB,
odboru pre operácie, veliteľstva Pozemných síl OS SR Trenčín

/ foto TASR

Zabitie Usámu bin Ládina

V Afganistane a v susednom Pakistane prebieha množstvo špeciálnych operácií s rôznym stupňom utajenia a rôzneho rozsahu. Rozsah špeciálnych operácií zahŕňa operácie v partnerstve s afganskými, prípadne pakistanskými bezpečnostnými zložkami, ďalej samostatné operácie síl špeciálneho určenia relevantných koalíčných a spojeneckých krajín v operácii ISAF alebo operácie pod hlavičkou velenia ozbrojených síl USA v Afganistane (Enduring Freedom), až po vysokoprofilové špeciálne operácie s najvyšším stupňom utajenia v rámci protiteroristickej kampane.

Aj operácia, pri ktorej bol zabitý Usáma bin Ládin, patrí k špeciálnym operáciám s vysokým profilom, vojenským a politickým rizikom, vysokým stupňom utajenia a súčinnosti so špeciálnymi službami spravodajstva (CIA a pravdepodobne aj iné), kde výkonnou zložkou bola na to určená vojenská zložka.

Špeciálna operácia

Nemenej dôležitým znakom tejto operácie je aj skutočnosť, že bola v konečnom dôsledku riadená z najvyšších miest administratívy USA a jej výsledok má dosah strategických rozmerov v celosvetovom meradle.

Samotné plánovanie a príprava špeciálnej operácie s cieľom zadržať alebo zabiť vodcu siete al Káida bol dlhodobý proces postupného zhromažďovania spravodajských informácií o Ládinovi, mieste jeho predpokladaného pobytu, kontaktoch a aktivitách, ale aj o celkovej situácii v relevantných priestoroch z hľadiska vojenského, politického, geografického, meteorologického a o obyvateľstve a bezpečnostných zložkách v týchto priestoroch.

Tieto spravodajské informácie následne podrobili detailným analýzám a výsledné spravodajské produkty boli podkladmi pre podrobné plánovanie na priamu údernú akciu. Na jej realizáciu boli vyčlenené sily a prostriedky „Naval Special Warfare Development Group“ (skrátene DEVGRU) amerického námorníctva, známej zo starých čias ako SEAL Team 6, ktorú môžeme považovať za ekvivalent podobnej zložky v rámci pozemných síl (US Army) 1st Special Forces Operational Detachment – DELTA. Zaujímavým faktom je, že šéfom Spoločného veliteľstva špeciálnych operácií (Joint Special Operations Command) USA v tom čase bol viceadmirál, príslušník US NAVY, čo aj napovedá, prečo práve príslušníci DEVGRU boli vyčlenení na plnenie úloh.

vom strese a v podmienkach maximálneho utajenia. Tieto faktory dávajú do popredia schopnosti personálu podieľajúceho sa na operácii a úspech dlhodobej plánovacej a prípravnej časti celej operácie až po samotné zabitie bin Ládina.

Na záver možno konštatovať, že sa dodržali všetky hlavné princípy úspešného vykonania vysokoprofilovej špeciálnej operácie so strategickým vojensko-politickým významom, a to najmä v tých smeroch, ktoré opisuje viceadmirál McRaven (bývalý príslušník SEAL, dôstojník podieľajúci sa na tajných špeciálnych operáciách v Iraku a Afganistane a prvý riaditeľ NATO Special Operations Coordination Centre, dnes NATO Special Operations Headquarters) vo svojej knihe „Špeciálne operácie, 1995“. Medzi kľúčové princípy uvedené v jeho knihe, ktoré sa aj dodržali v operácii, patria najmä:

Operácia, ktorá viedla k zabitiu bin Ládina, nám ukazuje cestu, akou by mala ísť budúcnosť boja proti terorizmu. Nemalo by ísť o masové opatrenia, ale o selektívnu prácu.

Obrovskými bezpečnostnými akciami nič nezmôžete, teroristi budú existovať stále. Útok vždy môže prísť odtiaľ, odkiaľ ho nečakáte.

Lawrence J. Korb
Center for American Progress

- Realizácia čiastkových a komplexných nácvikov – napriek vysokej kvalite personálu, výcviku, materiálu a techniky je nevyhnutné v špeciálnych operáciách pred samotným spustením akcie a pred dosiahnutím bojovej pohotovosti vykonať dostatočné množstvo nácvikov na zautomatizovanie činností vo všetkých fázach a byť pripravení na riešenie neočakávaných situácií. Nácviky treba vykonávať aj po dosiahnutí bojovej pohotovosti na splnenie úlohy, a to najmä v prípadoch, ak je čakanie na „ZELENÚ“ dlhé a ak sa na základe spravodajských informácií mení situácia.
- Dostatok spravodajských informácií – prísun hodnoverných a včasných spravodajských produktov počas celého trvania špeciálnej operácie je kritický na dosiahnutie úspechu a elimináciu nepredvídaných situácií.
- Rýchlosť a prekvapenie – vzhľadom na veľkú zraniteľnosť špeciálnych jednotiek, ich veľkosť a dostupnú palebnú silu, činnosť v nepriateľskom a vojensko-politickom citlivom priestore sú rýchlosť a prekvapenie významným nástrojom na získanie prevahy nad nepriateľom. Nárast času stráveného počas akcie v objekte znamená rýchlu stratu výhody nad nepriateľom a zvyšovanie rizika neúspechu celej operácie.
- Využitie noci – tma poskytuje operátorom špeciálnych jednotiek výhodu skrytu, výhodu využitia technických prostriedkov a zvyšuje efekt momentu prekvapenia.

Ako to vlastne bolo

Na základe dostupných informácií možno hodnotiť špeciálnu operáciu, ktorej výsledkom bola likvidácia hlavy al Káidy v Pakistane, ako úspešnú. Je otázkou času, čo prinesú nové poznatky a zistenie typu „ako to vlastne bolo“ a kedy sa postupne tieto informácie dostanú na verejnosť. Už teraz je však jasné, že sa vynárajú rôzne teórie a analýzy, ktoré rôznym spôsobom hodnotia celú operáciu. Začínajú sa objavovať otázky typu, či bol naozaj bin Ládin zabitý počas operácie, či to nebola len obyčajná poprava starého muža, či by nebolo lepšie ho zajať živého a postaviť pred súdy (aj izraelský MOSAD postavil Eichmana najprv pred súd), či pakistanská ISI (spravodajská služba) naozaj nevedela, čo sa deje, aký bude mať táto udalosť účinok na vzťahy USA – Pakistan pre narušenie štátnej suverenity veta ďalších otáznikov. (autor bol od decembra 2010 do júna 2011 veliteľ slovenského kontingentu ISAF v Afganistane).

Dôchodkové zabezpečenie vojakov

/ Michaela FARKAŠOVÁ

Špecifické systémy sociálneho zabezpečenia vojakov majú všetky krajiny v Severoatlantickej aliancii. Výnimkou nie sú ani svetové veľmoci, kde má armáda stále silné postavenie – Rusko, Čína. Tieto systémy sú vo väčšine prípadov koncepčne, legislatívne aj organizačne samostatné a zabezpečujú ich ministerstvá obrany jednotlivých krajín.

Výsluhový dôchodok / príspevok získava vojak po odpracovaní presne určeného počtu rokov (od 15 do 25 rokov a viac v uniforme) alebo pri vzniku invalidity v súvislosti s výkonom služby. Suma varuje od päť percent až do 80 percent príjmu; čím viac odpracovaných rokov, tým je vyššia. Za základ berú jednotlivé krajiny buď hrubý služobný príjem za posledný kalendárny rok pred zánikom služobného pomeru, alebo viac rokov, prípadne v závislosti od krajiny ho vypočítajú aj z čistého príjmu.

Systém v ČR

K 31. decembru 2010 poberalo v Českej republike výsluhový príspevok 17 380 príjemcov – bývalých vojakov z povolania. Priemerná výška dávky k tomuto dátumu bola

11 632 českých korún (482 eur). Najnižší výsluhový príspevok činil 998 českých korún (41 eur). Najvyšší výsluhový príspevok bol 64 091 českých korún (2 656 eur). Výsluhový príspevok podlieha od 1. januára 2011 zrážkovej dani vo výške 15 %. Súbeh výsluhových náležitostí a platu v štátnej či súkromnej sfére je v Čechách stále možný. Príspevok na bývanie je v súčasnosti v priemere 10 200 Kč (422,66 eura).

Úsporným opatrením verejných financií bolo nielen zdanenie výsluhového príspevku. V celej českej štátnej správe, teda aj príslušníkom AČR, sa znížila platová tarifa o desať percent (v AČR šlo priemerne o 1 700 Kč (70 eur) mesačne.

Podľa Jany Zechmeisterovej z tlačovej služby českého ministerstva obrany, ministerstvo obrany vníma negatívne sociálne následky uvedených opatrení na príslušníkov armády a ako jeden z hlavných cieľov na tento rok si stanovilo pripraviť taký súbor krokov, ktorý by účinok týchto opatrení v rámci možnosti minimalizoval. Zachovanie konkurencieschopnosti AČR na trhu práce je takisto jedným zo základných cieľov pripravovanej Bielej knihy o obrane.

V záverečnej časti nášho seriálu o taktickom simulátore MILES 2000 sme boli zvedaví, ako sú s ním spokojní zástupcovia jednotlivých útvarov a zariadení, ktorí ho vyskúšali pri výcviku. V čom vidia jeho prínos a jeho silné stránky, ale na druhej strane aj určité obmedzenia a nedostatky spomínaného systému.

/ Jozef ŽIAK

Plusy a mínusy MILES 2000

Podľa zástupcu veliteľa prešovskej mechanizovanej brigády plk. gšt. Jaroslava Košudu systém MILES 2000 predstavuje pre výcvik v každom smere obrovský prínos a vyššiu atraktivitu. Aj napriek určitým nedostatkom je neprehliadnuteľné zrealenie precvičovaných činností pri dvojstranných cvičeniach v celom spektre útočných, obranných a umožňujúcich aktivít. Správanie vojakov počas bojovej činnosti s použitím systému MILES sa zmenilo z takpovediac ležérneho prístupu, kde ma nikto nemôže zasiahnuť a nič sa mi nemôže stať, na prístup buď ostrážity a cvič realne.

Zrealenie výcviku

„Aj napriek tomu, že výcvik s bojovou pásovou technikou bol v poslednom čase obmedzený, bolo pri posledných výcvikoch vo VVP badať aj zlepšenie činnosti vodičov pri manévrovaní s vozidlami, ak na ňom bol inštalovaný MILES. Pre riadiacich funkcionárov za použitia výstupu na EXCON predstavoval systém maximálne pohodlné a efektné C2. Taktiež im umožňoval real-time kontrolu vykonávania jednotlivých fáz operácií. Prejavili sa však aj nedostatky, ktoré neboli vždy spôsobené samotným systémom, ale viac-menej jeho konštrukčnou nedokonalosťou a ľudským umom. Vojaci zistili, ako systém oklamať na úrovni jednotlivca (inštaláciou rôznych hliníkových fólií na komponenty, prípadne extrémne neférovým spôsobom zloženia si snímačov z prilby, keď sa stávali prakticky nezasiahnutelnými – bola by potrebná detekcia odstrojenia komponentu systému z tela vojaka). Ďalším nedostatkom, a to problém konštrukčného charakteru, ale aj opotrebovania komponentov, bola nevyhnutnosť častej rektifikácie systému ručných zbraní, t. j. časté rozladenie osi laserového lúča zo značkovača s mieridlami zbrane. Ak vezmeme do úvahy veľkosť komponentov rozmiestnených na tele vojaka (vesta s baterkou a GPS, senzory na prilbe), zistili sme, že za predpokladu plnenia úlohy v plnom taktickom vystrojení sú tieto komponenty mierne povedané obmedzujúce a kolidujú s ostatnými prvkami výstroja vojaka (NMS). Za ďalší problém sa považuje nemožnosť a neochotu používať tento systém ako mobilný element, ktorý pre potreby určitých etáp výcviku môže byť zapožičaný útvarom. K tomu by bol samozrejme

vhodnejší nejaký kompaktnejší spôsob riadenia (EXCON),“ sumarizuje skúsenosti útvarov prešovskej brigády jej zástupca veliteľa.

Škoda, že je len jeden MILES

„Ak to v krátkosti zhrnieme, tak sa dajú konštatovať tieto plusy a mínusy súčasného systému, ktorý sa dá hodnotiť dnes už ako zastaraný. Medzi jeho plusy nesporne patrí zrealenie a zatraktívnenie výcviku, prinútenie vojaka správať sa takticky počas bojovej činnosti, real-time obraz a kontrola z úrovne riadiaceho. Medzi jeho slabiny a nedostatky, naopak, treba uviesť určité konštrukčné nedostatky a možnosť oklamať systém, častú rektifikáciu komponentov ručných zbraní, jeho problematickú mobilitu za predpokladu použitia EXCON (nevyhnutnosť presúvať vysilače). Aj napriek určitým spomenutým nedostatkom môžeme konštatovať, že pre súčasnú potreby OS SR v oblasti výcviku tento systém plne postačuje,“ hovorí plk. gšt. Jaroslav Košuda.

Poučenie na vlastných chybách

Kapitán Stanislav Plánka, veliteľ roty podpory velenia multifunkčného práporu z Hlohovca sa podľa vlastných slov po prvý raz dozvedel o systéme MILES 2000 niekedy na konci roka 2008 z nášho časopisu Obrana, kde bola reportáž o jeho využití pri výcviku mechanizovanej jednotky. „Veľmi ma to zaujalo, takže som začal hľadať cestu, ako sa dostať na VVP Lešť a vykonať výcvik s ním s našou vtedy deklarovanou jednotkou rota NSE, ktorá bola v zostave Česko – slovenskej bojovej skupiny Európskej únie. Boli sme prvá jednotka v rámci sil výcviku a podpory, ktorá mala možnosť cvičiť tri dni s týmto systémom. Precvičovali sme obranu a ochranu logistického konvoja pri plnení prepravnej úlohy. Jednoznačne vojaci spolu so mnou boli nadšení z výcviku s využitím daného systému. Najmä príslušníci OPFOR, ktorí na nás doslova usporiadali poľovačku a boli na seba hrdí, koľko strát nám dokázali spôsobiť. V prvý deň sa im pri jednej pasci podarilo zastreliť z 56 príslušníkov konvoja 21. Počas piatich minút. Pričom na pasci sa podieľalo z celkového počtu 10 príslušníkov OPFOR tuším len šesť. Zvyšní čakali v zálohe

S uvedenými názormi a postrehmi zo strany užívateľov taktického simulátora MILES 2000 sa oboznámil aj riaditeľ Odboru simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť podplukovník Róbert Totkovič. „Osobne poznám plk. gšt. Košudu, plk. Iboša i kpt. Plánku. Obdobne aj ich hodnotenie výhod a nevýhod MILES-u. Chápem ich požiadavky, ale zároveň si uvedomujem aj technické možnosti zariadenia, ako aj vlastnú organizačnú štruktúru. A to neviem zmeniť. Realistickosť systému požadovaná používateľmi z môjho pohľadu nie je kritériom výcviku, ale je kritériom samotnej vojny. Poznám anabázu prípravy projektu, jeho transport na Slovensko, zámer využitia, ako i finančné možnosti. Jednoducho informácie, ktoré súčasným používateľom nie sú známe, a preto som ku kritike zdržanlivejší. S ich nárokmi sa vzhľadom na spomínané finančné a organizačné obmedzenia stotožňujem len čiastočne. Napriek tomu, že cítim z ich strany dobrý úmysel pomôcť ďalšiemu zrealeniu a kvalite výcviku,“ reaguje podplukovník Totkovič.

a do priebehu prepadu sa nedostali s nami do kontaktu. Nám sa podarilo z nich zneškodniť len troch,“ spomína na svoju prvú skúsenosť s MILES-om kapitán Plánka. Okrem zrealenia výcviku vyzdvihuje aj enormnú úsporu cvičného streľiva. Vojaci strieľali len vtedy, keď si boli istí, že nepriateľa vyradia. Kapitán Plánka ďalej u vojakov pozoroval, že sa rapídne zvýšilo ich taktické zmýšľanie. Nútilo ich prispôbovať sa okolnostiam, začali si uvedomovať, že môžu padnúť v boji. Očakávania boli naplnené v plnej miere, len škoda, že na výcvik bol plánovaný obmedzený počet dní, takže sa nemohli modelovať všetky situácie. Podľa kapitána Plánku by bolo dobré vybaviť uvedeným systémom aj ostatné výcvikové zariadenia, prípadne umožniť jeho zapožičanie aj ostatným bežným jednotkám, ktoré majú svoje vlastné posádkové cvičiská.

Vojaci sa začali správať bojovo

Zástupca veliteľa topoľčianskej mechanizovanej brigády plk. Zoltán Iboš z vlastných skúseností hovorí, že MILES priniesol do výcviku jednoznačne reálnejšie vnímanie operačného prostredia, najmä čo sa týka ochrany vlastných vojsk. Doteraz statické terče alebo imitátori s cvičnou municiou, kde nebolo možné objektívne hodnotiť boj, nahradil systém, ktorý je nekompromisný a objektívny. Donútil vojakov vnímať priestor operácie a správať sa bojovo. Operácie, ktoré sa v minulosti uskutočňovali formou ukážky, sú dnes reálne. Vojaci sú tak neustále pod tlakom a nám veliteľom to konečne umožnilo, aby vojaci vnímali boj reálnejšie, čo sa nám v minulosti nikdy nedarilo a vojaci si z cvičení robili sídliskovú bojovú hru. Reálne straty nútia veliteľov manévrovať, používať operačné klamanie a využiť všetky možnosti na víťazstvo. „Osobne si už ani neviem predstaviť cvičenie bez MILESu. Skúsenosti ukázali, že dobre pripravený nepriateľ dokázal zničiť 25 nepripravených našich vojakov, pri prvých cvičeniach sa naše straty pohybovali okolo 40 až 50 percent, čo je nepripustné. Rota, ktorá išla do boja po starom, mala proti 14 ozbrojencom straty v zastavanom prostredí 50 vojakov. No po pochopení reality a operačného prostredia boli straty minimálne. Záverom je nevyhnutné konštatovať, že MILES áno, ale jedinou nevýhodou je to, že ho nemáme aj v útvaroch a musíme chodiť iba do VVP Lešť,“ konštatuje plk. Zoltán Iboš.

S MILES-om sa ešte veliteľ jednotky michalovského mechanizovaného práporu zoznámil aj dnešný príslušník trenčianskeho veliteľstva pozemných síl kapitán Jaroslav Kostrej. Bolo to počas rotného taktického cvičenia na tému Útok roty v zastavanom priestore vo Výcvikovom priestore Lešť. Prínos tohto systému vidí v zrealnení, imitácii situácie podobnej reálnemu boju. Systém dokáže preveriť, či vojak mieri na protivníka, alebo len strieľa do vzduchu, to motivuje vojaka, aby sa pridržal zásad taktického správania na bojisku, maskoval, pri presunoch využíval terén, koordinoval svoju činnosť s ďalšími príslušníkmi jednotky. Nezanedbateľne je možnosť imitovať rozmyšľajúceho nepriateľa a možnosť precvičiť široké spektrum imitovaných činností, ktoré by sa inak dali ťažko imitovať.

Vojaci sa naučili podvádzať MILES

„Ako každý iný systém aj tento má svoje nevýhody. Vojaci sa rýchlo učia a dokážu ich využívať. Napríklad ak je vojak za krovím, trávnatým porastom, laserový lúč tieto prekážky nedokáže prekonať, ale reálna strela by ich prekonala... Medzi ďalšie spôsoby ako podvádzať, patrí zakrývanie senzorov bľatom alebo výstrojnými súčiastkami a tam je ten istý efekt nesmrteľnosti. Aby sa nepodvádzalo, dohliadajú rozhodcovia, ale tí nemôžu byť všade,“ zdôrazňuje kapitán Kostrej. Medzi útvary, ktoré v poslednom období často využívali MILES 2000, patrí martiniský mechanizovaný prápor. Nadporučík Vladimír Moško z jeho velenia medzi predností

MILES dokáže zatraktívniť poňný výcvik

počíta značné priblíženie sa reálnemu vedeniu bojovej činnosti, možnosť vyhodnocovania – spätnej väzby. Použitie MILES-u núti veliteľov rátať so stratami, vykonávať neustále plánovací proces a rozhodovať! Cvičiacich núti správať sa takticky: maskovanie, krytie, prískoky, terénne nerovnosti, istenie sa navzájom. Medzi jeho nedostatky a obmedzenia zaraďuje nepraktické upínanie na nosný modulárny systém, pri presunoch pásovou technikou sa súčiastky často zachytávajú, ako aj to, že dosah laserového lúča nekorešponduje s reálnym dostreľom zbraní.

genmjr. Karol Schwarz

plk. Heinrich Timpe

Nepriatelia z Dukly: podanie rúk po 66 rokoch

Nadporučík Karol Schwarz a poručík Heinrich Timpe sa snažili jeden druhého vyradiť z boja. Inými slovami – zabiť. Ako inak – veď bola vojna. 24-ročný Karol bojoval v roku 1944 v Karpatsko-duklianskej operácii ako veliteľ práporu samopalníkov 1. československého armádneho zboru. Prebýjali sa na Slovensko. 21-ročný Heinrich velil baterii útočných diel nemeckého Wermachtu, ktorej sa v septembri 1944 podarilo s jednotkami horskej divízie dočasne zastaviť vlom československých a sovietskych jednotiek na úseku Čertižné-Medzilaborce.

Je 11. mája 2011. Viac ako 66 rokov po bojoch na Dukle. Generálmajor v. v. Karol Schwarz a plukovník v. v. Heinrich Timpe spoločne kladú kvety k Pamätníku oslobodenia v Bratislave. Zasalutujú a podajú si ruky. Podobné neformálne gesto zmierenia medzi priamymi účastníkmi slovensko-nemeckých bojov sme u nás ešte nezaznamenali. Boje na Dukle si vyžiadali 2 389 životov Čechov a Slovákov, 60 tisíc Sovietov a 11-tisíc Nemcov.

Pod Pamätníkom oslobodenia

„Ako dôstojník Wermachtu som bol cez 2. svetovú vojnu 11-krát zranený a bojoval som naozaj do posledných hodín vojny. No dnes sa teším, že Európa žije svoj spoločný demokratický život,“ hovorí nemecký plukovník. „V rámci Rýchlej divízie ma Slovenská republika nasadila na východný front bojovať proti Sovietskemu zväzu. Rýchlo som však pochopil, kde je pravda, za ktorú chcem bojovať ja. Už v roku 1943 som prebehol k Rusom s cieľom poraziť vás, Nemcov. A tiež som bojoval do posledného dňa pre náš víťaznej vojny...“ spomenie slovenský generálmajor.

Veru, je to zaujímavý rozhovor. Muži sedia pod slnečnikom blízkej kaviarne. Hoci je predpoludnie, nemôžu si nepripnúť na zdravie. A na zmierenie. Ako inak – slovenskou borovičkou. „Naše jednotky utrpeli vážne straty a prišli o iniciatívu. Poniže Dukly pri dedine Habura navyše hrozilo obklúčenie časti našej armády. Hore dolinou som bol so svojou jednotkou poverený uskutočniť prieskum bojom. Strielali na nás z troch strán, ale Haburu sme na potrebný čas opäť získali. Napokon sa zovretiu podarilo zabrániť a naši mohli ustúpiť...“ spomína na Duklu Nemec.

„Po 12-dňových bojoch na Dukle, na polskej strane, mi z môjho 500-členného práporu ostalo už iba 35 bojасhpných mužov. Mína roztrhala aj môjho najvernejšieho priateľa Pavla Gregušku zo Štrby. Už som videl na hranicu, keď čepiny z mínometu zranili aj mňa. Kosti na ruke a nohe však ostali celé. Po desiatich dňoch na ošetrovni som sa vrátil znovu do prvej línie,“ pridáva svoje zážitky Slovák.

Zaujímavé je aj pozeráť sa na tých dvoch mužov. Tiež preto, lebo akoby v sebe tak trochu niesli symboliku svojich vtedajších armád. Vysoký, štíhly a precízny plukovník Timpe chodí stále vzpriamený. A niekedy viac pochoduje, ako chodí. Podsaditejší a usmievavejší generálmajor Schwarz kráča uvoľnenejšie, ale citíť z neho nesmiernu vôľu, húževnatosť a odolnosť. Nie, tretiu borovičku si už nedajú. Stačí – veď je ešte iba pred obedom. Potom spolu sedia vedľa seba v aute, ktoré odváža generála Schwarza domov na okraj Bratislavy. Je úžasné pozeráť sa na nich, ako sa smejú. Rozprávajú sa o rodine. O deťoch a o vnúčatách. Tešia sa zo života. A tešiť sa z neho môžu aj preto, lebo v tej najstrašnejšej vojne nezabili jeden druhého. „Pre mňa má dnešný deň obrovský význam. Nesmieme zabudnúť na to, čo bol fašizmus a čo bola druhá svetová vojna. Ale keď najmä mladým ľuďom aj bojovníci z oboch strán vtedajšieho frontu ukážu, že sa tešia zo spoločnej Európy, mal ten dňesok zmysel,“ miení generálmajor Schwarz, pred časom predseda a dnes čestný predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.

„Som veľmi dojatý a som šťastný, že sme sa mohli stretnúť a podať si ruky,“ úprimne odkrýva pred Schwarzovým domom svoje vnútro inak dosť strohý plukovník Timpe. Nie je to ešte o slze – ale oči, áno, tie má vlhké dojatím.

Bojovanie s francúzskou palicou

„Tu, aha, strela preletela nemeckou prílbou odzadu. Vojakovi čo ju mal na hlave, prerazila zadnú aj prednú časť lebky – a uviazla v prednej časti prilby...“ ukazuje plukovník v. v. Nikolaj Tegza najoriginálnejší kúsok zo svojej muzeálnej zbierky. Zbierku tento vojnový veterán pritom už bezplatne daroval Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Aj napriek tomu, že len za uvedenú nemeckú prílbú mu núkali niekoľko tisíc eur.

Plukovník Timpe berie prílbú do ruky so záujmom. Čiť z neho smútok. Nikto sa nečuduje... Potom žoviálny plukovník Tegza zoberie plk. Timpeho pod pazuchu a privedie ho k mape...

Opäť – ako zaujímavé je pozeráť sa na týchto bývalých nepriateľov z Dukly. A nielen z nej. Veď plk. Tegza sa prihlásil do bojov proti Nemecku ako dobrovoľník už v roku 1939. Vtedy sa formovala prvá čs. jednotka ešte na území rýchlo porazeného Poľska. Po ústupe na územie Sovietskeho zväzu ho paradoxne internovali ako väzňa v stalinskom gulagu. Živil na Vorkute za polárnym kruhom. Takmer neprežil od hladu a vyčerpania. „Tu je Buzuluk, kde vznikla prvá československá vojenská jednotka v Sovietskom zväze. Tam ma ako 45-kilového „bohatiera“ v novembri 1942 previezli na vlastnú žiadosť z gulagu. Túžil som bojovať za svoju vlasť,“ vysvetľuje svoj dramatický príbeh Nikolaj Tegza. Usmievajúc sa, ukazuje svojou francúzskou palicou na vojnovú mapu:

„Bojoval som pri Sokolove, bojoval som proti vám o Kyjev, Žaškov aj Bielu Cerkev.

Na západnej Ukrajine som bol ako podporučík zástupcom veliteľa protiletadlovej batérie. Vtedy ma v boji zranil váš mínometný granát. No po dvoch mesiacoch liečenia sme už mali na Dukle tú česť bojovať proti sebe,“ vtipkuje stále veselý Tegza. Čiť z neho radosť z dávneho vojnového víťazstva – o tom niet pochýb. No aj z toho, že sa stretáva so svojim bývalým protivníkom. Pritom s plk. Timpem hovorí bez štipky irónie či povýšeneckého tónu. To by bolo hneď poznať. Ich držanie sa popod pazuchy by v sekunde zvädlo...

Následne si jeho francúzsku palicu požičia plk. Timpe. Teraz ukazuje svoje boje na mape on: „Aj ja som sa do Wermachtu prihlásil dobrovoľne. Zmobilizovali ma ešte pred riadnou maturitou. Stal som sa delostrelec. Po bojoch v Orle a Charkove ma prvý raz ma vážnejšie zranil ruský samopalník v bojoch o Stalingrad. Mal som šťastie, že ma stihli odsunúť do zázemia skôr, ako naša miliónová armáda maršala von Paulusa padla do zajatia. No a okrem Dukly som sa zúčastnil najmä na ústupových bojoch v Poľsku. Ešte 20. apríla 1945, už u nás v Nemecku, naša armádna skupina zaútočila smerom na Bautzen. Cieľom bolo odľahčiť obrane Berlína. To sa, pravdaže, nepodarilo...”

„Aj my sme si mysleli, že priesmykom na Dukle v jeseni 1944 iba prefrčime a východoslovenský Prešov obsadíme do troch týždňov, nie za tri mesiace...“ spomenie plk. Tegza. No zároveň dodá: „Ale my sme ho napokon oslobodili...”

Oboch veteránov na Akadémii ozbrojených síl prijíma prorektor Pavel Nečas. Veterán Tegza, okrem toho, že tu má svoje múzeum, učil od roku 1959 do roku 1977 na vojenských školách. „Priятие na vojenskej akadémii je pre mňa veľká česť, lebo aj veľká časť mojej vojenskej kariéry bola spätá s vojenským školstvom,“ ozrejmi plk. Timpe. Priznáva, že z povojnovej dezilúzie a depresie ho dostalo až štúdium.

Hej – vyrastal v časoch hitlerovskej propagandy a ťažko chápal svet inak, ako mu predtým do hlavy natlačila hitlerovská propaganda. Aj preto na univerzite absolvoval dejepis a politológiu. A v 50. rokoch prijal ponuku podieľať sa na budovaní už demokratickej armády vtedy Nemeckej spolkovej republiky. Tešil sa, keď západné Nemecko pozvali do NATO, kde už boli aj armády kedysi znepriatelených štátov. A teší sa, že spolu so zjednoteným Nemeckom je v Aliancii aj Slovensko.

A ešte niečo: „Už ako dôstojník v zálohe som rokoch 1983 – 1990 šéfoval civilnému odbornému časopisu o vojenskej logistike a podpore vojsk. No a do roku 2005 som bol stálym nemeckým dopisovateľom švajčiarskeho vojenského časopisu ASMZ [H. Timpe je aj člen Európskej asociácie vojenskej tlače, pričom na jej 27. kongrese v roku 2006 v Bruseli prvý raz oslovil Pavla Vitka z Obrany, že by sa chcel pokloniť pamiatke padlých vojakov na Dukle – pozn. aut.].

Kvety na Dukle

Heinrich Timpe kráča hore dedinami Borou a Haburou. Na jej začiatku ukazuje, kde mala jeho jednotka východiskové postavenie pred kľúčovým bojom. Vraví, odkiaľ sa najviac bránili strelbe ruskej pechoty a skade sa približovali ustupujúce nemecké tanky. Hodnotí, že útok týmto údolím bol v ich situácii takmer samovražedný plán. „Veliteľ mi mimo počutia ostatných vraví, že odmietnuť rozkaz síce nemôžem, ale môžem sa zastaviť za prvou zákrutou, kde ma už nebude vidieť...“ A ja som mu povedal, že pre takýto prístup prehráme vojnu...”

plk. Nikolaj Tegza ukazuje plk. Timpemu na mape priebeh bojov

Nuž – veru nie! Plk. Timpe ani po desaťročiach nemieni hovoriť o tom, že sa trebárs vyhýbal boju. Iste, dnes už ani len nechce špekulovať o tom, ako by sa vyvíjala situácia, keby Hitler vojnu vyhral. Je rád, že veci sú tak, ako sú. No zároveň sa pokúša obhájiť svojich kolegov z Wermachtu. „Neboli sme gestapo, neboli sme SS. V jednotkách, ktorým som velil alebo som bol ich súčasťou, dajaké znásilňovanie či rabovanie neexistovalo. Áno, politici nás vrhli do boja - tak sme bojovali. Ale nerabovali...“ No pravdaže – aj on už dnes vie o vypalovaní, rabovaní, deportáciách, masových popravách a holocauste. „To je mi ľúto. To nemalo byť,“ povie a sklóni hlavu. Zároveň ako profesionál oceňuje statočnosť sovietskych vojakov. „Aj tu na Dukle som takmer nechápal, s akým nasadením a doslova pohrdaním so životom išli do boja. Pamätám, ako sme zamerali a zlikvidovali obsluhu guľometného hniezda. Do piatich minút z toho stále zameraného hniezda už páľila nová obsluha. Bolo logické, že ani ona nemá najmenšiu šancu...”

Potom sa opäť vráti k svojmu osobnému príbehu. Energicky kráča hore Haburou, takmer pochoduje. Keď ho človek vidí, pomaly očakáva, že prejde do prískokov...

„A vy tu čo tak všetko obzeráte?“ zvolá spoza plotu pán Andrej Rapáč. „Ale sprevádzame jedného Nemca, čo tu bojoval cez druhú svetovú vojnu,“ odpovedáme mu. S napätím čakáme, aká bude jeho reakcia. Je jasné – ľudia z poľsko-slovenského pomedzia si cez vojnu vytrpeli azda najviac. Takže – odpluje si? Bude nás ignorovať? Alebo?

„Práve vtedy keď Nemci útočili hore našou dedinou a všade všetko vybuchovalo, tamto pod vrchom Dobrivka sme sa aj so šiestimi ďalšími rodinami schovávali v koryte ľadového potoka. Mysleli sme, že je to naša posledná hodina!“ Prekvapí nás osobnou spomienkou pán Rapáč. On v tom potoku ako 5-ročný totiž mrzol tiež! A lúčil sa so životom... No prekvapí nás ešte viac. Už v ňom nie je nenávisť! Ponad plot podáva Henrichovi Timpemu ruku. Ten berie pravicu Andreja Rapáča do oboch svojich dlaní. Stíska ju. Čiť v ňom za to podanie ruky vďačnosť. Nie – až takúto „širokú slovenskú dušu“ nečakal. V očiach mu vidieť slzy... Po stretnutiach s Karolom Schwarzom a Nikolajom Tegzom je to už tretí raz. Pritom Timpe je tvrdý chlap! Pri návštevách precízne upravených vojenských cintorínov padlých nemeckých vojakov vo Važci a v Hunkovciach ostal vojakom, ktorý dokáže potlačiť svoje city...

K monumentálnemu Pamätníku Československej armády na Dukle kráčajú dvaja muži. Prvým je generálmajor vo výslužbe Svetozár Nadovič. Nie je už z generácie priamych účastníkov 2. svetovej vojny. Bol posledným veliteľom pozemných síl porevolučnej Československej federálnej armády. Tiež začiatkom 90. rokov riadil odsun okupačných sovietskych vojsk z nášho územia. No hlavne – dnes je člen užšieho vedenia Klubu generálov Slovenska. Práve tento Klub a konkrétne generál Nadovič má spolu s redakciou OBRANA a s nemeckým vojenským pridelencom podplukovníkom Herbertom Schmitom ťažiskový podiel na organizácii celej „cesty zmierenia“. No aj sám generálmajor Nadovič má k Dukle bolestné väzby. „Môj najstarší bratranec Viktor Nad bol veliteľ zákopnickej čaty 1. paradesaného práporu 2. čs. paradasantnej brigády. Keď mu nastražená mína odhrapila v noci nohu, sám si ešte pri vedomí odrezal fínskym nožom jej roztrhaný zvyšok. Chcel zastaviť krvácanie a doplažiť sa k svojim. Kým ho priniesli na ošetrovňu, vykrvácal...”

Plukovník Heinrich Timpe a generálmajor Svetozár Nadovič sú v civile, ale pred pamätníkom obetí Dukly sa vzorovo postavia do vojenského pozoru. Salutujú. Nie je tu vojenská hudba. Ani čestná stráž nedáva „na počtu zbraň“. Vo vzduchu však čiť to najdôležitejšie. Úcta padlým! Zmierenie! A priateľstvo. Podajú si ruky. V najbližšej reštaurácii si všetko ostatné už ako kamaráti dopovedia pri pive. Pri pamätníku po nich ostáva spoločná slovensko-nemecká kytica. A nielen ona...

Body nahradí kreditný systém

/ plk. Štefan FARSKÝ

náčelník odboru logistiky

V poslednom čase sa na rôznych úrovniach riešia sťažnosti profesionálnych vojakov na obmedzené možnosti nákupu materiálu na osobné používanie vo výdajných strediskách naturálneho odievania (VSNO). Ide o produkty, ktoré je možné kúpiť vo VSNO za výstrojové body.

Poskytovanie výstrojových náležitostí profesionálnym vojakom a vojačkám upravujú interné normatívne akty OS SR: zákon č. 346/2005 o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Výnos MO SR č. SEOPMVL-20-49/2009-OdL, ktorým sa ustanovuje poskytovanie výstrojových náležitostí, druhý vojenskej rovnášaty, výstrojových súčiastok, špecifických znakov vojenskej rovnášaty, ich nosenie a používanie vojenských medailí a vojenských znakov. Ďalej je to Služobný predpis hlavného služobného úradu pre štátnu službu profesionálnych vojakov o peňažnej hodnote výstrojových náležitostí, o podrobnostiach o poskytovaní peňažnej náhrady výstrojových náležitostí profesionálnym vojakom a o spôsoboch jej poskytnutia a Odborné nariadenie náčelníka Odboru logistiky/ŠbPO GŠ OS SR č. ŠbPO-202-57/2010-OMVZ k základným normám a doplnkom pre vystrojenie profesionálnych vojakov a vojačiek Ozbrojených síl Slovenskej republiky na území a mimo územia Slovenskej republiky.

Rozhodujúcim dôvodom priebežného znižovania finančných prostriedkov určených na obstaranie súčiastok naturálneho odievania je najmä nevyhnutnosť obstarávania súčiastok, ktoré nie je možné kúpiť formou úhrady za výstrojové body. Ide najmä o prednostné vybavenie profesionálnych vojakov a vojačiek súčiastkami bojovej a balistickej ochrany jednotlivca (taktické balistické vesty, prilby ochranné balistické, súčiastky nosného modulárneho systému), vybavenie novo zavádzanými súčiastkami najmä v prospech príslušníkov deklarovaných jednotiek, ktorí plnia úlohy cieľov síl (bundy zimné s digitalizovanou potlačou, nepremokavé odevy). Treba povedať, že útvary z pridelených finančných prostriedkov plánujú malý objem na obstaranie materiálu na osobné používanie, ktorý by sa mal kupovať za výstrojové body. Finančné prostriedky, vyčleňované na obstaranie materiálu na osobné používanie v prospech VSNO, sú v posled-

nom období nepostačujúce. Keďže pridelené výstrojové body ako ročná náliežitosť nie sú finančne pokryté, vytvára sa nedostatočný objem zásob materiálu na osobné používanie a zvyšuje sa počet nevyužitých bodov, čo vyvoláva u väčšiny PrV nespokojnosť.

Na rok 2011 je na obstaranie materiálu na osobné používanie vyčlenených iba 1 734 548,57 EUR, čo predstavuje 22 % z ročnej potreby finančných prostriedkov na doplnenie materiálu do VSNO. V tejto sume je zahrnutý aj materiál, ktorý sa vydáva v zmysle noriem (zabezpečenie výcviku, náborovaných PrV a pod.), to znamená nie len súčiastky naturálneho odievania. V roku 2011 sa nebude realizovať obstaranie športového výstroja (okrem trenírok a teplákových súprav v počte 400 spr pre náborovaných PrV), obuvi športovej, služobnej obuvi pre ženy, stany, prostriedky individuálnej ochrany jednotlivca, rovnášaty pre ČSPSR, vesty nepriestrelné, košele, pleteniny. Objem vyčlenených finančných prostriedkov je nepostačujúci, na úrovni MO SR a GŠ OS SR sa stále hľadajú riešenia navrhovania rozpočtových prostriedkov tak, aby boli pokryté základné požiadavky PrV súčiastkami denného nosenia – najmä poľného výstroja vojaka.

Prípravy na zmenu súčasného systému zabezpečenia, ktorý bude nahradený elektronickým systémom (modul SD-VN – Zabezpečenie profesionálnych vojakov výstrojovými náliežitosťami) pokračujú. Modul SD-VN je jedným z modulov integrovaného informačného systému (IIS) a zahŕňa generovanie nároku peňažnej hodnoty vo forme kreditu mesačne na osobný účet profesionálneho vojaka, objednávanie výstrojových náležitostí prostredníctvom intranetu v Katalógu VSNO a výdaj za výstrojový kredit. Súčasťou je aj rozšírenie komunikačnej infraštruktúry a pripojenie súčasných Výdajných stredísk naturálneho odievania (VSNO, RSNO) do rezortnej dátovej siete (RDS).

Modul SD-VN nahradí papierové body kreditom. O platné nespotrebované papierové výstrojové body však vojaci neprídu, ale budú prepočítané na výstrojový kredit a jednorazovo načítané do systému. Ďalšie načítavanie výstrojového kreditu sa bude realizovať mesačne, súčasne s generovaním mzdy (platu) za predchádzajúci mesiac. PrV si budú výstrojové súčiastky objednávať prostredníctvom intranetu výberom z katalógu na portáli IIS alebo nakupovať priamo vo VSNO/RSNO. Pracovník VSNO/RSNO použije pri výdaji objednávku zo systému alebo ju v systéme priamo vytvorí. Odoberaté súčiastky naturálneho odievania sa priamo odúčtujú z evidencie do spotreby a profesionálnemu vojakovi sa príslušná suma výstrojového kreditu v systéme odráta, čo sa následne prejaví na výplatnej páske.

Systém umožní sledovanie aktuálneho prehľadu materiálu podľa veľkostného sortimentu, vyhotovenie aktuálnej zostavy materiálu, vytvorenie elektronickej objednávky materiálu, bezhotovostnú platbu za odobraný materiál a okamžité odúčtovanie vydaného materiálu do spotreby. Umožní aj zefektívnenie systému plánovania a sledovania reálnej spotreby výstrojových súčiastok a prehľad o odpredanom materiáli menovite za každého profesionálneho vojaka.

Zabezpečenie finančných prostriedkov je len jedna strana požiadavky na zabezpečenie súčiastok naturálneho odievania na výkon štátnej služby PrV. Ďalšou dôležitou požiadavkou je prijať a dodržiavať systémové opatrenia na hospodárne využívanie a pridelovanie obstaraných výstrojových súčiastok naturálneho odievania, čo v budúcnosti umožní aj pripravovaný elektronický systém objednávania výstrojových súčiastok. Nemenej dôležitou požiadavkou je taktiež pochopenie zo strany veliteľov a vojakov, že zmena k prístupu k udržiavaniu a ošetrovaniu výstrojových súčiastok zvýši kvalitu užívania výstrojových súčiastok a predlí ich životnosť.

Vykonávanie ošetrovania a údržby výstroje vojaka sa rieši v nasledujúcich odborných predpisoch (usmerneniach alebo nariadeniach) platných v OS SR:

1. ODBORNÉ NARIADENIE k základným normám a doplnkom na vystrojenie profesionálnych vojakov a vojačiek Ozbrojených síl Slovenskej republiky na území a mimo územia Slovenskej republiky č. ŠbPO-202- 57/2010-OMVZ.

2. Nariadenie náčelníka GŠ OS SR na zabezpečenie prestrojenia príslušníkov OS SR do poľnej rovnášaty č. ŠbPO-264- 3/2009-OMVZ (poľné rovnášaty).

3. Odborné usmernenie náčelníka Odboru logistiky ŠbPO GŠ OS SR na používanie súčiastok nosného modulárneho systému č. ŠbPO-297-40/2010-OMVZ vrátane 1. dodatku č. ŠbPO-138-2/2011-OMVZ. (NMS a vesta taktická balistická).

4. Predpis Int – 51-2 - Náuka o výstrojnom materiáli.

Na čo netreba zabúdať, je skutočnosť, že aj velitelia rôznych stupňov velenia majú svoje povinnosti ku kontrolnej činnosti zameranej na ošetrovanie výstrojového materiálu a dodržiavania vonkajšieho vzhľadu vojakov stanovené v týchto predpisoch:

- Zákl-3 - Vnútorný poriadok ASR,
- S-Vševojsk-1-1 - Povinnosti funkcionárov zväzkov, útvarov a jednotiek ASR.

Pri používaní výstroja treba dodržiavať základné podmienky údržby stanovené výrobcom t. j. symboly ošetrovania uvedené na etiketách jednotlivých súčiastok. Tie určujú optimálny spôsob ošetrovania výstroja. Správne ošetrovanie zaručí dlhodobú životnosť súčiastok a dobrý vzhľad vojaka.

Hygiena

/ mjr. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Veľký význam pri spoločenskom styku má hygiena a starostlivosť o čistotu tela a oblečenia. Ani najkrajšie šaty nám nepridajú na elegancii, keď budeme cítiť potom alebo nebudeme mať umyté vlasy. Hygiena je preto rovnako dôležitá ako správanie a oblečenie. Na spoločenské akcie kde prichádzame do blízkeho kontaktu s ostatnými hosťami, je nevyhnutné obliekať sa vždy do čistej spodnej bielizne a ponožiek, pretože tieto súčasti nášho oblečenia v sebe zdržujú najväčšie množstvo potu.

Upravenosť je vonkajším prejavom našej osobnosti. Netreba ju však stotožňovať s vyumelkovanosťou. Aj ležérne oblečený elegán môže byť vzorne upravený. Preto je veľmi dôležitá osobná hygiena. Nikto nezapôsobí ohromujúco luxusným oblekom, keď bude mať prepotenú košelu a za nechtami bude mať špinu. Nedostatky v osobnej hygiene nezachránia ani prehnany mejkap, ani gél na vlasy ani expanzívna toaletná voda.

Preto skôr ako sa začneme obliekať na spoločenskú akciu, osprchuje sa, umyjeme si vlasy a rovnako nezabúdame na ostrihanie nechťov. Dokonale upravené nechty nie sú iba estetické, ale najmä hygienickejšie.

Ideálne je sprchovať sa dvakrát denne, ráno a večer, v horúcom lete niekedy aj počas dňa. Používanie deodorantu patrí spolu s pekným oblečením k doplneniu osobnosti, nikdy však nemôže nahradiť mydlo a vodu. Pri príprave na spoločenskú akciu nezabúdame ani na ústnu hygienu, pretože prípadný zápach z úst by určite nebol príjemný pre našich partnerov. Aj preto je lepšie pred spoločenskou akciou nekonzumovať jedlá a nápoje s veľkou arómou.

Skôr ako vojdemo do sprchy, nezabúdame na vyčistenie topánok. Nezabúdame ani na prekontrolovanie vecí, ktoré si plánujeme zobrať na seba. Neobliekame si veci, ktoré by neboli čisto vyprané, nohavice a košela prvotriedne vyžehlené.

Pri úprave mužského tela nezabúdame ani na potrebné oholenie, ak si plánujeme ponechať bradu, dbáme na to, aby nepôsobila zanedbane. Rovnako ženy by nemali zabúdať na patričnú depiláciu viditeľných častí tela, nôh a podpazušia.

Vojaci 2. mechanizovanej rotý michalovského mechanizovaného práporu majú skupinu detí z Detského domova Koromľa pod patronátom už od roku 2005. Každoročne im pri rôznych príležitostiach pripravujú zaujímavý program a nakúpia hodnotné darčeky, resp. potreby pre detský domov. Tento rok sa s deťmi stretli 3. júna. Keď stretnutie chystali, zistili, že vojenské ukážky sa deťom síce páčia, ale ešte viac by uvítali posediť si s vojakmi, porozprávať sa, zdôveriť sa niekomu inému ako učiteľovi alebo vychovávateľovi. Preto sa stretnutie nieslo v duchu poseďenia pri ohníku a opekania špekáčikov.

npor. Michal VAJDA

Slovník anglicko slovenský

attract - priťahovať
ballast - príťaž
greenery - zeleň
burden - kríza
phenomenon - tarcha, bremeno
delay - odklad
removable - odklopný
departure - odlet
level - hladina (rieky)
accumulate - hromadiť sa
dense - hustý
observatory - hvezdáreň
mortgage - hypotéka
greedy - chamtivý
cottage - chalupa
cold-blooded - chladnokrvný
denominate - dať meno, označiť, pomenovať
moisturize - dodať, vlahu/vlhkosť, navlhčiť
denial - popretie, zapieranie, odmietnutie, neuznanie
publication - zderejenie, vydanie, publikovanie, publikácia
grenade - granát
graze - odrenina, škrabanec
ammunition - munícia, strelivo
observation - pozorovanie
endeavour - snaha, úsilie
frequent - častý, bežný

Ako správne hl'adat'

Veľakrát sa mi stalo, že sa ma ľudia pýtajú, kde niečo nájdu na internete. A to aj vtedy, keď už to „niečo“ skúšali hľadať. V dnešnom článku si preto skúsime ukázať, ako správne hľadať na internete informácie. Chcel by som však upozorniť, že internet ako zdroj informácií je zradný – niektoré nemusia byť vôbec pravdivé a iné môžu byť zasa zastarané. Ale toto riziko nesie každý zdroj informácií, či už ide o živé informácie, elektronické médium, alebo klasické, papierové.

Na začiatok teda začnime tým najlepším a najväčším vyhľadávačom – Google. Google momentálne drží približne 65 percent trhu vyhľadávačov. To znamená asi 34 000 hľadání za sekundu, tri bilióny za deň. Celkom dosť. Hovorí sa, že Google ako jediný v posledných desiatich rokoch bol taký dominantný vo svete, že sa jeho meno transformovalo na nové slovo – googliť.

Googliť znamená v preklade hľadať. Takže, vyhľadávač google nájdeme na adrese www.google.com, alebo na jeho slovensky hovoriacom variante www.google.sk. Otvorí sa prehľadné okno, kde do stredu píšeme, čo hľadáme a Google nám to pomôže nájsť. Momentálne je na Google novinka, a to

Instantné vyhľadávanie. Okrem iného to znamená, že ak začnete písať, čo hľadáte, Google vám ponúkne prehľad najvyhľadávanejších podobných tém.

Takže, máme výsledky. Čo ďalej. Trochu si ich utriedime. Na ľavej strane má Google svoje triediace menu, kde sa dajú výsledky ešte trochu kategorizovať. Pomôže to pri vyhľadávaní toho, čo naozaj hľadáme. Napríklad namiesto položky „všetko“ si zvolíme „obrázky“ a máme len obrázky. Alebo videá. Alebo knihy. Alebo miesta. Alebo si to skúsme sami. Ďalej môžeme výsledky triediť na tie, ktoré sú po slovensky alebo zo Slovenska, a tie ostatné. Môžeme tiež hľadať len veci, ktoré sa objavili za posledných 24 hodín. Alebo posledný týždeň. Takto sa vieme dopracovať k výsledku, ktorý by sme inak márne hľadali v záplave stránok.

Ak nám však ani táto kategorizácia nepomôže dopátrať sa výsledku, problémom je hľadaná fráza. Takže skúsme doladiť, čo hľadáme. Napríklad ak hľadáme „záмок“, google nám ponúkne hrady a zámky. No ak hľadáme visací zámok, lepšie bude hľadať slovné spojenie „visací zámok“. Ďalej by sme mohli doladovať hľadanú frázu slovami, ktoré nás posunú k želanému výsledku. Napríklad „najlacnejší visací zá-

mok“, „najlacnejší visací zámok v Banskej Bystrici“ a tak ďalej. Toto by sme mohli nazvať doladovanie hľadania pridávaním.

No existuje aj druhá možnosť. Doladovať vyhľadávanie odoberaním fráz. Napríklad ak hľadáme slovo „automat“, prvé výsledky sú o výherných automatoch. My však chceme niečo iné. Teda hľadanú frázu zmeníme na „automat – výherný“. Takto naznačíme, že nechceme výsledky, v ktorých je slovo „výherný“. Takže nová fráza nám zabezpečí, že namiesto výherných automatov máme vo výsledkoch telefónne automaty. Ak hľadanú frázu upravíme na „automat – výherný – telefónny“, objavia sa vo výsledkoch automaty predajné.

Čo ak by sme chceli hľadať niečo len na nejakej stránke? Napríklad hľadáme text, v ktorom sa spomína Bagdad na stránke www.mosr.sk. Ako na to? Keď dáme hľadať slovo „Bagdad“, bude sa hľadať všade a tie očakávané výsledky môžu byť skryté na strane 123. Takže zmeníme hľadaný výraz na „Bagdad site:mosr.sk“.

A hneď sme sa dostali z 23 miliónov výsledkov všade po svete na 289. A všetky na stránkach www.mosr.sk.

Takto by sme mohli pokračovať, no myslím, že na začiatok stačí. Ak sa chcete dozvedieť viac, vygúgľite si to...

Srdce Ježišovo – stánok Najvyššieho

/ kpt. PhDr. Stanislav KANÍK

štábný kaplán
mechanizovanej brigády Topolčany

Je to Srdce človeka, podobné toľkým iným ľudským srdciam, a zároveň Srdce Božieho Syna. Akým nevyspytateľným ostáva tajomstvo tohto Srdca, ktoré je chrámom Božím a stánkom Najvyššieho!

V Eucharistii nájdeme Srdce nekonečnej velebnosti, ktoré pulzuje Kristovou láskou, láskou Bo-
hočloveka.

Svätý pápež Pius X. hlboko prežíval túto lásku a túžil po tom, aby sa všetci kresťania už od detstva zbližili s Eucharistiou, prijímali ju, zjednocovali sa so Srdcom, ktoré je pre každého človeka dom Boží a brána nebeská. Dom – v ktorom Ježišovo Srdce rozširuje svoj pobyt v ľudskom srdci, a brána – kde sa v ľudskom srdci otvára perspektíva večného zjednotenia s Najsvätejšou Trojicou.

V našich útvarach máme možnosť stretnutia sa s Kristom v zriadených kaplnkách, kde je v bohostánku v Eucharistii prítomný živý Kristus. Otvoril svoje Srdce svetu, aby poskytol účinný liek aj v priestoroch kasární. Nájdime si čas vytvoriť s Ním jednotu v modlitbe a tak oživovať vieru v Neho, s ktorou dokážeme viac milovať a obetovať sa, a tým aj dávať.

Keď viem dávať, odumieram sebe samému, budem žiť krajšie a plnší život veriaceho človeka a touto hodnotou budem naplňovať svet, v ktorom žijem. Doma s rodinou, v kasárni, kde pracujem, kdekoľvek budem, lebo moje srdce je srdce obsiahnuté Kristovou prítomnosťou.

Dôkazom, že aj ľudia v uniforme túžia po Kristovi, je moja osobná skúsenosť s vojakom, ktorý dokázal niekoľko hodín meditovať pred vyloženou sviatosťou oltárnu. Aj blahoslavený Ján Pavol II. nás počas svojho života často vyzýval, aby sme sa nehanbili za evanjelium, za Krista, za vieru.

*Srdce Ježišovo, plné dobroty a láskavosti,
zmiluj sa nad nami!*

Bojový stres (2. časť)

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ

/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

- V minulom príspevku sme opísali základné príznaky bojového stresu, zdôraznili sme,
- že výraznejšie súvisí priamo s plnením úloh
- ako s ťažkosťami vyplývajúcimi z istej nepohody
- a z odlúčenia od rodiny.

Ako takéto príznaky chápať? Sú to signály blížiacie sa psychickej poruchy alebo duševnej choroby, prípadne slabosti zasiahnutého vojaka? Alebo je to len prirodzená reakcia organizmu na neprirodzenú situáciu? Odpoveď na tieto otázky je zrejme: Nie je správne považovať zasiahnutého za človeka s mentálnou indispozíciou, psychicky slabého alebo chorého. Vo väčšine prípadov predstavujú spomínané symptómy len telesné signály, ktoré upozorňujú na to, že človek potrebuje oddych a pri vhodnej intervencii môžeme očakávať rýchle zotavenie a návrat k predchádzajúcemu stavu.

Pri istom zjednodušení môžeme predpokladať tieto reakcie okolia:

- presvedčenie, že zasiahnutého je potrebné repatriovať (pre jeho vlastné dobro),
- presvedčenie, že zasiahnutý vojak potrebuje pomoc, ale zväčša nevieme, ako na to,
- ignorovanie problému.

V prípade, že zasiahnutý vojak nepredstavuje hrozbu pre seba samého (nerozpráva o samovražde, nenaznačuje, že by chcel niečo ukončiť), je najvhodnejšie, ak veliteľ družstva (prípadne veliteľ čaty) sprostredkuje zasiahnutému odbornú pomoc, tzn. kontaktuje psychológa alebo lekára. Mal by zareagovať okamžite, nečakať, že zasiahnutý vojak si pomoc vyžiada sám. Pre veliteľa to môže byť

ťažké, pravdepodobne kvôli pocitu, že upozorňuje na akési zlyhanie, ktorá môže vyústiť do repatriácie.

Ak nie je adekvátny odborník k dispozícii, mal by veliteľ prijať nasledujúce opatrenia:

- zabezpečiť zasiahnutému oddych (tzn. stiahnuť z bojovej činnosti, ale užitočne ho zamestnať jednoduchšími rutinnými úlohami, požiadavky na režim a disciplínu nezahľachovať)
- dohliadnuť na dobré stravovanie, pitný režim, hygienu
- porozprávať sa so zasiahnutým, hovoriť s ním o problémoch a ťažkostiach a tým mu dať priestor na ventilovanie emócií

- ťažkosti, ktoré zasiahnutý popisuje (napr. problémy so spánkom, hnev, nervozita a pod.) interpretovať len ako aktuálny stav, ktorý sa čoskoro upravení. Pomáhať mu vnímať seba samého ako zdravého a zvládajúceho (neutvrďovať pozíciu chorého, postihnutého).

Zabezpečiť pomoc v polnej nemocnici je žiaduce vtedy, ak ťažkosti pretrvávajú aj napriek vašej intervencii dlhšie ako týždeň alebo ak máte obavy, že zasiahnutý vojak predstavuje hrozbu pre seba samého alebo pre okolie.

O tom, aké reakcie môžete na vašu intervenciu očakávať a aký postoj je vhodný zaujať, si môžete nabudúce.

Shi Lang - ExVarjag pôjde na more

Čínska ľudová republika (ČĽR) urobila pokrok a je bližšie k vyslaniu svojej prvej lietadlovej lode na skúšky na mori. Uvádzajú to zdroje z čínskeho generálneho štábu, ktoré zároveň prelomili dlhé mlčanie o jednom z najstráženejších vojenských tajomstiev na svete. Lietadlová loď pomenovaná Shi Lang nie je originálnou konštrukciou ČĽR, krajina nedokončené plavidlo zakúpila v aukcii v roku 1998 na Ukrajine za 20 mil. USD a ide o exVarjag (exRiga), sesterské plavidlo „ťažkého lietadlového krížnika“ TAKR Admirál Kuznecov (exTbilisi).

Gen. Chen Bingde, náčelník čínskeho generálneho štábu, sa v rozhovore pre Hong Kong Commercial Daily vyjadril, že 300-metrov dlhý lietadlový nosič „sa stavia, ale nie je úplne dokončený.“ Čína dlho tvrdila, že plavidlo bude slúžiť ako plávajúce kasino na komerčné účely. Qi Jianguo, pobočník Bingda, doplnil, že plavidlo je symbolom narastajúcej sily čínskeho námorníctva. „Každá veľmoc na svete má vlastný lietadlový nosič“, uviedol. Veliteľ americkej flotily v Pacifiku, admirál Robert Willard, sa ešte v apríli v Senáte USA vyjadril, že sa z hľadiska vojenského vplyvu neobáva zaradenia Shi Lang do služby čínskeho námorníctva. Podľa neho skôr bude mať vplyv na zmeny

vo vnímaní Číny vo verejnej mienke v regióne. V posledných rokoch Peking prekvapil viacerých pokrokom pri vývoji moderných technológií ako stealth pri stíhačke J-20 a protiletadlových striel s plochou dráhou letu.

Kýl lietadlovej lode Riga bol založený v roku 1985 v sovietskych lodeniciach v Nikolajeve, na vodu bola spustená v roku 1988 a výstavba bola ukončená v roku 1992, keď bola na 60 % dohotovená. Plavidlo po rozpade ZSSR ostalo na Ukrajine. Lietadlová loď triedy Admirál Kuznecov má celkový výtlak 59 000 t, na čiare ponoru je dlhá 280 m, široká 37 m a má ponor 11 m. Maximálna rýchlosť predstavuje 30 uzlov (56 km/h). Operačný dosah je 7 130 km pri rýchlosti 29 uzlov a 15 742 km pri rýchlosti 18 uzlov (33 km/h). Na mori môže pôsobiť nepretržite 45 dní. Má 3 857 ubytovacích miest, z toho 1 960 tvorí lodná posádka a 626 príslušníkov letectva. Je určená pre 22 lietadiel a 18 vrtuľníkov. Z paluby Shi Lang by mali pôsobiť čínske stroje J-15 (Su-27K).

rak, foto sinodefence.com

Povýšili rytiera z Nitry

/ red

Velkoprior českého Velkopriorátu Zvrchovaného Maltézskeho rádu knieža Karol Paar 25. mája odpovedal dekrét a insignie magistrálneho rytiera rádu Tiborovi Bučekovi z Nitry.

V rádomom kostole zasvätenom Panne Márie pod reťazami v Prahe sa na slávnostnej bohoslužbe okrem rytierov českého Velkopriorátu zúčastnili aj členovia Zboru dobrovoľníkov Zvrchovaného Maltézskeho rádu, ktorých vedie práve rytier Buček z Nitry.

"Jeho povýšenie do druhého stupňa v hierarchii rytierov bolo výrazom ocenenia jeho horlivosti, charitatívnych aktivít a organizátorského úsilia. To vyvrcholilo vytvorením mimoriadne aktívnej skupiny mužov hlásiacich sa k ideálom rádu na Slovensku v Nitre," uviedol kancelár a hovorca Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR Tibor Ujljacký. Skupina dobrovoľníkov

nielen z Nitry, ale aj Bratislavy, Žiliny, Trenčína a Banskej Bystrice v spolupráci s Ordinariátom OS a OZ SR pracuje aj medzi odsúdenými väzňami vo výkone trestu. „Pracujú z nezištných dôvodov a pri tom prísne dodržiavajú ideály a myšlienky Zvrchovaného Maltézskeho rádu," zdôraznil Ujljacký.

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete.

**LETNÝ DETSKÝ
TÁBOR 2011**

Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách Slovenskej republiky a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky organizujú:

v pôsobnosti Ministerstva obrany SR

LETNÝ DETSKÝ TÁBOR 2011
HOTEL A KLIMATICKÉ KÚPELE TATRAŇSKÉ ZRUBY

Od: 12.8.2011 do: 24.8.2011

Podrobnejšie informácie nájdete na webovej stránke – www.ustreps.sk

Telefonický kontakt (Milan Gajdoš): 0903 824 593
0960/317 612
0960/317 620

Termín pre podanie prihlášok: do 30. júna 2011 !